



**AVRUPA'DA RADİKAL SAĞ PARTİLER VE GÖÇ KARŞITLIĞI;
GÜVENLİK EKSENİNDE AVUSTURYA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (FPÖ) VE
HOLLANDA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (PVV) İNCELEMESİ**

Selin BALIKOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Küreselleşme Ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hakan CAVLAK

2020

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AVRUPA'DA RADİKAL SAĞ PARTİLER VE GÖÇ KARŞITLIĞI;
GÜVENLİK EKSENİNDE AVUSTURYA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (FPÖ) VE
HOLLANDA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ (PVV) İNCELEMESİ

Selin BALIKOĞLU

KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Doç. Dr. Hakan CAVLAK

TEKİRDAĞ-2020
Her hakkı saklıdır.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığımı taahhüt ederim.

17 /02/ 2021

Selin BALIKOĞLU

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selin BALIKOĞLU tarafından hazırlanan “Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göç Karşıtlığı; Güvenlik Ekseninde Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) İncelemesi” konulu YÜKSEK LİSANS Tezinin Sınavı, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği uyarınca 17.02.2021 günü saat 11.00’da yapılmış olup, tezin kabul edilmesine OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Hakan CAVLAK	Kanaat: OLUMLU	İmza:
Üye:	Doç. Dr. Müzehher YAMAÇ	Kanaat: BAŞARILI	İmza:
Üye:	Dr. Öğr. Üyesi Armağan ÖRKİ	Kanaat: OLUMLU	İmza:

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu adına

...../...../20.....

Dr. Öğr. Üyesi Ali Faruk AÇIKGÖZ

Enstitü Müdür V.

ÖZET

Kurum, Enstitü, : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
ABD : Küreselleşme ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Tez Başlığı : Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göç Karşıtlığı; Güvenlik Ekseninde Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) İncelemesi
Tez Yazarı : Selin BALIKOĞLU
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hakan CAVLAK
Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2020
Sayfa Sayısı : 137

Avrupalı devletlerin güvenlik algılamaları zaman içerisinde bazı değişim ve dönüşümler geçirmiştir. Günümüz itibariyle açıkça belirtilmemekle birlikte göçmen olgusu güvenikleştirmenin merkezinde yer almaktadır. Güvenikleştirme sürecinde aktör olarak devlet, herhangi bir sorunu tehdit olarak algıladığında o soruna öncelik verir. Sorun olarak tanımlanan “nesne” özel olarak ulusal güvenlik meselesi olarak kabul edilirse devletler bununla baş etmek için de özel haklara sahip olduğunu iddia eder. Soğuk Savaş sonrasında Avrupalı devletlerin güvenlik anlayışında göçmenler aleyhine değişim olmuştur. Aşırı sağ düşüncesi ile hareket eden ve göçmen karşıtı tutum gösteren siyasal partiler yükselişe geçmiştir. Bu çalışmada güvenikleştirme kavramları ve Avrupa Birliği’nde göçün güvenikleştirilmesi incelenmiştir. Daha sonra Avrupa’da göçmen karşıtlığı üzerinden siyaset yapan Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ile Hollanda Özgürlük Partisi (PVV), durum çalışması modeline göre incelenmiştir. Bu seçimin nedeni ise her iki partinin göçmen karşıtlığında son yıllarda dikkat çeken faaliyetlerinin olmasıdır. Ayrıca FPÖ ve PVV’nin ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile birlikte Avroseptizm konusunda ortak söylemlerinin olmasıdır. Çalışmanın sonucunda, Avrupa genelinde göçmenlere yönelik ötekileştirici bir anlayışın güçlenmeye başladığı ve bunun da aşırı sağcı siyasi gruplar tarafından istismar edildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kopenhag Okulu, Güvenlik, Güvenikleştirme, Avrupa Birliği, Göçmenler, FPÖ, PVV

ABSTRACT

Institution, Institute, : Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social Sciences,
Department : Department of Globalization and International Relations
Thesis Title : Radical Right-Wing Parties and Anti-Immigration in Europe;
Reviewan Security Axis of Freedom Party of Ausria (FPÖ) and
Party for Freedom of Netherlands (PVV)
Thesis Author : Selin BALIKOĞLU
Thesis Adviser : Assoc. Prof. Hakan CAVLAK
Type of Thesis Year : Master Thesis 2020
Number of Pages : 137

Security perceptions of European states have undergone some changes and transformations over time. As of today, the immigration phenomenon is at the center of securitization, although it is not clearly stated. As an actor in the securitization process, when the state perceives a problem as a threat, it gives priority to that problem. If the "object" defined as the problem is specifically considered a national security issue, states claim that they also have special rights to deal with it. After the Cold War, the security understanding of European states changed against immigrants. Political parties acting with the far-right mindset and displaying an anti-immigrant attitude are on the rise. In this study, securitization concepts and securitization of migration in the European Union have been examined. Later, the Austrian Freedom Party (FPÖ) and the Dutch Freedom Party (PVV), which conduct politics over anti-immigration in Europe, were analyzed according to the case study model. The reason for this choice is the remarkable activities of both parties in anti-immigration in recent years. In addition, FPÖ and PVV have common discourses on Euroseptism along with racism and xenophobia. As a result of the study, it has been determined that a marginalizing understanding towards immigrants has begun to strengthen across Europe and this has been exploited by far-right political groups.

Keywords: Copenhagen School, Security, Securitization, European Union, Immigrants, FPÖ, PVV

ÖNSÖZ

Bundan birkaç sene evvel Almanya'nın Münster şehrinde almış olduğum Erasmus eğitimi sırasında ve sonrasında gözlemlerim ile başlayan merak duygusu, göç unsurunun Avrupa'nın yönetimini etkileyebilecek ölçüde büyük sonuçlar doğurabileceğine dair örnekler içeren bu çalışmanın doğmasına vesile oldu.

Bu merak sonrasında yüksek lisans eğitimim sırasında tanıştığım tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Hakan Cavlak ile birlikte yapmış olduğumuz sohbetler beni gerek Avrupa sınırları içerisinde gerek sınır dışı gerçekleşen göç olgusunun sağ partilerin yükselişinde ne derece etkili olduğuna dair bir çalışma yapmaya yönlendirdi. Tezin konusu ve çerçevesi de dâhil olmak üzere her aşamasında bana sınırsız destek ve moral veren sevgili danışmanım Sayın Cavlak'a minnettarlarımı sunarım. Kendisi sadece tez danışmanım olarak değil, öğrencilerine gösterdiği yoğun özveri ve emek açısından da çok değerli bir akademisyendir. Bundan sonraki çalışmalarında kendisinden öğrendiğim temel bilgilerin yolumu aydınlatacağına olan inancımı belirterek kendisine sonsuz teşekkür ediyorum.

Başta sevgili babam olmak üzere okumam için elinden gelen tüm desteği bana veren merhamet dolu aileme, yalnızca yüksek lisans eğitimimde değil tüm yaşamım boyunca bana göstermiş oldukları özveri ve fedakârlıkları için sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	iii
TEZ ONAY SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1
1. KURAMSAL ÇERÇEVE: GÜVENLİK VE GÜVENLİKLEŞTİRME.....	1
1.1. Güvenlik Kavramı	2
1.2. Soğuk Savaş Döneminde Güvenlik Algısı	6
1.2.1. Realist ve Neo-realist Kuramın Güvenlik Perspektifi.....	6
1.2.2. Geçiş Dönemi Güvenlik Yaklaşımları	9
1.2.2.1. Liberal Kuramların Güvenlik Yaklaşımları: Fonksiyonalizm, Pluralizm ve Transnasyonalizmin Güvenlik Anlayışları	9
1.2.2.2. Neo-Marksist Kuramların Güvenlik Anlayışı.....	11
1.3. Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Yaklaşımları	13
1.3.1. Eleştirel Kuramın Güvenlik Anlayışı.....	13
1.3.2. Post-Modern Kuramın Güvenlik Anlayışı	14
1.3.3. Feminist Kuramın Güvenlik Anlayışı	15
1.3.4. Konstrüktivizmin Güvenlik Anlayışı	16
1.4. Kopenhag Okulu.....	17
1.4.1. Güvenlik Sektörleri	21

1.4.2. Bölgesel Güvenlik Kompleksi	22
1.4.3. Güvenikleştirme Kuramı	23
1.4.4. Güvenikleştirmenin Öğeleri	26
1.4.5. Güvenikleştirme Sürecinin Analizi	27
1.4.6. Güvenlik-Dışlaştırma	29
1.5. Güvenlik, Güvenikleştirme ve Kopenhag Okulu Üzerine bir Değerlendirme	30
2. AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ OLUŞTURULMASI VE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ	34
2.1. Göç Olgusu	35
2.2. Avrupa'nın Göç Pratiğinde Yaşanan Dönüşümler	38
2.2.1. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Düzenlemeler	39
2.2.2. Soğuk Savaşın Ardından Avrupa'da Göç	43
2.3. Avrupa Birliği'nin Göç Politikası	45
2.3.1. Avrupa Ortak Göç Politikası	47
2.3.2. Avrupa'da Göç Politikasının Ulusüstüleşmesi	51
2.4. Avrupa Birliği'nde Göçün Güvenikleşmesi	54
2.4.1. AB Penceresinden Göç ve Güvenlik	55
2.4.2. Avrupa'da Göçün Güvenikleştirilmesi	57
2.5. Avrupa Birliği Göç Politikası ve Göçün Güvenikleştirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme	61
3. AVRUPA'DA AŞIRI SAĞCI VE RADİKAL SÖYLEME DAYALI FPÖ VE PVV PARTİLERİNİN İNCELENMESİ	64
3.1. Avrupa'da Aşırı Sağın Göç ve Güvenikleştirme Üzerinden Yükselişi	65
3.1.1. Avrupa'da Aşırı Sağ ve PRSP'ler	68
3.1.2. Avrupa'da Avroseptizm	75
3.2. Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ)	79
3.2.1. FPÖ'nün Siyasi Tarihi ve Söylemi	80

3.2.2. FPÖ'nün Referans Nesneleri Güvenikleştirme Çıktıları	82
3.3. Hollanda Özgürlük Partisi (PVV)	86
3.3.1. Hollanda'da Göçmenlere Bakış	87
3.3.2. PVV'nin Siyasi Tarihi ve Söylemi.....	91
3.3.3. PVV'nin Referans Nesneleri ve Güvenikleştirme Çıktıları.....	96
3.4. Avrupa'da Aşırı Sağın Analizi	99
SONUÇ	107
KAYNAKÇA.....	113



TABLÖLÄR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.1: Avrupa Güvenikleştirme Söylemlerinde Öne Çıkan Kavramlar	73
Tablo 3.2: FPÖ'nün Referans Nesneleri Güvenikleştirme Çıktıları	85
Tablo 3.3: PVV'nin Referans Nesneleri Güvenikleştirme Çıktıları	98



ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1: Avrupa'da Ükelere Göre Aşırı Sağcı Partiler.....	72
Şekil 3.2: Avroseptizmin Bileşenleri, Görünümü ve Söylemi.....	76
Şekil 3.3: PVV'nin Siyasal Alandaki Konumu*	97



KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AP	: Avrupa Parlementosu
FPÖ	: Avusturya Özgürlük Partisi
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PEDIGA	: Batının İslamlaşmasına Karşı Yurtsever Avrupalılar
PRSP	: Popülist Radikal Sağ Partiler
PVV	: Hollanda Özgürlük Partisi
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
VdU	: Bağımsızlar Fedarasyonu
VVD	: Halkların Özgürlük ve Demokrasi Partisi

GİRİŞ

Güvenlik, devletlerin ulusal ve uluslararası alanda sosyal, siyasi, askeri ve ekonomik anlamda egemenlik haklarını korumaları ve sürdürmeleridir. Güvenlikleştirme ise Soğuk savaş döneminde askeri müdahaleleri açıklamak üzere ileri sürülmüş bir kuram olup çok kategorili sektörel ulusal güvenlik ve bölgesel güvenlik Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği bir yaklaşımdır. Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme modelinde siyasi olmayan bir mesele önce siyasileştirilir ve oradan da güvenlikleştirilir ya da siyasi olmaktan çıkartılabilir. Bu da, bir meselenin siyasi olmayan zeminden siyasi zemine, siyasi zeminden de güvenlik zeminine kadar yerleştirilebileceği geniş bir tayf olanağı vermektedir. Söz konusu bir mesele devletle, devletin davranışlarıyla ilgili değilse siyasi bir zeminde olmayan mesele olarak görülmektedir. Yani bir mesele siyasi gündemde değilse ve siyasi tartışmaların bir unsuru değilse siyasi olmayan bir sorun demektir.

Güvenlikleştirici aktör olarak devlet, herhangi bir sorunu tehdit olarak algıladığı zaman o sorunu önceliğine alır, önceliğine aldığı meseleyi de ulusal güvenlik meselesi olarak tanımlarsa bununla baş etmek için de özel haklara sahip olduğunu iddia eder. Başka bir deyişle tehdit olarak sunulan mesele acil nitelik arz etmeli ve gündelik siyasi prosedürün olağan tedbirleri dışında istisnai önlemlerin alınmasını gerektirmelidir. Bu nedenle Kopenhag Okulu'na göre güvenlikleştirme “Siyaseti oyunun yerleşmiş kurallarının ötesine taşıyan ve meseleyi ya özel bir siyaset türü olarak ya da siyasetin ötesinde bir şey olarak sunan bir eylemdir. Güvenlikleştirme bu anlamda bir tür aşırı siyasileştirmedir.” Bir sorunun nasıl ve ne zaman söz konusu ülkenin güvenliğine ulusal bir tehdit olarak sunulduğu ve o tehdide göre eyleme geçildiği iki aşamalı bir model olarak ortaya konmaktadır. İlk güvenlikleştirme adımı görüldüğü gibi güvenlikleştirici aktörlerin yani “Elitlerin bir meseleyi güvenlik meselesi olarak sunması” ve devamında “Varlığa yönelik yaşamsal tehdidin belirtilmesi” bulunmaktadır.

Ancak güvenlikleştirici aktörün bunu yapması tek başına yeterli olmamaktadır, yani güvenlikleştirme gerçekleşmiş olmamaktır. Güvenlikleştirmenin

ikinci aşaması aynı zaman da hayati nitelik taşıyan aşamadır. Güvenikleştirici aktör, referans nesnesinin varlığının yaşamsal tehdit altında olduğu konusunda alımlayıcı kitleyi ikna etmesi gerekmektedir. Yani ulusal güvenliğin tehdit altında olduğu konusunda devletin muhataplarını ikna etmesi zorunluluğu bulunmaktadır. O zaman güvenikleştirme başarılı bir şekilde tamamlanmış olmaktadır. Alımlayıcı kitle, güvenikleştirici aktörün söz konusu sorununu ulusal güvenlik sorunu olarak kabul ettiğinde de tehdidin bertaraf edilmesi için olağanüstü tedbirlerin alınmasına rıza göstermiş olmaktadır. Ülkenin ulusal güvenliğine yönelik kabul görülmüş yaşamsal tehdidin aciliyetinden dolayı insanlar, normal siyasi prosedürlerin sınırları dışında karşı eylemlerin gerçekleştirilmesini kabul etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Soğuk Savaş yıllarında Avrupalı devlet için başlıca güvenikleştirme nesnesi olan “Sovyet Tehdidi” 1990’ların başında ortadan kalkınca güvenlikdışlaştırma söz konusu olmuştur. Güvenlikdışlaştırma sürecinde mesele aciliyet ve önemini kaybedince siyasi alanda normale dönüş başlamaktadır. Ancak Kopenhag okulunun ve kontrüktivistlerin yaklaşımlarında da görüldüğü üzere devletler için “güvenikleştirme” siz bir sürecin olamayacağı önermesi Avrupa devletleri nezdinde somut olarak ortaya çıkmıştır. Zira geride kalan “Sovyet” olgusunun yerine bu defa “göçmen” olgusu yerleşmiştir. 1950’li yıllardan itibaren sosyal ve ekonomik birliktelik olarak başlayan “Avrupa-Göçmen” ikilisi 1990’ların başından itibaren kademeli olarak güvenikleştirme eksenine doğru kaymaya veya kaydırılmaya başlamıştır.

11 Eylül terör saldırılarının ardından Avrupa kamuoyunda aktif veya pasif nitelikli olmak üzere çeşitli şekillerde göçmen karşıtlığı 2010 yılında Arap Baharı sonrası mülteci kriziyle yükselişe geçmiştir. Göçmenlerin Avrupa’da güvenikleştirmenin yeni nesnesi olmasının başlangıcını bu tarih olarak kabul etmek mümkündür. Göçmenleri resmi olarak itham eden, ötekileştiren ve bir tehdit olarak ileri süren söylemler marjinal siyasi kesimler ve partiler tarafından yüksek sesle dile getirilmeye başlamıştır. Diğer yandan Avrupa genelindeki devletler de göçmen politikalarında güvenikleştirme eğilimli düzenlemelere yönelmeye başlamışlardır.

Bütünleşik olarak Avrupa genelinde göçmen karşıtlığı kamuoyunda destek görmeye başlamış farklı görünümde yansımaları olmuştur. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı Avrupa’da göçmen karşıtlığının siyasal alanda politika konusu ve güvenikleştirme söyleminin nesnesi edilmişinin incelenmesidir. Bunun için siyasal söylemlerini göçmen karşıtlığı üzerinden geliştiren Avusturya’da ki Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Hollanda’daki Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) çalışmada örneklem olarak seçilerek bunların söylemleri, iddiaları, önermeleri ve siyasal yaşamları incelenmiştir.

Tez araştırmasının temel varsayımı, Avrupa’da gerek ulusal gerek ulüstü düzeyde göçün çok aktörlü bir düzeyde güvenikleştirme sürecini gerektirdiğidir. Buna ek olarak güvenikleştirme sürecinin göç karşıtı politikalara temel oluşturduğu izlenmiştir. Avrupa’da radikal sağ partiler göç karşıtı söylemlerini ortak bazı güvenlik temalarını kullanarak gerçekleştirmektedir. Bu temaları, ulusal güvenlik, ekonomik güvenlik ve kültürel güvenlik şeklinde saymak mümkündür. Bu temaların kullanım ağırlıkları ülkelerin tarihsel, sosyal ve kültürel birçok noktasından etkilenmektedir. Bu söylemler ise tezin hipotezini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sorusu

Avrupa genelinde yükselişe geçen göçmenleri hedef alan ırkçılık ve ötekileştirme, “milliyetçilik” üzerinden kendilerini konumlayan aşırı sağcı partilerin güvenikleştirme söylemlerinde ilk sıralardadır. Bu durum zaman zaman nefret söylemine dönüşmekte ve hedefinde de genetik kökenden ziyade, Avrupa ortak kimliğine adapte olmayı başaramamış ya da buna direnç gösteren göçmenler yer almaktadır. Bu kapsamda araştırmanın temel sorusu şu şekildedir;

Avrupa’da güvenikleştirmenin aktörleri kimlerdir ve güvenikleştirmenin nesnesi nedir?

Avrupa’da Güvenikleştirme ve göçmen olgusu arasında nasıl bir bağ vardır?

Avrupa’da, 1950’lili yıllarda işçi göçü olarak gelen göçmenlere yönelik tutumlar Soğuk Savaş sonrasında hangi yönde değişim göstermiştir?

Avrupa’da göçmen karşıtlığında Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve Hollanda Özgürlük Partisi (PVV)’nin amacı ve söylemleri nedir?

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın hazırlanmasında kapsamlı bir literatür taraması yapılmış, kavramlar ve kuramlar bu incelemeye göre aktarılmış ve açıklanmıştır. Araştırmanın hazırlanmasında kullanılan temel yöntem “durum çalışmasıdır”. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yaklaşımları içerisinde yer alan durum çalışması aynı zamanda olay incelemesi, örnek olay incelemesi ve vaka çalışması şeklinde de ifade edilmektedir. 1960’lı yıllardan sonra bir yanında sosyal doku diğer yanında bireysel olguların yer aldığı olay ve kavramların incelenmesinde başvurulan durum çalışmaları bireysel, örgütsel, grup, sınıf, sosyal ve politik alandaki bir durumu ayrıntıları ile açıklamak üzere elverişli bir yöntemdir (Vural ve Cenkseven, 2005, s. 27). Durum çalışmalarında belli bir hiyerarşik sıralama üzerinden araştırma tasarımı yapılmaktadır. Birinci aşamada seçilen olayın ve olgunun canlılığını koruyor olması ve belli kronolojik nitelik arz etmesidir. İkincisi ise ele alınan olguların aktörlerinin bulunması, durumun tespit edilebilir nitelikte bireysel, siyasi, sosyal vb. yansımalarının olmasıdır. Üçüncüsü de araştırmacının nesnel bir bakışla gözlem, tespit, bulgu, betimleme vb. yapabilmesine olanak veren çıktılarının olmasıdır. Dördüncüsü ise araştırmacının elde ettiği bulguları bilimsel ilke ve kurallara göre aktarabilmesi, tartışabilmesi ve yorumlayabilmesidir (Aytaçlı, 2012, s. 3; Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 421-423).

Bu çalışmada da güvenlikleştirme kavramı merkeze alınarak Avrupa’da göçmenlere yönelik gelişmeler kapsamında Avusturya ve Hollanda’daki siyasi partiler incelendiğinden durum çalışma yöntemi tercih edilmiştir. Zira göçmenlik bireysel bir durum olup, sosyal olarak buldukları toplumlarda çeşitli siyasi ve sosyal yansımaları bulunmaktadır. Diğer yandan güvenlikleştirmenin kuramsal ve kavram arka planı olduğu gibi nesnesinin de göçmenler özelinde tespit edilebilir, anlamlı sonuçlar elde edilebilir olması durum çalışmasının prensiplerine uygundur. Bu ekseninde araştırmanın bağımlı değişkeni, göç politikalarında güvenlikleştirme sürecidir. Bu süreçte kullanılan fikirsel araçlar ise araştırmanın bağımsız değişkenlerini göstermektedir. İncelenen ülkelerin tarihsel, kültürel, ekonomik, sosyal alt yapılarının ise kontrol değişkenlerini gösterdiğini söylemek mümkündür.

Üç bölüm halinde hazırlanan bu çalışmanın birinci bölümünde güvenlik ve güvenlikleştirme kavramları kuramsal olarak incelenmiş ve Avrupa için anlamına,

gelişimine ve dönüşümüne bakılmıştır. İkinci bölümde Avrupa birliği göç politikasının işçi göçmenlerden sosyal ve siyasi düzleme geçiş süreci ile göçmen politikalarının yakın dönemden itibaren güvenlikleştirilme bağlamında değişimi incelenmiştir. Üçüncü bölümde nitel araştırma deseninde durum çalışması yapılarak Avusturya’da ve Hollanda’da göçmen karşıtlığı üzerinden siyaset yapan FPÖ ve PVV partilerinin söylemleri, amaçları ve siyaseti incelenmiştir.



1. KURAMSAL ÇERÇEVE: GÜVENLİK VE GÜVENLİKLEŞTİRME

Güvenlik, Hans Günter Brauch'un da belirttiği gibi değişen tarihsel şartlara göre uyarlanan bir kavramdır (Brauch, 2008, s. 2). Birinci Dünya Savaşının sona ermesinin ardından güvenlik ortamının sağlanması noktasında Milletler Cemiyeti'nin yetersiz kalması ve ikinci bir savaşa engel olamaması sonucu realist yaklaşımın güvenlik tanımlaması uluslararası ilişkilerde önem kazanmıştır (Küçüksolak, 2012, s. 202). Uluslararası ilişkilerde güvenlik tanımı ile önem kazanan realizm, hâkim güvenlik anlayışını temsil ederken soğuk savaş sonrası dönemde birçok eleştiriye maruz kalmıştır. Kopenhag Okulu da bu eleştirel yaklaşımların başında yer almakla beraber soğuk savaş sonrası dönemin değişen koşullarında da rol oynayan önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Kopenhag Okulu geleneksel güvenlik anlayışına gelen eleştiri üzerinden güvenlik anlayışı geliştiren bir yaklaşımdır. Ole Weaver'a göre okulun geçmişi 1970'ler ve 1980'lerdeki güvenlik çalışmalarında yer alan geniş ve dar güvenlik kavramları tartışmasına dayanmaktadır (Weaver, 2004, s. 8). Fakat okulun temelini 1985'te Kopenhag Üniversitesinde Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi'ne dayandığı belirtilmektedir (Miş, 2012, s. 347). Merkez ilk olarak Avrupa güvenliğini sağlayabilmek adına çalışmalar yapmış ve bunu yaparken Avrupa'nın güvenliğini de askeri olmayan boyutlar üzerinden ele almıştır (Miş, 2012, s. 347). Kopenhag Okulu geniş güvenlik anlayışı ile beraber, güvenlik çalışmalarında göz ardı edilen yeni güvenlik referans nesnelere odaklanmayı gerekli kılmıştır. Bu bağlamda Kopenhag Okulu'nun güvenlik yaklaşımlarının özünü güvenlikleştirme kuramının oluşturduğu söylenebilir.

Güvenlikleştirme kuramı, Soğuk savaş dönemi askeri müdahaleleri anlama noktasında oldukça önemli ve açıklayıcı bir kuramdır. Bu bağlamda tezin ilk kısmında güvenlik kavramını açıklamak için yapılan soğuk savaş dönemi ve soğuk savaş sonrası dönem ayrımında da kavramın önemi ortaya konmaktadır. Güvenlikleştirme kavramı ilk olarak 1995 yılında Ole Weaver tarafından ortaya atılmış daha sonra ise Kopenhag Okulunca çalışmaların temelini oluşturacak bir hale dönüştürülmüştür (Ağır, 2013, s. 45).

İnşacı bir temele sahip olan güvenlikleştirme kavramı, güvenliği söz-edim olarak görmektedir (Baysal & Lüleci, 2011, s. 86). Buna göre güvenlik temalı konular söz-edimler aracılığıyla güvenlik tehdidi olarak inşa edilmektedir. Bu sayede söz konusu güvenlik tehditlerine karşı olağan üstü yollara başvurulması meşrulaşmaktadır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 76). Yukarıdan anlaşılacağı gibi iktidar sahipleri olağanüstü tedbirler almak istedikleri konuları, güvenlik tehdidi olarak sunar ve bu sayede uygulayacağı yaptırımları meşru hale getirir.

Tezin ilk kısmını oluşturacak bu bölümde genel olarak güvenlik kavramı analiz edilmiş ve Soğuk Savaş dönemi – Soğuk Savaş Sonrası dönem ayrımları yapılarak uluslararası ilişkiler kuramlarında güvenlik perspektifi incelenmiştir. Ardından Kopenhag Okulu irdelenmiş ve okulun güvenlikleştirme kuramı ile güvenlik çalışmalarına olan katkısı açıklanmıştır.

1.1. Güvenlik Kavramı

Güvenlik, insanın doğumuyla başlayarak ölümüne kadarki geçen sürede hayatının merkezinde yer alan bir kavramdır. Güvenliğin insan hayatındaki önemi yaşamsal bir zorunluluk olarak algılanmaktadır. Aile birliğinin güvenliği, eş ve çocukların güvenliği, konutların güvenliği, ekonomik güvenlik ve devlet güvenliği başlıkları ele alındığında yaşamın her alanında güvenlik arayışının var olduğu gerçeği ile yüzleşilmektedir (Dedeoğlu, 2014, s. 27). Bu doğrultuda korunma, barınma ve varlığını devam ettirme gereksinimlerinin, tarihsel evrelere göre nitelik değiştiren; birey, aile veya ülkelere göre farklılıklar gösteren bir ihtiyaçlar dizisi olup, insanların toplu yaşama adım atmasından itibaren var oldukları söylenebilir.

Yukarıda ifade edildiği üzere yaşamın çoğu alanına dâhil edilmiş olan kavram uluslararası ilişkiler literatüründe ayrı bir öneme sahiptir. Güvenlik denildiğinde akla ilk gelen bireyler olabileceği gibi devletlerin ve devlet dışı oluşumların da güvenliği söz konusu olabilmektedir. (Çetinkaya, 2018, s. 32). İnsanlar gibi devletlerde de varlıklarını devam ettirebilme esas konudur. Devletler bünyesinde yaşayan vatandaşlarını içeriden ve dışarıdan gelebilecek her türlü tehdiye karşı koruma çabasındadırlar.

Uluslararası sistem de güvenlik anlayışı her dönem ve devlete göre farklı algılanıp farklı bir şekilde yorumlanmıştır. Güvenlik kavramının tanımı yapılırken birçok değişkenin dikkate alınması ve şartlara göre kavramın çerçevesinin sürekli değişime uğraması durumu herkes tarafından kabul gören ve her dönem geçerli olan bir güvenlik tanımı yapılmasına engel olmaktadır (Sancak, 2013, s. 124). Bununla birlikte kavram, güvenliği sağlanacak olanın ne veya kim olduğu, hangi konuları içereceği ve nasıl sağlanacağı soruları etrafında şekillenmiştir. Williams, güvenlik kavramının görüş ayrılıklarından dolayı tanımlanamadığını dile getirmiştir. Bu görüşlerden ilki, güvenliği güç, ikinci görüş ise özgürlük ile ifade etmektedir (Williams, 2008, s. 6). Buradan da anlaşılacağı üzere uluslararası ilişkiler kuramlarının “güvenlik” başlığı altında yaptığı tanımlamalarda farklılıklar söz konusu olduğu görülecektir. Araştırmacılar güvenliğin, temel değerlere karşı gelişen tehditleri uzaklaştırma görevinin olduğu konusunda uzlaşsa da, temel odak noktalarının bireysel güvenlik, ulusal güvenlik ya da uluslararası güvenlik mi olması gerektiği konusunda fikir uyuşmazlıkları yaşamaktadır (Baylis, 2008, s. 73). Bu muğlaklığı çözmek için öncelikli olarak güvenlikten ne kastedildiğinin, güvenliği tehdit eden unsurların neler olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

Uluslararası ilişkiler disiplinde güvenlik ile ilgili yapılan tartışmaların başında, askeri olarak tanımlanmış ve güvenliği dar bir biçimde ele alan geleneksel yaklaşım ile daha geniş bir şekilde yorumlama yapan eleştirel yaklaşım arasındaki görüş ayrılıkları gelmektedir (Ağır, 2011, s. 103). Literatüre, tarihsel olarak askeri yönden tanımlanan ulusal güvenlik hâkim olmuştur. Fakat son yıllarda bu şekilde tanımlanan güvenlik anlayışı eleştirilmiş ve araştırmacılar güvenliği diğer pek çok meseleyi de içinde barındıracak şekilde genişletmiş ve bu anlamda çalışmalarda bulunmuştur. Bu bağlamda Barry Buzan siyasi, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları çalışmalarına dâhil etmiş ve güvenliği daha geniş bir çerçevede tanımlamıştır (Buzan, 1983, s. 214-242). Bunu destekler nitelikte Baldwin güvenliğin farklı yorumlarını inceleyerek bunu “karıştırılması kolay bir kavram” olarak tanımlamış ve güvenliğin daha doğru anlamlandırılabilmesi için şu iki soruya cevap verilmesi gerektiğini söylemiştir. İlk olarak “Kimin için güvenlik?” ve “Hangi değerler için güvenlik?” (Baldwin, 1997, s. 13). Buna göre 1980’lere kadar güvenlik kavramının yalnızca askeri

yönde tanımlandığı söylenebilir. Fakat soğuk savaş yıllarının bitişiyle beraber yapılan bu tanımlama eleştirilmiş, güvenliğin diğer pek çok meseleyi de kapsamı gerektiği üzerinde durulmuştur.

Güvenlik kavramını tanımlamanın zor olmasına ilişkin olarak birçok açıklama bulunmaktadır. Bu anlamda Buzan'ın ifadesine göre, güvenlik “tıpkı sevgi, özgürlük ve güç kavramları gibi tartışmaya açık ve oldukça muğlak” bir terimdir bu nedenle kavram üzerinde birçok anlaşmazlık söz konusudur (Buzan, 1991, s. 7). Güvenliğin tanımlanmasının zor olduğunu söyleyen kişilerden biri de McSweeney’dir. Ona göre güvenlik, “tıpkı barış, onur, adalet gibi bir dizi kavram ile ilişkilendirilen fakat tanımlanma noktasında direnen bir terim” olarak ifade edilmektedir. Diğer bir söylem ile güvenlik, korku ya da endişe halinin bulunmadığı, herhangi bir şekilde gelebilecek zarar, tehlike olasılıklarının olmadığı ya da güvensizlik korkusunun hissedilmediği hal olarak tanımlanmaktadır (McSweeney, 1999, s. 13). Nihayetinde en genel anlamıyla güvenlik, yasal düzenin aksamaya uğramadan işlediği ve kişilerin tehdit edilmeden yaşamlarını devam ettirebildikleri bir düzeni ifade eder (Tangör, 2014, s. 43). En basit hali ile güvenlik, tehlikelerden, kaygılardan ve tehditlerden uzak olma hissi şeklinde tanımlanabilir. Böylece birey diğerlerinin verebileceği zararlardan uzak olduğu hissini taşır. Bunu başkalarına duyulan güven, psikolojik gereksinim şeklinde de tanımlamak mümkündür (Ergül, s. 166). Yukarıda ifade edilenlerden anlaşılacağı üzere güvenlik kavramı üzerine yapılmış ortak bir tanımlamanın varlığı söz konusu değildir. Sevgi, özgürlük, barış vb. birçok kavramda olduğu gibi güvenlik tanımlamasında da bir muğlaklık söz konusudur. Uluslararası sistemde farklı güvenlik anlayışlarının kabul edilmesi ve güvenlik algısının tarihsel süreç içerisinde farklılık göstermesi sebebiyle ortak bir güvenlik tanımına ulaşmak zorlaşmıştır (Sancak, 2013, s. 124). Bu muğlak ifadelere karşın güvenlik kavramını güvensizlik ihtimallerinin ortadan kaldırılması hali olarak tanımlamak mümkündür (Dedeoğlu, 2014, s. 29). Bu tanımlamaya dayanarak şu yargıda bulunabiliriz. Bir “öteki” ya da “tehdit” olmadığında güvenlik kavramı etkisini ve manasını yitirmektedir.

Varlığını koruma ve sürdürme amacı taşıyan her davranış biçimi ile gündeme gelen güvenlik kavramı, (Dedeoğlu, 2014, s. 28) kayıtsızlık ve sakinlik anlamlarında kullanılan *ataraksia* sözcüğüne dayanmaktadır (Ergüven, 2016, s. 773). Roma

İmparatorluğun da ise kavram, endişeden uzak olma ve sükûnet anlamlarına gelen *securitas* terimi ile ifade edilmiştir. Kavramın günümüzdeki kullanım şeklide *securitas* teriminden türetilmiştir (Ergüven, 2016, s. 774). Kavram en genel hatları ile güvensizlik ihtimallerinin ortadan kaldırılması (Dedeoğlu, 2014, s. 29) diğer bir ifade ile tehditlerin bulunmaması halini ve var olan değerlere sahip çıkarak bunların korunma halini ifade etmektedir. Bu anlamda nesnel güvenlik tanımlaması, söz konusu değer yargılarına ilişkin tehditlerin yokluğu halini ifade ederken öznel yaklaşıma göre güvenlik ise, ilgili değer yargılarının saldırıya uğrama korkusunun bile olmadığı hali ifade eder (Ergüven, 2016, s. 774-775). Özü itibariyle güvenlik kavramı, tek başına açıklanması mümkün olmayan bir kavramdır. Bu kavramın tanımlaması yapılırken tehdit, risk, tehlike, güç, savunma gibi sözcüklerden yararlanmak gerekir (Dedeoğlu, 2014, s. 28). Güvenlik hususunda yapılan tüm tanımlamalar incelendiğinde, genel hatları ile kavramın huzur ortamını işaret ettiği görülecektir.

Kavramsal olarak ifade edilen güvenlik, ilk olarak 1940'lı yıllarda Stratejik Çalışmalar başlığı altında incelenmiş, sonralarda uluslararası İlişkiler disiplininin bir alt çalışma alanı haline dönüşmüştür (Şahin G. , 2015, s. 25). Kavramı uluslararası ilişkiler disiplini çerçevesinde ilk ele alan kişi Arnold Wolfers'tır (Sancak, 2013, s. 124). Wolfers güvenliği; *“nesnel anlamda edinilen değerlere yönelik tehdidin bulunmamasını, öznel açıdan ise bu tür değerlere ilişkin saldırılara karşı duyulan korkunun yokluğunu ölçen”* kavram şeklinde tanımlamıştır (Wolfers, 1952, s. 485).

İlerleyen bölümlerde Avrupa'da Radikal Sağ partilerin göçü güvenlik eksenine taşıma süreci incelenecektir. Bu inceleme yapılırken kapsam ve sınırlar önem taşımaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak güvenlik kavramının içeriğine değinmek faydalı olacaktır. Bu çerçevede güvenlik kavramını ortaya çıkaran fikri yapıların daha iyi anlaşılabilmesi için bir sonraki başlıkta “Soğuk Savaş Döneminde Güvenlik” ve “Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Güvenlik” başlıkları altında kuramlar incelenecektir. İki kutuplu bir sistemde ortaya çıkan güvenlik çalışmaları soğuk savaş yıllarının hâkim kuramlarından realizm ve neo-realizmin etkisi altında şekillenmiştir. Bu sebeple ilk olarak realist ve neo-realist kuramın güvenlik perspektifi incelenecektir.

1.2. Soğuk Savaş Döneminde Güvenlik Algısı

Soğuk Savaş Döneminde yaşanan iki kutuplu Dünya sistemi taraflara ya Batı bloğu ya da Doğu bloğu şemsiyesi altında bulunabilme imkânı tanıyordu. Eğer herhangi bir grup içerisinde yer almıyorsanız “bağlantısızlar” grubuna dâhilsiniz demektir (Gökbaş, 2009, s. 2). Bu alternatifleri kısıtlanmış sistemin, yaratmış olduğu düzensizlik hali ve ABD-SSCB’nin liderlikleri, II. Dünya Savaşı’nın ardından Batı ve Doğu blokları arasında gerginlik ve kısmi çatışma hali yaratmıştır. İki kutuplu bu sistemde güvenlik çalışmaları, Soğuk savaş yıllarının hâkim kuramlarından olan realizm ve neo-realizmin etkisi altında şekillenmiştir (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 22). Çift kutuplu yapıyı tanımlayan ve 1990’lı yıllara hâkim olan bu düşünce yapısının en belirleyici özelliklerinden birkaçı yapıya, sürece ve kurguya odaklı olmasıdır (Erdoğan, 2013, s. 267). Başlıca karakterler olarak devleti, gücü ve askeriyei merkeze alan bu yapının daha iyi yorumlanabilmesi için realist ve neo-realist düşünce yapısı genel hatları ile incelenecektir.

1.2.1. Realist ve Neo-realist Kuramın Güvenlik Perspektifi

Realizm, insan doğasının kötü olduğu düşüncesinden yola çıkarak uluslararası politikayı “anarşi” metaforu üzerinden açıklamaktadır (Sandıklı, 2012, s. 6). Uluslararası ortamı anarşik olarak betimleyen realizm, uluslararası ilişkilerin başat aktörü olarak gördüğü ulus-devletlerarasındaki ilişkiyi güç ve çıkar mücadelesine dayandırmaktadır (Keyik & Erol, 2019, s. 14). Bu doğrultuda da savaşların yapılabileceği gerçeğini ortaya koymuştur. Bu durumda devletler amaçlarını gerçekleştirebilmek için yeterli bir güce sahip olmak zorundadır (Sancak, 2013, s. 126). Bir başka deyişle, çok kutuplu düzende, düşmanın kim olduğu, saldırının nereden geleceği bilinmediğinden savaş tehlikesinden korkan devletler, güvenliklerini sağlamak için daha fazla güçlenme çabasına girişiyorlardı.

Güvenlik konusunda doğrudan bir kuram ortaya koymayan klasik realizm, II. Dünya Savaşı’nın ardından disiplinin egemen kuramı haline gelmiştir. Bu kuramın en dikkat çeken yönü, güvenlik konusunu açıklama şeklidir. Çünkü kurama göre güvenlik ya yalnızca “güvensizlik” ya da “güvende olmama hali” ile açıklanmaktadır (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 22). Bu doğrultuda klasik realistler güç unsuruna yönelmiştir.

Başlarda güvenlik endişesi ile başlayan savaşların sonralarda bazı toprakları ele geçirmek hedefi ile devam etmesi güç arayışlarının bir sonucu olarak yorumlanabilir.

Realist araştırmacılara göre, devletler ulusal güce sahip olabilmek için devamlı askeri hazırlık içerisinde olmalı zira devletlerin güvenli bir şekilde yaşayarak varlıklarını devam ettirebilmelerinin tek yolu askeri güçlerinin kuvvetli olmasıdır (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 23). Buradan da anlaşıldığı üzere realizmde devlet, uluslararası ilişkilerin tek aktörüdür ve yalnız çıkarları doğrultusunda hareket eder. Bu anlamda uluslararası ilişkiler doğal bir savaş halini ifade etmektedir. Dolayısıyla bu tip bir ortamda düzenden, işbirliğinden bahsetmek imkânsızdır. Buna göre uluslararası ilişkiler Hobbes'un toplum ya da devletin oluşumunu açıklamak üzere kullandığı "doğa hali" kavramı ile açıklanabilir (Balpınar, 2013, s. 91). Bu tanımlamadan hareketle devletlerin içerisinde buldukları ortam güvensizdir. Bu nedenle yukarıda da bahsedildiği üzere yeterli güce sahip olan devlet doğa halinde yaşayan diğer devletlere göre daha güvenli olacaktır. Bu güvenliği sağlamada esas çözüm yolu da askeri kaynaklardır. Soğuk savaşı genel hatları ile şekillendiren düşünce de tam olarak budur.

Klasik güvenlik çalışmalarına en fazla katkı sağlayan kuramsal yaklaşım neo-realizm olmuştur. Neo-realizmin güvenliğe verdiği önemi Stephan M. Walt'ın kuramın ortaya çıktığı 1970'li yılları "Güvenlik Çalışmalarının Rönesansı" olarak betimlemesinden anlayabiliriz (Tangör, 2014, s. 23).

Neo-realist güvenlik anlayışı, her ne kadar rekabetçi ve çatışmacı bir güvenlik perspektifi tanımlaması yapsa da işbirliği sürecini yadsımamaktadır. Ancak karamsar neo-realistler işbirliğine o kadar da sıcak bakmamaktadır. Çünkü işbirliğini devletlerin birbirini aldatması için bir araç olarak görmektedir. Buna rağmen, neo-realist yazarlar işbirliği yerine askeri ittifak yolunu seçerek güvenliğin tesis edilebileceği üzerinde durmaktadır. Güçten ziyade güvenliği ön plana çıkaran savunmacı neo-realistler devletlerin ilk amaçlarının güç kazanmak değil varlıklarını korumak olduğunu ifade etmektedir (Tangör, 2014, s. 24). Buradan anlaşılmaktadır ki neo-realistler kendi içerisinde görüş ayrılıklarına düşmekte ve işbirliği ile güvenliğe ulaşmayı savunanlar olduğu gibi askeri yollar ile girilen mücadeleler sonucunda varlığını korumak isteyen neo-realistlerin varlığı da söz konusudur.

Realistlerin uluslararası düzen tahayyülünde, uluslararası sistemin içinde bulunduğu anarşi esastır. Neorealistlerin ifade ettiği şekliyle güç politikasının asıl sebebi, uluslararası sistemin anarşi içerisinde olmasıdır (Yalvaç, 2011, s. 77). Klasik realistlerde ise bunun sebebi insanın bencil bir yapıya sahip doğasıdır (Özdoğan, 2019, s. 8). Aynı köklere dayanan bu iki kuramdaki temel farklılıklar, yapılan vurgularda karşımıza çıkmaktadır. Neo-realizmi realizmden farklılaştıran bir başka fikri yapı da yapılan analizlere ekonomi faktörünün eklenmesi çabasıdır. Waltz, askeri-stratejik konuların yanında ekonomi faktörünün de zamanla güvenlik ve uluslararası ilişkiler gündemini belirlediğini söyleyerek ekonomik güvenlik üzerinde durmuştur (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 11). Buna gösterilecek en güzel örnek, Vietnam Savaşıdır. Bu savaşta hedefe ulaşmada tek geçerli aracın askeri güç ve kapasite olmadığı açıkça görülmüştür.

Kısaca neo-realistlere göre, devletlerin davranışlarını kısıtlayan unsur, hiyerarşiden yoksun düzendir (Erdoğan, 2013, s. 267). Bir üst yapının olmadığı yalnızca siyasi açıdan eşit görülen aktörlerin yönettiği uluslararası sistemde bir devletin varlığı sahip olduğu güçle orantılı olarak temin edilebilir. Çünkü ani bir saldırı durumunda başka devletlerin yardıma geleceği kesin değildir. Böyle bir durumda “self-help” yani devletlerin kendisine yardım etmesi anlamına gelen kural geçerlidir ve aktörler kendisini koruyarak çıkarları doğrultusunda hareket etmelidir (Erdoğan, 2013, s. 267-268). Buradan anlaşıldığı üzere soğuk savaş yıllarında güvenlik algısı ağırlıklı olarak askeri alana odaklanmış, çevre- göç gibi küresel sorunlara ve hatta ülkenin iç sorunlarını oluşturacak toplumsal- sosyal konulara çok da ilgi gösterilmemiştir.

Soğuk savaş döneminde güvenlik algısının yalnızca askeri alana odaklanmış olması küresel sorunları, ülkenin iç sorunlarını anlamada ve çözüm yolları üretmede eksik kalmıştır. Bu eksikliğin giderilebilmesi ve yapısal sorunlara çözüm üretilebilmesi için klasik güvenlik anlayışını sorgulayan geçiş dönemi kuramları ortaya çıkmıştır. Aşağıda incelenecek olan bu kuramlar realist güvenlik anlayışına alternatifler üretmesi ile ün kazanmıştır.

1.2.2. Geçiş Dönemi Güvenlik Yaklaşımları

Yapıya, sürece ve kurguyu simgeleyen kuramsal yaklaşımlar, 1960'lı ve 1970'li yıllarda klasik güvenlik anlayışını sorgulayarak gündeme gelmiştir. Temellerini liberal düşünceden alan fonksiyonalizm, pluralizm ve transnasyonalizm gibi kuramsal çalışmalar ürettikleri fikirler ile realist güvenlik anlayışına alternatif üreten çalışmalar olarak ün kazanmışlardır (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 26). Aşağıda bu kuramların uluslararası ilişkiler alanına olan katkıları kısaca açıklanacaktır.

1.2.2.1. Liberal Kuramların Güvenlik Yaklaşımları: Fonksiyonalizm, Pluralizm ve Transnasyonalizmin Güvenlik Anlayışları

Bireyin özgür yaratıldığını ve özgür kalması gerektiğini savunan liberalizm, bireyin özgürlüğünün hiçbir şekilde ortadan kaldırılamayacağını savunmaktadır (Arı, 2012, s. 29). Uluslararası ilişkileri, bir oyun ya da ekonomik sistemde bir katılımcının kazanç ve kayıplarının diğer katılımcıların kazanç ya da kayıplarının toplamına eşit olduğu durumu ifade eden “sıfır toplamlı oyun” olarak gören liberalizm, işbirliği odaklı bir güvenlik anlayışını savunmaktadır (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 9). Dünya tarihinde sadece çatışmaların değil işbirliğinin de mümkün olduğunu savunan anlayış, çatışmaların sistemin anarşik yapısından ya da devletlerin kötü niyetinden kaynaklanmadığını öne sürmektedir.

Kaynağını liberalizmden alan geçiş dönemi kuramları, aktörler arası işbirliğinin nasıl sağlanacağı sorusu üzerinden yola çıkarak güvenliğin tesisine yönelik bir yol haritası çizmiştir. Bu kuramlara göre, aktörler arasındaki ilişkiler, uluslararası norm, kural ve rejimler aracılığı ile güvenlik çatısı altında bir kimlik kazanabilir (Sandıklı, 2011, s. 14). Bu çerçevede geçiş dönemi kuramları ortak bir güvenlik kurabilmek adına işbirliğine ağırlık vererek birey ve devlet güvenliğini sağlama amacındadır denebilir.

Avrupa bütünleşmesi temelinde inşa edilen fonksiyonalist kuram, devlet ve bütünleşme arasındaki ilişkiyi güvenlik olgusu ile açıklamaya çalışmaktadır (Aytuğ, 2008, s. 150). Fonksiyonalist kuram, ulus devletlerin güvenlik anlayışını

sorgulamaktadır. Fonksiyonalizmin temel amacı bireylerin barış ve güvenliğin tesis edildiği bir dünya da yaşamalarını sağlamaktır. Çünkü kuram, savaşların, insanların içinde bulunduğu öznel değerlerden kaynaklandığını varsaymakta bu sebeple de barışın ancak bu koşulların değişmiş olduğu bir ortamda doğacağını iddia etmektedir (Arı, 2013, s. 347). Fonksiyonalist kuramın realizmden farkı, devletlerarası ilişkileri sadece çatışma ve rekabetten ibaret görmemesidir (Dougherty & Pfaltzgraff, 1990, s. 432). Böylece işbirliğinin sağladığı güven hissi aktörler arasındaki buzdan duvarları çözebilir ve bu etkileşim siyasi güvenlik, ekonomik güvenlik gibi birçok alana sıçrayabilir. Özetlemek gerekirse, fonksiyonalizm savaşa sebep olan subjektif koşulların ortadan kaldırılması ve barışın sağlanması için fonksiyonel örgütlenmelere gidilmesi gerekliliğinin üstünde durmaktadır. Devletleri topluluk halinde yaşamaya alıştırmamanın yolunun da devletlerin egemenliklerinden feragat ederek örgütlenmeye gitmesinde aramaktadır.

Fonksiyonalist yaklaşımın savları referans alınarak, global çapta sadece devletlerden oluşmayan uluslararası birçok aktörün rol aldığı; bireyin, sivil toplum kuruluşlarının, oluşturduğu karmaşık, karşılıklı bağımlılık ilişkisine dikkat çeken pluralizm ve transnasyonalizm devlet-merkezli realist paradigma üzerinde durmaktadır (Bakan & Şahin, 2018, s. 143). Bu iki kuram devleti merkeze alan bu anlayışa karşı çıkararak aktör çeşitliliği üzerinde durmaktadır. Devletlerin gerek ulusal gerekse de uluslararası alanda tek başına aktör olmadığını vurgulayan düşünürlere (Viotti ve Kauppi) göre uluslararası ilişkiler oyuncularını sadece devletler olmayan aktörlü bir yapıdır (Arı, 2013, s. 279). Ayrıca plüralist kuramlar karşılıklı bağımlılığın devletin egemenliğini tartışmalı ve sınırlarını ise yapay bir hale getirdiğini işaret etmektedir (Little, 1996, s. 73). Özetle plüralizm, uluslararası politikanın temel aktörü olarak yalnızca devleti ön gören realist paradigmaya karşı alternatif bir bakış açısı sunan paradigma olarak kabul edilmektedir. Plüralizm, devletlerin çıkarlarını yalnızca askeri konulara indirgememesi, birey ve devletin çıkarlarının uluslararası çevre tarafından belirlendiğini kabul etmesi, devletin kararlarının konsensüs sonucu alındığını iddia etmesi, uluslararası koşulları sürekli değişen bir süreç olarak varsayması, uluslararası işbirliğinin devletin ve bireyin özgürlüğünü sağlama noktasında önemli olduğunu kabul etmesi, uluslararası karşılıklı bağlılığın ülkelerin

savaşma olasılığını azalttığına inanması ve buna bağlı olarak silahsızlanmayı devletlerin barışı sağlama noktasında ilk adımı olarak görmesi ile realist paradigmadan ayrılır.

Pluralist ve transnasyonalist kuramcıların “değişim” kavramını esas alarak açıklamaya çalıştıkları sistem, Marshall McLuhan tarafından “*küresel köy*” ve John Burton tarafından ise “*dünya toplumu*” şeklinde kavramsallaştırılmıştır (Sandıklı, 2011, s. 18). Bu iki kuram birbiri yerine kullanılan kavramlardır ve her ikisi de devlet merkezli yaklaşımlara karşı çıkarken uluslararası ilişkileri çok aktörlü bir yapı olarak kabul etmektedir. R. O. Keohane ve J.S. Nye tarafından gündeme getirilen ve devlet merkezli anlayışlara meydan okuma olarak görülen Transnasyonalizm uluslararası ilişkileri çok aktörlü bir yapı olarak görmesi ve plüralist bir bakış açısı getirmesi sebebi ile diğer uluslararası ilişkiler kuramlarından ayrılmaktadır (Arı, 2013, s. 286). Transnasyonalizmin temel varsayımlarını kısaca dört noktada toplayacak olursak, ilk olarak kuram uluslararası politikanın aktörlerinin sayısının artmış olduğunu varsayar. İkinci olarak uluslararası politikanın gündeminin çeşitlenmiş olduğunu söylemektedir. Üçüncü olarak uluslararası karşılıklı bağımlılığın artmış olduğunu iddia etmektedir. Ve son olarak savaşların öneminin azalmış olduğunu dile getirir (Sullivan, 1989, s. 256-257). Kısaca, pluralizm ve transnasyonalizm kuramları işbirliğine büyük bir önem atfetmiş, aktör ve konu çeşitliliği üzerinde durmuş ve bu yolla eleştirel yaklaşımların önünü açmıştır.

1.2.2.2. Neo-Marksist Kuramların Güvenlik Anlayışı

Pluralist kuramlarla döneme aynı anda giriş yapan bir diğer çalışma da Neo-Marksist kuram yani Bağımlılık Okulu’dur. Bu kuramın pluralist kuramcılar ile buluştuğu ortak nokta uluslararası sistemi ele alıyor olmalarıdır. Neo-Marksistleri plüralistlerden ayıran en önemli nokta ise, neo-Marksistlerin “*karşılıklı bağımlılık*” olgusuna getirdikleri eleştirilerdir (Bakan & Şahin, 2018, s. 142). Bu bağlamda uluslararası sistemi ele almaları ile ortak bir noktada buluşan plüralistler ile neo-marksistler, karşılıklı bağımlılık noktasında ayrı düşmüşlerdir.

Neo- Marksist kuram güvenliği bağımlılık modeli ile açıklamaktadır. Buna göre neo-Marksist kuramcılar ekonomi eksenli bir güvenlik anlayışı ortaya koyarak

bağımlılığı gelişmiş-azgelişmiş dünya üzerinden anlamlandırmaya çalışmışlardır (Sandıklı & Emeklier, 2011, s. 27). Neo Marksistler, ülkelerin gelişmeme sebeplerini içsel nedenler yerine sistemsal faktörler ile ilişkilendirmiş ve kapitalist sistemin “*güvensizlik sarmalına*” neden olduğunu savunmuşlardır. Bu araştırmacılara göre ülkelerin gelişme ve gelişmeme sebeplerinin tek sorumlusu uluslararası sistemin kapitalist doğasıdır. Kuramda bir aktörün güvenliğinin diğer aktörün güvenliği tarafından tehdit edildiği bir model söz konusudur (Arı, 2013, s. 245). Bu anlamda ifade edilebilir ki Neo-Marksist kuram, devletlerin, toplumların ve ekonomik sınıfların sorunlarını uluslararası kapitalist sistemin sebep olduğu yapısal krizler çerçevesinde eleştirerek incelemiştir.

Bu noktaya kadar güvenlik konusunu askeri yönden ele alan klasik realizme tepki olarak ortaya çıkmış ve güvenliği ülkelerin yapısal sorunlarına indirgemiş olan Fonksiyonalizm, Plüralizm ve Transnasyonalizm kuramları incelenmiştir. Ayrıca bu kuramlara alternatif olarak ortaya çıkmış neo-marksist kuramdan da kısaca bahsedilmiştir.

Düşmanın ve tehditlerin açık olduğu soğuk savaş döneminin ardından, küreselleşmenin de etkisi ile beraber güvenlik tanımında bir değişim ve dönüşüm söz konusudur. Çünkü küreselleşme olgusu ile birlikte güvenlik tanımının tarifini yapmak zorlaşmıştır. Zira kimin güvenliği sorusuna yanıt devlet olmaktan çıkmış ve başta birey olmak üzere farklı topluluklara evrilmiştir. İkinci olarak ne tür tehditler sorusuna gelen cevap ise askeri nitelikli, sınır ötesi problemlerden çıkmış, kaynağı ve zamanı önceden tahmin edilmesi güç çok boyutlu bir konuma ulaşmıştır. Böylece yeni güvenlik anlayışı söylemi ile beraber uluslararası terörizm, suç örgütleri, siber terör gibi tehditler gündeme gelmeye başlamıştır. Yaşanan değişim ve dönüşüm, finans yapılarına saldırıları, çevreye-sağlığa tecavüzleri, göç ve mülteci hareketlerini ulusal yapıyı zedeleyen tehditler olarak öne çıkarmaktadır (Erdoğan, 2013, s. 265). Soğuk savaş sonrası dönemde bu tip tehditleri açıklamak üzere farklı yaklaşımlar geliştirilmiştir. Aşağıda güvenlik tanımlamasına yeni bir boyut kazandıran bu yaklaşımlar incelenecektir.

1.3. Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Yaklaşımları

Küreselleşme olgusu ile beraber yeni fırsatlar, yeni riskler ve yeni tehlikeler ile şekillenen bir sistem söz konusudur. Küreselleşme etkisi ile beraber yaşanan bu değişim ve dönüşüm yeni bir güvensizlik ve belirsizlik ortamı doğurmaktadır. Fırsatlar ile beraber risk ve tehdit konularındaki çeşitlenme, günümüz küresel sistemin de devleti merkeze almış realizmin klasik güvenlik parametrelerini sorgular hale gelmiştir. Bu sorgulama sonucunda aşağıda kısaca incelenecek birçok eleştirel kuram doğmuştur.

1.3.1. Eleştirel Kuramın Güvenlik Anlayışı

Eleştirel kuram, modernitenin tek tipleştirdiği yaşam biçimi ve insan modeline karşı getirdiği eleştiriler sonucunda doğmuştur. Ortaya koyduğu en büyük tepkilerden biri ise realizmin sınırlı kavramlar üzerine inşa ettiği dünya algısı ile diğer tüm olguların açıklanmaya çalışılıyor olmasıdır (Sandıklı, 2011, s. 27). Diğer bir ifade ile kuram, realizmin merkezinde bulunan güvenlik konusunun dar bir çerçevede ele alınmasına tepki göstermektedir. Eleştirel kuramcılar, ulusal güvenliğin bu derece önemli kılınmasına karşı çıkarken, güvenlik kavramının subjektif olduğu üzerinde durmaktadır. Örneğin; “Kim için güvenlik” ve “Güvenlik hangi çıkarlar doğrultusunda şekillendi” gibi sorular karşısında güvenlik kavramının subjektifliği üzerinde durulmuştur. Eleştirel kuramcılara göre güvenlik, aktörlerin fiilleri, istekleri ve birbirleriyle olan etkileşimleri sonucu algılarda oluşan bir olgudur (Arı, 2013, s. 456). Bu doğrultuda eleştirel kuram, realizmin güvenlik konusunu dar bir çerçevede ele alıyor oluşuna tepki olarak doğmuştur denebilir.

Eleştirel düşünürlerin üzerinde durduğu bir diğer konuda, bireylerin güvenliğinin ulus-devlet güvenliğine indirgenmiş olmasıdır. Bu şekilde klasik güvenlik anlayışı devlet güvenliğini ön planda tutarak diğer tüm güvenlik konularını görmezden gelmektedir. Bu sebeple devlet güvenliğini sağlamak için yalnızca askeri ve politik konular gündeme taşınmış bunun sonucunda da toplumsal anlamı ağırlıklı olan bir kavramın birey ve toplum dışında bırakılışı eleştirilmiştir (Arı, 2013, s. 458). Oysa klasik güvenlikçilerin asıl amacı yurttaşlarının güvenliğini sağlamaktır fakat

askeri ve politik konulara öncelik tanırken yurttaşlarının güvenliğini ikinci plana attığı görülmektedir.

1.3.2. Post-Modern Kuramın Güvenlik Anlayışı

Post-pozitivizm ve post-yapısalcılık olarak ta bilinen ve geleneksel kuramların nesnellliğini sorgulayan post-modernizm uluslararası ilişkiler sorunlarını çözmekten ziyade mevcut kuramları eleştiren bir özelliğe sahiptir. Bu doğrultuda M. Foucault, J. Derrida, J. F. Lyotard, Der Derian ve Shapiro gibi yazarların fikirlerine dayanan post-modernizmin dağınık bir görüntü sergilediği görülmektedir (Arı, 2013, s. 478). Bu yazarlardan M.Foucault ve J. Derrida post-yapısalcılar arasında sayılırken, J.F. Lyotard, DerDerian ve Shapiro post-modernistler arasında sayılmaktadır. Der Derian ve Shapiro'nun 1989 yılında yayınlanan "*International/Intertextual Relations; Postmodern Readings of World Politics*" adlı çalışmanın alana önemli bir katkısı olmuştur. Bu yazarlar uluslararası ilişkileri bir tür metinler arası ilişkiler olarak yorumlamaktadır (Dornelles, 2002, s. 2).

Kuram küreselleşme ile beraber kavram ve olgularda yaşanan değişim ve dönüşümün üzerinde durmaktadır. Küreselleşme olgusu ile beraber zıtlıklar birbirine yakınlaşmaya başlamış ve uluslararası ortam bir kaos ortamına dönüşmüştür. Çünkü risk ve tehditler artık daha belirlenemez bir hal almaya başlamıştır. Bu durumda çözüm üretmesi gereken klasik güvenlik yaklaşımlarının yetersizliği ortaya çıkmaya başlamıştır (Kıvılcım, 2013, s. 219). Kısaca post-modern düşünürler, bu sıkışmalar doğrultusunda farklı kimliklerin çatışmaya başladığını öne sürmüştür. Kimliksel farklılıklardan doğan çatışmaları önüne geçmek amacıyla bir uzlaşma zemini aranmış fakat sonuç alınamamıştır (Karaduman, 2010, s. 2890). Yukarıda söylenenlerden anlaşıldığı gibi küreselleşme olgusu beraberinde kaosu getirmiş ve geleneksel yaklaşımların yetersizliğini doğurmuştur.

Güvenliğe ilişkin getirilen eleştirilerden biri de, batı merkezli oluşturulan uluslararası sistemdir. Bu sistem bireyin güvensizliğini doğurmaktadır. Çünkü klasik güvenlik anlayışı ağırlıklı olarak batı değerlerini önemsemektedir. Post-modern düşünürlerin tepki gösterdiği nokta, klasik güvenlik anlayışının batı merkezli geliyor

oluşu ve bu doğrultuda bireyin güvenliğinin ikinci planda bırakıldığı gerçeğidir (Gül, 2016, s. 81). Buna en iyi örnek uluslararası göç sorunu verilebilir.

Post-modern düşünürler, içinde bulunulan dijital devrim çağında bireylerin her an her yerden gelebilecek tehditler ile karşı karşıya olduğunu söylemektedir. Literatüre ait kavram ve olgulara farklı bir bakış açısı getiren kuram, yeni güvensizlik ortamında uzaklık ve sınırların belli bir öneminin kalmadığının altını çizmektedir (Girgin, 2018, s. 127). Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda savaşın artık bir bilgisayar oyununa dönüşmüş olduğunun bilincine varılıp güvenlik kavramı sadece fiziksel varlıkların korunması olarak değil bireylerin psikolojilerinin de korunması olarak yorumlanmalıdır.

1.3.3. Feminist Kuramın Güvenlik Anlayışı

Feministler uluslararası yapının kurguya dayandığını iddia etmekte ve bunu eleştirmektedir. Ayrıca uluslararası ilişkiler disiplininin ana kavramlarını cinsiyet üzerinden sorgulayarak güvenlik kavramını açıklamaya çalışmaktadırlar. Güç, egemenlik, otonomi gibi kavramların erkek tipini yansıttığını ileri süren feminist kuram, güvenlik konusundaki devlet merkezli anlayışı eleştirip kadınların algıladıkları tehditlerden yola çıkarak kendi güvenlik tanımlarını ortaya koymuşlardır (Doğan & Özlük, 2016, s. 59). Bu bağlamda feminist kuram, güvenliği çok boyutlu bir kavram olarak ele almış ve fiziksel, yapısal, çevresel birçok alanda şiddetin azalması hali olarak tanımlamıştır (Atmaca & Ercan, 2018, s. 31). Feminist kuramın literatüre en büyük katkısı ise, realizmin dost/düşman şeklinde şekillendirdiği ötekileştirme halini cinsiyet üzerinden eleştiriyor olmasıdır. Kısaca klasik güvenlik anlayışının dışlayıcı kimlik fikrine karşı çıkan feminist eleştiriler, öteki-yabancı olarak görülen kadın üzerine düşünmeyi sağlama noktasında çaba sarf etmiştir (Ataman, 2009, s. 11). Bu çerçevede uluslararası ilişkiler kuramları içerisinde, uluslararası politikayı toplumsal cinsiyet üzerinden yorumlayan feminist kuram, savaş ve barış kavramlarına farklı kavramsallaştırmalar getirmiştir. Feministler güvenliği yorumlarken toplumsal cinsiyeti de içerisine katmış ve adeta bir “koruyucu anne” edasıyla uluslararası ilişkilerde ki kaygı durumunu ortadan kaldırmak istemiştir.

1.3.4. Konstrüktivizmin Güvenlik Anlayışı

Alexander Wendt ile popüler hale gelen konstrüktivist kuram, (Arı, 2013, s. 499) küreselleşme olgusu ile beraber gelen ikilemleri, değişimleri, ayrışma ve birleşmeleri maddi yapılar ile açıklamak yerine norm, kimlik ve kültür ile açıklamış ve güvenliği de bu bağlamda ele almıştır. Kuram, analiz için devleti ve küresel sistemi tercih etmektedir. Realizmden farklı olarak devleti toplum ile beraber ele almaktadır. Çünkü devlet toplumdaki bağımsız düşünülemez. Bu bağlamda konstrüktivizmin en belirgin özelliği, uluslararası politikanın toplumsal olarak inşa edildiğini savunmasıdır (Arı, 2013, s. 499). Diğer bir ifade ile uluslararası ilişkiler aktörlerinin etkileşim içinde olduğu yapının, maddi koşullar ile tanımlanması yerine toplumsal norm ve fikirler üzerine inşa edilmesidir (Barkin, 2003, s. 326). Konstrüktivizm kimlik merkezli bir güvenlik anlayışı yerleştirmeye çalışmaktadır. Sosyal bir olgu şeklinde tanımlanan kimlik, aktörlerin “diğerleri” ile olan ilişkisinde önemli bir noktadadır (Barnett, 2002, s. 8). Bireyler ya da devletler, kimliklerini tanımlarken biz ve ötekiler ayırımına sıkça başvurmaktadır. Post-modern söylem kökenli olan William Connolly’nin yorumlarına göre uluslararası ilişkiler zaten bir ötekileştirme sürecidir (Ertem, 2012, s. 226).

Görüldüğü gibi konstrüktivizm güvenliği, güvenlik-kimlik ve algılama arasında kurduğu ilişki bağlamında inşa etmiştir. Uluslararası toplumsal ve kültürel çevreler devletlerin politikalarını etkilemek ile kalmaz bunun yanında kimlikler aracılığı ile devletlerin niteliklerini de belirlemektedir. Buna göre normlar, kurumlar ve diğer özellikler devletlerin güvenliğe dair çıkarlarını etkilemektedir.

Buraya kadar gerek soğuk savaş döneminde doğmuş, gerekse de soğuk savaş sonrası dönemde doğmuş kuramlar ışığında güvenlik meselesi incelenmiştir. Bu ayırımın yapılmış olma sebebi Kopenhag Okulu ve Realist Güvenlik çalışmalarının kökenini anlamak için kuramların çatısını oluşturan güvenlik çalışmaları kapsamında terminolojide yaşanan dönüşümün incelenmesidir. Aşağıda tezin amacına uygun olması sebebiyle kullanılacak Kopenhag Okulundan bahsedilecektir. Realist temelli güvenlik anlayışlarına gelen eleştiriler ile şekillenmiş olan kuram Barry Buzan, Ole Waever gibi önemli bilim adamlarının öncülüğünü yaptığı güvenlik konulu çalışmalar ile ortaya çıkmış bir ekoldür.

Avrupa’da radikal sağ partilerin, göç karşıtı söylemleri doğrultusunda göçü güvenlik eksenine taşımasını incelerken güvenlikleştirme yaklaşımı önemli bir çerçeve sunmaktadır. Çünkü yaklaşımın ortaya koyduğu inşacı bakış açısı, göçün radikal sağ partiler tarafından bir güvenlik sorunu haline getirilmesini açıklamakta önemli bir potansiyele sahiptir. Soğuk savaşın sona ermesi ile birlikte güvenlik kavramında yaşanan değişim ve dönüşüm içerisinde göçü konumlandırmak istediğimizde güvenlikleştirme yaklaşımı uygun bir perspektif sunmaktadır. Göç Kopenhag Okulu’nun yaratıcı bir yönünü vurgulamaktadır çünkü 1980’li yılların sonuna kadar sadece askeri alanda ele alınan güvenlik konusunun içine Kopenhag Okulu ile birlikte çeşitli sektörlerin yanı sıra göç olgusu da eklenmiştir. Bu bağlamda Radikal Sağ partilerin güvenlik ekseninde göç karşıtı söylemlerini incelerken Kopenhag Okulu ve geliştirmiş olduğu güvenlikleştirme yaklaşımının bu tez çalışmasına önemli bir katkısı olacaktır.

1.4. Kopenhag Okulu

Kopenhag Okulu, realist temelli güvenlik anlayışlarına gelen eleştiriler üzerine şekillenen ve gelişen bir yaklaşımdır (Çetinkaya, 2018, s. 39). Temelleri Realist Okula dayanan geleneksel güvenlik anlayışının dayandığı üç ana madde söz konusudur. Bunlar “devletçilik”, “devletlerin hayatta kalma amacı” ve “anarşi ortamında kendi kendine yardım” dır. Öz olarak, geleneksel güvenlik yaklaşımlarının odağında “devlet” öznesi yer almaktadır. Ek olarak ulusal bağımsızlık, toprak bütünlüğü gibi maddelerde sayılabilir. Geleneksel güvenlik kuramcıları güvenliği yalnızca askeri-siyasal alanlarda tanımlamaktadır. Bu yaklaşıma yakın olan Stephan M. Walt’ın tanımına göre güvenlik, askeri gücün kullanımı ve kontrolü ’dür (Baysal & Lüleci, 2011, s. 67). Benzer şekilde Benjamin Miller ’in ifadesine göre, devletler bir başka devletin ulusal güvenliğine karşı tehdit oluşturmakta ve bu tehditlere yalnızca askeri yöntemler ile karşı çıkılmaktadır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 68). Buradan anlaşıldığı üzere Kopenhag Okulu şekillenene kadar ki geçen zaman da esas olan devletin güvenliği ve söz konusu güvenliğin sağlanabilmesi için gerekli askeri bir güçtür.

Gelenekselci güvenlik yaklaşımlarının yarattığı tatminsizlik, “Güvenli hale getirilen nedir?/Hangi tehditlere karşı?/Hangi araçlarla?” gibi sorulara karşılık farklı

bir takım cevapların doğmasına sebep olmuştur. Verilen cevaplar doğrultusunda gelenekselciler ve genişletmeci-derinleştirmeciler şeklinde ayrılan iki grup tartışması yaşanmıştır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 69). İki kutuplu dünya düzeninin sona ermesi ile beraber genişletmeci-derinleştirmeciler güç kazanmıştır. Buna bağlı olarak çevre, kültür, kimlik, sağlık gibi birçok konu çalışılmaya başlamıştır. Soğuk savaşın sona ermesi ile beraber, güvenlik kavramının derinleşmesi gerektiğini düşünen yaklaşımlar, kaynağı askeri olmayan çatışma sebeplerini askeri olanlardan çok daha fazla önemsemeye başlamıştır (Baran & Macar, 2017, s. 254). Yukarıda belirtilmiş olduğu üzere soğuk savaşın sona ermesinin ardından güvenlik kavramında bir dönüşüm yaşanmış ve çatışmaların sebebi araştırılırken askeri olmayan sebepler ilgi görmeye başlamıştır.

Barry Buzan, Richard Ullman'ın güvenliği tehdit eden unsurlar üzerine yaptığı tanımı dönüştürmüş ve güvenliği; askeri, politik, sosyal, çevre ve ekonomik güvenlik olmak üzere beş ayrı sektörde ele almıştır (Buzan, 1991). Aynı şekilde Waever 'da güvenlik konularının genişletilmesi gerektiğini, sayılan diğer aktörlerin de güvenlik ile ilgili olduğunu fakat referans nesnesinin devlet olmasının gerekliliği üzerinde durmuştur (Waever, 1995, s. 48). Buna göre, Kopenhag Okulu'nun önde gelen isimleri (Barry Buzan, Ole Waever) güvenlik konularının askeri alandan çıkartılıp genişletilmesi gerektiği konusunda hemfikirdir.

Anlaşıldığı üzere uluslararası ilişkilerde güvenliğe dair yaklaşımlar iki ana başlık altında toplanmaktadır. Bu başlıklardan ilki, “derinleştirmeciler” güvenlik alanına devlet dışında birey, toplum, gibi farklı referans nesnelere ekleyerek çalışma alanlarını genişletmiştir. Kim için güvenlik? Ne için güvenlik? soruları bu grubun odak sorularındandır. İkinci grubu temsil eden “genişletmeciler” ise daha çok tehdit üzerine odaklanmıştır. Bu grubun amacı güvenliğe askeri tehditler dışında gelebilecek tehditleri tanımlamak ve bu konularda alınabilecek önlemleri geliştirmektir. Bu tehditler sağlıktan iktisada kadar birçok alanı kapsamaktadır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 69). Bir tarafta güvenlik kavramının genişletilmesini ve derinleştirilmesini savunanlar, diğer tarafta ise bu tür bir girişimin gereksiz olduğunu savunanlar arasında süregelen bir tartışma söz konusudur. Tartışmanın tarafları orta bir yol bulabilmek amacıyla Kopenhag Okulu adı altında birleşmiştir. Okul bir yandan genişlemenin

tehlikelerinden bahsederken diğer yandan ise geleneksel güvenlik anlayışının dar yaklaşımlarını eleştirmiş ve bunun ötesine geçmeyi planlamıştır (Ağır, 2013, s. 43). Bu doğrultuda denilebilir ki Kopenhag Okulu, derinleştirmeciler ve genişletmeciler şeklinde ayrılan iki sınıfın ortak bir fikir etrafında buluşabilmek amacıyla bir araya gelmesi sonucu doğmuştur.

Danimarka Parlamentosu tarafından 1985 yılında kurulan Kopenhag Okulu'nun temellerinin atıldığı Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü, barış ve güvenlik adına yapılan çalışmaları desteklemektedir. Projelerden biri, "Avrupa Güvenliğinin Askeri Olmayan Yönleri" başlığı 1988 yılında geliştirilmiştir. Bu projenin amacı, Soğuk Savaşın sona erdiği bir dönemde mevcut durumun Avrupa Güvenliği için doğuracağı sonuçları ele almaktır. Bu tarihten itibaren, okulun özünü oluşturan üç ana söylemi Buzan ve Waever ortaklaşa çalışmaları sonucunda geliştirmiştir (Açıkmeşe, 2011, s. 57). Bu proje ile temelleri atılan okul, Bill Mcsweeney tarafından 1993 yılında yazılan "Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe" başlıklı kitap ile dikkatleri üzerine çekmiş ve "Kopenhag Okulu" olarak tanımlanmıştır (Çetinkaya, 2018, s. 39). Buradan anlaşılacağı üzere okulun ortaya çıkışı Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün barış ve güvenlik adına yaptığı çalışmalara dayanmaktadır.

Kopenhag Okulu ismini taşıyan oluşum, Avrupa Güvenliği (EUR) çatısı altında çalışmalarını sürdüren, Barry Buzan, Ole Waever, Morten Kelstrup ve Pierre Lemaitre isimli bilim adamlarının öncülüğünü yaptığı, güvenlik konulu çalışmalar ile dikkat çekerek ortaya çıkmış bir ekoldür (Şahin, 2004, s. 76). Güvenlik çalışmalarına yeni analiz modeli getiren okul ismini ilk olarak McSweeney'den almıştır. Kopenhag Okulu, neo-realist ve konstrüktivist sacayaklarından oluşarak diğer okullardan farklı bir pozisyonda yer almaktadır (Çiçekçi, 2011, s. 23). Jef Huysmans'a göre okulun iki isteklendirme kaynağı söz konusudur. Bunlar; güvenliğin dar askeri-siyasi yaklaşımından kurtarılması ve kavramın tutarsızlığının önlenmesi olarak belirtilmiştir (Huysmans, 2007, s. 46). Okul, güce dayalı, devlet merkezli bir güvenlik anlayışından farklı olarak, devlet dışında yer alan aktörleri de bünyesinde barındıran bir anlayış ile güvenliğin geleneksel sınırları dışına çıkmasına engel olmaya çalışan, tutucu bir güvenlik anlayışına tepki olarak doğmuştur (Zora, 2015, s. 117). Bu bağlamda

güvenliğin sektörlere ayrılarak incelenmesini savunan ilk iddia, Barry Buzan, Ole Waever ve Jaap De Wilde tarafından yayınlanan *Güvenlik: Analiz İçin Yeni Bir Çerçeve* adlı kitapta savunulmuştur (Çiçekçi, 2011, s. 23). Yukarıda ifade edildiği gibi Kopenhag Okulu'nu diğer okullardan ayıran en önemli etken güvenlik çalışmalarına getirmiş olduğu yeni bir soluktur. Okul, güvenliği dar bir şekilde sınırlandıran askeri-siyasi çerçeveden çıkarmak istemekle beraber kavramın yaratmış olduğu tutarsızlıkları ortadan kaldırmak amacındadır. Ve bunu güvenliği sektörlere ayrılarak yapmak istemektedir.

“Bir şeyi güvenlik konusu yapan nedir?” sorusu etrafında toplanarak güvenlikleştirme sürecini açıklamaya çalışan okulun yaptığı buluşlar, güvenlik alanına dair en önemli katkılar olarak görülmektedir. Bu buluşlar şöyle sıralanabilir (Şahin, 2004, s. 77);

- Ole Waever'ın toplumsal güvenlik(sociel security)ve güvenlikleştirme(Securitization) kavramları
- Barry Buzan'ın beş sektörde güvenlik yaklaşımı(political, military, economic, societal, enviromental)
- Bölgesel güvenlik kompleksi kuramı(Regional Security Complex Thory)

“Bir şeyi güvenlik meselesi yapan nedir?” ya da farklı bir deyişle “Güvenlik kavramı neyi ifade etmektedir?” soruları güvenlik çalışmalarının merkezinde yer almaktadır. Bu sorulara Kopenhag Okulunun verdiği cevap ise güvenliğin bir söz-edim oluşudur. Daha açık bir ifade ile meseleler söz-edimler aracılığıyla güvenlik problemi şeklinde ifade edilmektedir ve buna da “Güvenlikleştirme” ismi verilmektedir (Çolak, 2017, s. 17). Okulun ifadesine göre, meseleler kişiler aracılığıyla güvenlik problemi haline getirilmektedir. Bu kişiler çoğunlukla siyasi kanat içerisinden çıkmaktadır. Siyasiler söz-edimler aracılığı ile istedikleri bir konuyu güvenlik problemi haline getirmekte ve bunun üstesinden gelebilmek için olağanüstü yolları meşrulaştırmaktadır.

Güvenlikleştirme kavramı ilk olarak Ole Waever'ın 1995 yılında yayınlanmış olan “Securitization and Desecuritization” adlı makalesinde ortaya atılmıştır. Güvenlik çalışmalarının Avrupalı niteliğinden evrensele doğru açılması ise 1998 yılında basılan

“Security: A New Framework for Analysis” kitabı ile gerçekleşmiştir (Ağır, 2013, s. 45). Başlangıçta Waever ve Buzan imzalı çalışmalar bu kitap ile harmanlanmış ve geliştirilmiştir. Yani, orijinalleri bireysel çabalara dayanan bu yaklaşımlar zamanla bir araya getirilerek Kopenhag Okulunun simgeleri haline gelmişlerdir (Açıkmeşe, 2008, s. 145). Bu kuramın üzerinde durduğu konuya göre bir şeyin “güvenlik” olarak adlandırılması onu güvenlik problemi haline getirmektedir. Buna ek olarak okul belirtilen konunun gerçek anlamda bir tehdit olup olmadığı ile ilgilenmez. Buzan ’da bu konuyu şöyle ifade etmektedir: “Güvenlik özne ve nesnelere ile açıklanamaz bu ancak özneler arasında var olan bir şeydir” (Buzan, Waever, & Wilde, 1998, s. 31). Buzan’ın ifadesine göre herhangi bir olay ya da nesne kendiliğinden tehdit olarak adlandırılmaz. Bir şeyin “tehdit” olarak adlandırılması ancak özneler arası ilişkilere bağlıdır.

Kopenhag Okulunun çıkış noktası yukarıda ifade edilmiş olduğu şekliyle güvenliğin askeri olmayan yönüne odaklanma fikridir. Buradan anlaşılacağı gibi okul yalnızca askeri güvenlik tanımlaması ile yetinmemiş farklı güvenlik sektörleri arayışına da girmiştir. Bu bağlamda aşağıda beş farklı güvenlik sektörü incelenecektir.

1.4.1. Güvenlik Sektörleri

Buzan, Waever ve de Wilde güvenliği beş yeni sektör ile genişletmiştir. Bunlar; askeri, siyasi, iktisadi, çevresel ve toplumsal sektörlerdir (Çolak, 2017, s. 19). Bu beş farklı sektör aynı zamanda farklı güvenlik sorunlarını da içerisinde barındırmaktadır. Örneğin her bir sektörde güvenliği tehdit eden unsur ile varlığı tehdit altında olan şey farklılaşmaktadır. Askeri sektör düşünüldüğünde varlığı tehdit altında olan şey daima “devlet” iken, politik sektörde ise varlığının tehdit altında olduğu iddia edilen “kurucu ilkeler” ve “egemenlik hakları”dır (Güneş, 2017, s. 1674). Burada altı çizilmesi gereken nokta, okulun, askeri sektörün ününe meydan okumasının yanında onu tamamen yok saymamış olmasıdır.

Askeri sektör, devletlerin birbirine karşı saldırıları ve bu saldırılara karşı geliştirilebilecek savunma kuvvetleri ile ilgilenmektedir. Bu doğrultuda askeri sektörün temel aktörü devlettir. Benzer şekilde, siyasi aktör de yoğun olarak devlet ve devlet egemenliğine odaklanmıştır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 72). Bu noktada siyasi

aktörün askeri aktörden ayrıldığı nokta devlet haricindeki siyasi örgütlenmelerin de bu sektöre dâhil olabilecek olmasıdır. Örnek olarak Avrupa Birliği gibi devlet-üstü örgütler gösterilebilir. Dikkat edilmesi gereken nokta, siyasi ve askeri sektörler her ne kadar ulusal güvenlik ile ilgileniyor olsa da ulusların kimliklerine hiçbir zaman odaklanmazlar (Baysal & Lüleci, 2011, s. 73). Toplumsal sektöre gelindiğinde kolektif kimlik konularının gündemde olduğu görülmektedir. Bu sektörün referans nesnesini aidiyet ve sadakat hissi bağlamında meydana gelen “biz ”lik algısı oluşturmaktadır. Ekonomik sektör ise tüm sektörlerden farklı olarak devletin refah ve güç seviyesine gelmesi için gerekli konulara odaklanmaktadır. Başka bir deyişle bu sektörün ticaret ve üretim ilişkileri ile ilgilendiği gözlemlenmektedir. Sektörün referans nesnesine gelindiğinde bir zenginliğin söz konusu olduğu görülecektir. Bunlar: devletler, sınıflar; bireyler, küresel ekonomiler olarak sayılabilir. Son olarak çevresel aktör incelenecek olursa insan faaliyetleri ile biyosfer arasındaki ilişkinin söz konusu olduğu görülecektir. Kısaca çevresel sektörün referans nesnesi çevrenin kendisidir (Baysal & Lüleci, 2011, s. 73). Yukarıda kısaca açıklanan sektörlerin her birinin aktörünün farklı olduğu görülecektir. Her ne kadar siyasi aktör ile askeri aktör arasında benzerlik görülse de devlet haricinde ki siyasi örgütlenmeler bu noktada farklılık yaratmaktadır.

Kısaca tanımlanmış bu beş güvenlik sektörünün dışında Kopenhag Okulunun ortaya koyduğu önemli bir diğer kavramda “Bölgesel Güvenlik Kompleksi”dir. Güvenliğin bölgesel dinamiklerini öne çıkarmayı hedefleyen kavram devletlerin merkez alındığı bir yaklaşım olarak bilinmektedir.

1.4.2. Bölgesel Güvenlik Kompleksi

Kopenhag Okulunun ortaya koyduğu temel yaklaşımlar içerisinde bir de bölgesel güvenlik kompleksi kuramı yer almaktadır. Güvenliğin bölgesel dinamiklerini öne çıkarmayı hedefleyen ve Barry Buzan tarafından geliştirilen kavram, ilk olarak Ole Waever ile beraber yazmış oldukları *Bölgeler ve Güçler: Uluslararası Güvenliğin Yapısı* adlı kitapta tanıtılmıştır (Çiçekçi, 2011, s. 24).

Buna göre Buzan tüm devletlerin güvenlik konusunda birbirine bağımlı bir halde yaşadıklarını iddia etmektedir. Fakat tehdit ve güvensizlik daha ziyade yakınlık ile bağlantılı olduğundan birbirine yakın devletler ile birbirine uzak devletlerin

gösterdiği bağımlılık dereceleri de farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda anarşi ve coğrafi ayrımlar güvenlik bağımlılığının yoğunlaştığı bölgesel güvenlik kompleksleri oluşturmaktadır (Baysal & Lülecı, 2011, s. 74). Anlaşılacağı üzere Bölgesel Güvenlik Kompleksinde devletlerin merkez alındığı bir yaklaşım söz konusudur. Bu bağlamda devletlerin oluşturduğu bir güvenlik halesi sergilenmektedir. Devletlerin merkez alınmasının neticesinde jeopolitik bir sınıflandırma yapılmış ve küresel bir bölgelendirme oluşturulmuştur.

1990'ların başında güvenlik kompleksi kavramı Kopenhag Okulu çalışmalarında yer almış fakat 1995'ler itibari ile "güvenlikleştirme" kavramının benimsenmesi sonucunda bölgesel güvenlik kompleksi kuramı da değişikliğe uğramıştır (Çetinkaya, 2018, s. 42). Çünkü 1995 öncelerinde güvenlik kompleksi "güvenlik ağları ve güvenlik kaygıları birbirinden bağımsız düşünülemeyen devletler grubu" olarak tanımlanırken, 1995 sonlarında "Güvenlikleştirme ve güvenlik-dışlaştırma birbirinden bağımsız düşünülemeyen birimler" olarak tanımlanmıştır.

"Kimin güvenliği?" sorusuna yanıt verilmesinin ardından sorulan bir diğer soru "Neye karşı güvenlik?" tir (Çapat, 2008, s. 11). Kopenhag Okulu, her şeyin güvenlik sorunu olarak ele alınmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü bu güvenlik çalışmaları alanının sınırlarını etkileyecektir. Doğabilecek problemi önlemek için bulunan formül, "güvenlikleştirme" yaklaşımıdır. Buna göre, bir sorun ilgili aktör tarafından tehdit olarak inşa edilmediği sürece güvenlik tehdidi olarak isimlendirilemez (Ağır, 2013, s. 57). Hangi konuların güvenlik tehdidi olarak isimlendirileceği aşağıda net bir şekilde ortaya konulacaktır.

1.4.3. Güvenlikleştirme Kuramı

Güvenlikleştirme kavramı, 1990'ların ortalarında Waever tarafından uluslararası ilişkiler terminolojisine sokulmuştur. Soğuk savaşın sona ermesi ile beraber akademik anlamda güvenlik konusu ulusaldan "birey merkezli" bir bakış açısına evrilmiştir. Kopenhag Okulunun yapacağı sonraki çalışmalar bu kuram üzerine inşa edilecektir (Çetinkaya, 2018, s. 48). Güvenlikleştirme kavramını daha iyi anlayabilmek adına Waever ve Buzan'ın tanımlamalarına göz atmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Buna göre Buzan'ın tanımlamasında güvenlikleştirme:

“Bir siyasi toplulukta bir şeyin ya da bir konunun değerli olarak kabul edilen bir referans öznenin varlığına yönelik bir tehdit olarak kabul edilecek şekilde kurgulanması ve bu tehdide karşı acil ve olağandışı önlemler alınması çağrısında bulunmayı sağlayan kurgulanmış başarılı bir söz edimi ve buna bağlı olarak kazanılan bir meşruiyet sürecidir” (Buzan & Waever, 2003, s. 491).

Daha anlaşılır bir şekilde güvenlikleştirmeyi, belirlenmiş bir konunun politikanın kuralları dışına çıkarılması ve özel ya da politika üstü bir mesele haline getirilmesi olarak tanımlayabiliriz (Balcı & Kardaş, 2012, s. 416). Buzan incelendiğinde güvenlikleştirmeyi bir spektrum yardımıyla açıkladığı görülecektir. Yani kamusal alandaki sorunlar, politikleşmiş, politikleşmemiş ve güvenlikleştirilmiş sorunlar olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır. Buna göre, devletin ilgi alanına girmeyen, ayrıca bir tartışma gerektirmeyen (politize edilmemiş), kamusal politikanın parçası olan ve hükümet tarafından karar almayı gerektiren (politize edilmiş), konunun tehdit olarak sunulması ve acil tedbirler gerektirmesi (güvenleştirilmiş), şeklinde sınıflandırılabilir (Ağır, 2013, s. 57). Güvenleştirme, değerli kabul edilen bir özneye yönelik belirli bir tehdidin inşası ve buna mukabil alınan tedbirleri ifade etmek için kullanılan yöntem şeklinde açıklanmaktadır. Bunun tam tersi güvenliksizleştirme veya güvenlik dışılaştırma, önceleri tehdit sayılan bir konunun artık bu şekilde tanımlanmaması üzerine kurulmuştur (Aydın, 2013, s. 25). Anlaşılacağı üzere güvenlileştirmenin tanımlama ve mobilizasyon olmak üzere iki aşaması söz konusudur.

Güvenleştirme eylemi ile bir konu tehdit olarak gösterilirken diğer pek çok konuya göre mutlak öncelik kazanmaktadır. Bu konu çözüme kavuşturulamaz ise diğer her şey anlamını yitirecek derece de önemlidir. Böylece ilgili aktörler konuyu olağanüstü araçlar kullanarak çözüme meşruiyetini elde eder. Güvenleştirme unsurunu ortaya çıkaran aktör, bilinçli olarak, olağanüstü tedbirler kullanmak istediği konuları güvenlik sorunu ilan eder ve böylece konunun aciliyetini belirtmiş olur. Dolayısıyla tehdit olarak sunduğu bu problemi çözmek için tüm tedbirleri kullanmayı talep etmektedir (Baysal & Lüleci, 2011, s. 76). Yukarıdan da anlaşılacağı üzere güvenlileştirme eylemi siyasilerin söyleyiş ve yorumlarına oldukça açıktır.

Güvenlikleştirmenin başarılı olabilmesi için gerekli üç bileşen söz konusudur. Bunlar; tehditlerin varlığı, acil müdahale ve kuralların çiğnenmesi sonucu birimler arasındaki etkileşim üzerindeki etkidir. Başarılı bir güvenlikleştirmenin olmazsa olmazlarından biri de dinleyicilerin hâlihazırdaki konuyu tehdit olarak ya da güvenlik sorunu olarak algılayıp kabul etmesidir (Çapat, 2008, s. 12). Dinleyicinin güvenlikleştirme hamlesini kabul etmiş olması başarılı güvenlikleştirme noktasında önemli bir koşulken, kabul etmeme hali ya da yeterince tanımlanmama hali ise bazı problemleri gündeme getirmektedir. Daha açık bir ifade ile yapılacak analizler yetersiz kalmaktadır. Buzan bu durumu “*Bir şeyi, bir başvuru nesnesine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak sunma şeklini alan söylem, kendi başına güvenlikleştirme yaratmaz.*” şeklinde tanımlamıştır (Buzan, Waeber, & Wilde, 1998, s. 25). Buna bağlı olarak sürecin başarılı işleyebilmesi için hedef kitlenin tehdit söylemini kabul etmesi şarttır denilebilir. Başarılı bir güvenlikleştirme de bu kabul ile sağlanmaktadır.

Güvenlikleştirmenin başarılı olabilmesi için bir diğer önemli nokta dinleyiciler/hedef kitlenin duygularının, ihtiyaçlarının, çıkarlarının iyi analiz edilmesidir. Bu analiz doğru bir şekilde yapıldığı takdirde başarılı olma ihtimali yükselecektir. Ek olarak Thierry Balzacq, dinleyiciler/hedef kitle ögesini sağladıkları destek noktasında ikiye ayırmaktadır. Bunlar: ahlaki destek ve resmi destek şeklinde sayılmaktadır. Daha önce de bahsedilmiş olduğu üzere güvenlikleştirmeye aktör, olağanüstü tedbirleri almak için öncelikle halkın ahlaki desteğini almalıdır. Çünkü almış olduğu bu destek ona alacağı tedbirler ve kullanacağı araçlar noktasında meşruiyet kazandıracaktır. Fakat bu destek tek başına yeterli değildir. Güvenlikleştirmenin harekete geçmeden önce ikna etmesi gereken resmi kurumlar da mevcuttur. Harekete geçme noktasında daima öncelikli olarak yasama birimi ikna edilmelidir. Bununla birlikte güvenlikleştirmeye kendi parlamentosunun resmi desteğini kazanmak zorundadır. Bu da ona resmi meşruiyeti kazandırmış olacaktır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 86). Savaş ilanı örneğinden hareketle, Kurtuluş Savaşında halktan alınan ahlaki destek bu noktada verilebilecek en güzel örnektir.

Güvenlikleştirmenin başarılı olabilmesi için gerekli birkaç öge söz konusudur. Güvenlikleştirme sürecinin daha iyi anlaşılabilmesi ve başarılı olabilmesi için aşağıda ifade edilen ögelere dikkat edilmelidir.

1.4.4. Güvenlikleştirmenin Öğeleri

Kopenhag Okulu yazarlarının öne sürdüğü fikre göre, güvenlikleştirme sürecinin önemli bileşenleri üç kısımdan oluşmaktadır. Bunlar: referans nesnesi, güvenlikleştirici aktör ve işlevsel aktördür (Mandacı & Özerim, 2013, s. 108). Öğeleri açıklamadan önce güvenlikleştirme sürecinin oluşumu kısaca açıklanacaktır; ilk adım, meselenin aktörlerce devletin bekası için bir tehdit olarak algılanması ile başlar ve bu sebeple soruna öncelik tanınır. Bunun ardından bu tehdit unsurunun halk/kitle tarafından kabul görmesi gerekmektedir. Çünkü mesele halk tarafından kabul gördüğü takdirde güvenlik meselesi haline gelecektir. Şayet öncelik verilmiş bu sorun devlet tarafından güvenlik problemi olarak tanımlanırsa devlet, bu sorunla mücadele etmek için kendisine özel haklar tayin eder. Bilindiği üzere bu süreç söylemsel ve siyasaldır. Bu sürecin ardından devlet, sorunu bertaraf etmek için olağanüstü yöntemlere başvurur ve mücadele konusunda kitleyi de ikna ederse burada güvenlikleştirme süreci oluşmuş demektir (Küçüksolak, 2012, s. 206). Anlaşılacağı üzere güvenlikleştirme sürecinin olmazsa olmazı tehdit olarak tanımlanan unsurun halk/kitle tarafından kabul görmesidir.

Güvenlikleştirmenin ilk ögesi referans nesnesidir. Referans nesnesi, denildiğinde güvenlik tehdidinin hedef aldığı nesne ifade edilmektedir. Varoluşsal olarak tehdit altında olduğu varsayılan ve hayatta kalması zorunlu olan şeye referans nesnesi denir. İncelendiğinde ana referans nesnesi “devlet” olarak görülse de (Rıdha, 2018, s. 20) güvenlikleştirme analizinde başka referans nesnelерinin olduğu üç farklı düzey bulunmaktadır. Bunlar mikro, makro ve orta düzey şeklinde sıralanabilir (Saridoğan, 2018, s. 14). Kısaca Referans nesnesini tehdidin muhatabı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Mikro düzeyin kapsadığı referans nesneleri bireyler yahut küçük gruplar olarak tanımlanabilir. Makro düzey ise çok daha geniş bir tabakaya hitap etmektedir. Örneğin, tüm insanlık veya dünya barışı gibi konular bu alana girebilecek türdendir. Devlet, medeniyet ya da millet gibi limitli topluluklar ise orta düzey referans nesneleri arasında yer almaktadır (Saridoğan, 2018, s. 14). Anlaşılacağı üzere güvenlikleştirme eylemi her düzeyde gerçekleşmektedir. Ek olarak aynı güvenlikleştirme eyleminde yalnızca bir nesne değil birden fazla nesne de tehdit ediliyor olabilir.

Güvenlikleştirme eyleminin ikinci ögesi, o eylemi gerçekleştirecek olan aktör yani güvenlikleştirici aktördür. Güvenlikleştirici aktör, güvenlik söz-edimini gerçekleştiren kişi ya da gruplara verilen isimdir. Bu rolün sahiplerini, siyasi liderler, bürokratlar, hükümetler, baskı grupları şeklinde sıralamak mümkündür (Saridoğan, 2018, s. 14). Waever'a göre güvenlik, özellikli bir konumdan, kurumsal bir ses ile seçkinler tarafından dile getirilir (Kaliber, 2005, s. 38). Güvenlikleştirici aktör, referans nesnesini tehdit eden bir konunun varlığı durumunda bu konuyu bir güvenlik sorunu olarak sunan öge olup, devlet, hükümet, siyasi ve askeri elitler bürokratlar, hükümetler vb. olarak karşımıza çıkmaktadır (Rıdha, 2018, s. 21). Fakat bu eylemde her topluluk kendinden daha küçük alt birimlere ayrılacağından güvenlikleştirici aktörün kim olduğunu anlamak kolay olmayacaktır. Bu aktörün devlet mi, hükümet mi ya da bir bakanlık mı olduğunu tespit etmek araştırmacının üzerine düşen görevdir.

Okulun araştırmacıları tarafından belirlenen son öge işlevsel aktörlerdir. Güvenlikleştirme eyleminin gerçekleştiği sektöre göre değişiklik gösteren bu aktör, Buzan tarafından; referans nesnesi ya da güvenlikleştirici aktör olmadan da güvenlik alanındaki kararları önemli derece de etkileyen bir öge olarak tanımlanmıştır (Aktaş, 2011, s. 15). Çünkü bu aktörün güvenlikleştirme eyleminin doğurduğu sonuçlardan etkilenme olasılığı yüksektir.

1.4.5. Güvenlikleştirme Sürecinin Analizi

Buzan'a göre, güvenlikleştirici aktör tarafından gerçekleştirilen eylem güvenlikleştirici hamledir. 1995 yılında yani güvenlikleştirme kuramının ortaya atıldığı ilk yıllarda söz-edime ya da güvenlikleştirici aktöre vurgu yapılmıştır. Güvenlikleştirme kuramının çerçevesi, Buzan, Waever ve Wilde'nin 1998 yılında kaleme aldıkları **Security: A New Framework for Analysis** adlı kitap ile net bir şekilde çizilmiştir (Alagöz, 2017, s. 238). Bu yaklaşıma göre, yalnızca güvenliğin dile getirilmesi önemli değildir ayrıca olağanüstü tedbirler gerektiren tehdidin belirlenmesi ve bu durumun hedef kitle tarafından kabul edilmesi de gerekmektedir.

Güvenlikleştirme hamlesi, güvenlikleştirici aktörün tercihi ile ilgilidir. Çünkü bir konunun güvenlikleştirilip güvenlikleştirilmeyeceği kararını ancak güvenlikleştirici aktör vermektedir (Baysal & Lüleci, 2011, s. 81). Bu karar tek bir

aktör tarafından alınsa da süreç öznel bir süreç değildir. Kopenhag Okulu yazarlarına göre güvenlikleştirme öznelerarası bir süreçtir. Yine okulun yazarlarına göre belli bir konunun güvenlik sorunu olup olmadığına bireyler tek başına karar veremez. Bir konunun tehdit unsuru barındırıp barındırmadığı söylem üzerinden belirlenir ve söylemin devreye girdiği nokta da nesnellik değil öznellik yer almaktadır. Güvenlikleştirme yukarıda da bahsedilmiş olduğu üzere öznelerarası bir süreçtir ve sosyal olarak inşa edilir (Rıdha, 2018, s. 18). İnşa süreci, bir referans nesnesinin hayatta kalmayı hak edip etmediği, tehdidin bir güvenlik tehdidi olup olmadığı, bu tehdidin olağanüstü tedbirleri meşrulaştırıp meşrulaştırmadığına göre sıralanabilir.

Kopenhag Okulu yazarlarının üzerinde durduğu bir diğer kavram da “kolaylaştırıcı koşullar” dır. Bu koşullar sağlandığında güvenlikleştirme eylemi başarılı olabileceği gibi koşullar sağlanamadığında ise başarısızlık ile karşılaşılması olasıdır. Kolaylaştırıcı koşulları, eylemin niteliği, konuşmacının konumu ve tehdidin tarihi gibi unsurlar ile örneklendirebiliriz. Kopenhag Okuluna göre güvenlikleştirmeyi başarılı kılan unsurlar iki kategoriye ayrılır. Bunlar; iç koşullar ve dış koşullardır. Bu koşullardan ilki dil unsurunu temsil ederken ikincisi toplum/sosyal grubu temsil etmektedir (Rıdha, 2018, s. 21). Kolaylaştırıcı unsur adı verilen bu koşulların toplumun geneli tarafından kabul edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Güvenlikleştiricinin kullandığı dil iç koşullara örnek gösterilirken, tehdide karşı geliştirilmiş tarihi bakış açısı ise dış koşullara örnek gösterilebilir (Baysal & Lülecı, 2011, s. 83). Bu durumda dil ve toplum koşulları birleştiği takdirde başarılı bir güvenlikleştirmenin oluşacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Fakat Kopenhag Okulu yazarlarına göre güvenlikleştirme eylemi, çoğu zaman kaçınılması gereken bir durumu ifade eder (Baysal & Lülecı, 2011, s. 84). Bu durum “normal siyasetin başarısız olması” şeklinde tanımlanırken “daha az güvenlik, daha çok siyaset” sloganı tercih edilmektedir. Okulun mensuplarına göre, bir olaya güvenlik bakış açısı ile yaklaşmak bazı problemleri de beraberinde getirecektir. Bazı siyasal hakların askıya alınması gibi uygulamalar buna örnek gösterilebilir. Bu sebeple Waever, bazı konuların güvenlik gündeminden çıkarılmasını savunmakta ve bunu güvenlik-dışlaştırma olarak tanımlamaktadır (Şemşit, 2010, s. 53). Bu çerçevede söz konusu kavram, güvenlikleştirmenin antitezi olarak görülmelidir (Kurt, 2017, s. 5).

Yukarıdan anlaşılacağı üzere güvenlikleştirme çoğu zaman uzak durulması gereken bir durumu ifade ederken güvenlik-dışlaştırma birçok kesimden onay almıştır.

1.4.6. Güvenlik-Dışlaştırma

Problemleri güvenlik alanından çıkararak normal siyaset alanına dâhil etme işlemi olarak tanımlanan güvenlik-dışlaştırma eylemi okul mensuplarınca daha iyi bir seçim olarak görülmektedir. Böylece bu seçim beraberinde işbirliği ve diyalogu dolayısıyla da sorunların çözümünü getirecektir (Ağır, 2013, s. 60). Söz konusu güvenlik-dışlaştırmanın gerçekleşebilmesi için Waever ve Huysmans'a göre, üç yol vardır. Bunlar: önleyici ve nesnel strateji, yapısalcı strateji ve yapıbozucu stratejidir (Şemşit, 2010, s. 54). Normal politikalar ile çözülemeyecek tehditlerin üst siyasete taşınması şeklinde ifade edilen güvenlikleştirme eyleminin tam tersi olan güvenlik-dışlaştırma, tehdit unsurlarına gerekli çözüm yollarını normal siyaset içerisinde aramaktadır.

Ole Waever, 1995 yılında yayınladığı çalışmasında okul mensuplarınca kabul edilen güvenlik-dışlaştırma kavramını şöyle açıklamaktadır, "Tehditleri meydan okumaya ve güvenliği de siyasete çevirerek, Batı'nın yumuşama yanlısı aktörleri Doğu'daki elitleri güvenlik teriminin kullanılmasını ve uygulanmasını engellemeye ve açık bir şekilde siyasi tartışmaya yer açmaya çalıştılar." Buradan anlaşılacağı üzere Kopenhag Okulu güvenlik-dışlaştırma durumunu olağan bir durum olarak ele almaktadır (Baysal & Lüleci, 2011, s. 84). Çünkü okula göre bu ideal bir hedeftir.

Kuramın ifade etmiş olduğu üzere bir konu daha önce güvenlikleştirilmemiş olsa dahi daha sonraları güvenlik tehdidi olarak görülmeye başlanabilir. Buna eş değer olarak bir konunun güvenlikleştirilmesi onun sonsuza kadar tehdit olarak kalacağı anlamını taşımayabilir (Şemşit, 2010, s. 55). Bu anlamda önceleri tehdit olarak tanımlanan komünizmin soğuk savaşın bitişi ile beraber tehdit olmaktan çıkması güvenlik-dışlaştırmaya örnek gösterilebilir.

Kısaca güvenlik-dışlaştırma kavramı güvenlikleştirme yaklaşımının bir sonucudur. Çünkü geleneksel güvenlik yaklaşımında güvenlik ve güvensizlik tezatlık içerisindedir. Biri arttığında diğeri azalmaktadır. Fakat güvenlikleştirme çerçevesinden bakıldığında bu iki kavram güvenlik bağlamında inşa edilmiş ve tehdit-

güvenlik endişesi üzerine doğmuştur (Miş, 2012, s. 38). Yani bir tehdit var olduğunda güvensizlik hali söz konusuysen, güvenlik hali ise belirli bir tehdidin varlığı durumunda buna karşı bir savunmanın olduğu hallerdir. Buna bağlı olarak hiçbir tehdidin olmadığı durumlar ise güvenlik-dışlaştırma olarak tanımlanır

Güvenlik, belli bir tehdit unsurunun varlığı ve bu tehdide karşı çeşitli tedbirlerin alınması hali şeklinde tanımlanabilir (Dedeoğlu, 2014, s. 29). Yukarıda açıklananlar doğrultusunda güvenlik, bireyden başlayarak toplumu, devleti ve uluslararası sistemi bünyesinde barındıran ve sürekli genişleme içerisinde olan çok boyutlu bir kavramdır.

1.5. Güvenlik, Güvenikleştirme ve Kopenhag Okulu Üzerine bir Değerlendirme

Soğuk Savaşın sona ermesi ile beraber güvenlik başlığı ayrı bir çalışma alanı haline dönüşmüş ve konu hakkında yapılan çalışmaların sayısı artmıştır. Bu bağlamda uluslararası ortamı anarşik olarak betimleyen realizm, uluslararası ilişkilerin başat aktörü olarak gördüğü ulus-devletlerarasındaki ilişkiyi güç ve çıkar mücadelesine dayandırmaktadır. Bu bağlamda realizm tarafından savaşların kaçınılmaz olduğu gerçeği ortaya konmuştur. Bu sebeple devletler amaçlarını gerçekleştirebilmek için yeterli güce sahip olmak zorundadır (Sancak, 2013, s. 126). Bu doğrultuda devletler amaçlarına ulaşma noktasında bir güce sahip olmalı ve gerekiyorsa bu gücü kullanarak savaşa gidebilmelidir. Amaçlarına ulaşmak için saldırganlığı tercih eden devletler uluslararası ortamın anarşik olarak tanımlanmasına sebep olmaktadır.

Soğuk savaş döneminde güvenlik algısının yalnızca askeri alana odaklanmış olması küresel sorunları ve ülkenin iç sorunlarını anlamada ve çözüm yolları üretmede eksik kalmıştır. Bu eksikliklerin giderilebilmesi ve yapısal sorunlara çözüm üretilebilmesi amacıyla klasik güvenlik anlayışını sorgulayan eleştirel kuramlar ortaya çıkmıştır.

Soğuk savaşın bitişiyle dönüşüme uğrayan güvenlik, 1990'lı yıllarda akademik alana giriş yapan Kopenhag Okulu tarafından destek görmüştür. Kopenhag Okulunu realist temelli güvenlik anlayışlarına gelen eleştiriler üzerine şekillenip gelişen bir yaklaşım olarak tanımlamak mümkündür (Çetinkaya, 2018, s. 39).

Danimarka Parlamentosu tarafından 1985 yılında kurulan Kopenhag Okulu'nun temellerinin atıldığı Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü, barış ve güvenlik adına yapılan çalışmaları desteklemektedir (Açıkmeşe, 2011, s. 57). Projelerden biri, "Avrupa Güvenliğinin Askeri Olmayan Yönleri" başlığı 1988 yılında geliştirilmiştir. Bu projenin amacı, Soğuk Savaş'ın sona erdiği bir dönemde mevcut durumun Avrupa güvenliği için doğuracağı sonuçları ele almaktır (Açıkmeşe, 2011, s. 57). Bu proje ile temelleri atılan okul, Bill Mcsweeney tarafından 1993 yılında yazılan "Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe" başlıklı kitap ile dikkatleri üzerine çekmiş ve "Kopenhag Okulu" olarak tanımlanmıştır (Çetinkaya, 2018, s. 39). Yukarıdan da anlaşılacağı üzere realist temelli güvenlik anlayışlarına gelen eleştiriler üzerine şekillenen düşünce yapıları doğrultusunda hazırlanan projeler ve yazılan kitaplar okulun ismini almasında önem taşımaktadır.

Kopenhag Okulu ismini taşıyan oluşum, Avrupa Güvenliği çatısı altında çalışmalarını sürdüren, Barry Buzan, Ole Waeber, Morten Kelstrup ve Pierre Lemaitre isimli bilim adamlarının öncülüğünü yaptığı, güvenlik konulu çalışmalar ile dikkatleri üzerine çekmiştir (Şahin, 2004, s. 76). Güvenlik çalışmalarına yeni analiz modeli getiren okul ismini ilk olarak McSweeney'den almıştır. Kopenhag Okulu, neo-realist ve konstrüktivist sacayaklarından oluşarak diğer okullardan farklı bir pozisyonda yer almaktadır (Çiçekçi, 2011, s. 23). Buradan anlaşılacağı üzere Kopenhag Okulu, neo-realist ve konstrüktivist düşünce yapılarından destek alarak doğmuş ve alana yaptığı katkılar ile ön plana çıkmıştır.

Okulun akademik alana yaptığı katkılar üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar, bölgesel güvenlik kompleksi kuramı, sektörel güvenlik yaklaşımı, güvenlikleştirme kuramıdır (Şahin, 2004, s. 77). Güvenlik sektörleri yaklaşımı, güvenliğin yalnızca askeri bir konu olarak ele alınmasına şiddetle karşı çıkmış, askeri sektörün yanına ekonomik, toplumsal, çevresel sektörleri de ilave ederek güvenlik anlamında bir genişleme sağlanması için çaba göstermiştir. Bölgesel güvenlik kompleksi kuramı ise, güvenliğin bölgesel olarak etkilerini incelemektedir. Yani bu yaklaşım güvenliği coğrafi yakınlık ile temellendirmiştir. Öte yandan okulun akademik alana yapmış olduğu en büyük katkı güvenlikleştirme kuramıdır. "Bir şeyi güvenlik meselesi yapan nedir?" sorusu güvenlik çalışmalarının merkezinde yer

almaktadır. Kopenhag Okulu'nun bu soruya yanıtı, güvenliğin bir söz-edim olması şeklindedir. Daha açık bir ifade ile meseleler, cümlelerin kurulmasıyla birlikte özünde bir eylemi içerdiğini ifade eden söz edimler aracılığıyla güvenlik problemi şeklinde ifade edilmektedir. Ve buna güvenikleştirme ismi verilmiştir (Çolak, 2017, s. 17). Güvenikleştirme kavramı ilk olarak Ole Waever'ın 1995 yılında yayımlanmış olan "Securitization and Desecuritization" adlı makalesinde ortaya atılmıştır (Ağır, 2013, s. 45). Güvenikleştirmeyi, belirlenmiş bir konunun politikanın kuralları dışına çıkarılması ve politika üstü bir mesele haline getirilmesi şeklinde tanımlayabiliriz (Balcı & Kardaş, 2012, s. 416). Güvenikleştirme eylemi ile bir konu tehdit olarak gösterilirken diğer pek çok konuya göre mutlak öncelik kazanmaktadır. Bu konu çözüme kavuşturulamaz ise diğer her şey anlamını yitirecek derecede önemlidir. Böylece ilgili aktörler konuyu olağanüstü araçlar kullanarak çözüme meşruiyetini elde eder. Güvenikleştirme unsurunu ortaya çıkaran aktör, bilinçli olarak, olağanüstü tedbirler kullanmak istediği konuları güvenlik sorunu ilan eder ve böylece konunun aciliyetini belirtmiş olur. Dolayısıyla aktör, tehdit olarak sunduğu bu problemi çözmek için tüm tedbirleri kullanmayı talep etmektedir (Baysal & Lüleci, 2011, s. 76). Yani siyasi liderlerin söylem aracılığıyla siyasi alandaki bir konuyu güvenlik alanına taşınması, bir diğer deyişle, güvenlik problemi inşa edilmesi halini ifade etmektedir. Bu doğrultuda akademik anlamda güvenlik konusu ulusaldan birey merkezli bir bakış açısına evrilmiştir.

Fakat Kopenhag Okulu konuların güvenlik alanına taşınması yerine, bu durumdan mümkün olduğunca kaçınılması gerektiğini savunmaktadır. Bu durum normal siyasetin başarısız olması şeklinde tanımlanmaktadır. Bazı konuların güvenlik gündeminden çıkarılması güvenlik-dışlaştırma olarak ifade edilmektedir (Şemşit, 2010, s. 53). Bu bağlamda varılmak istenen asıl nokta güvenikleştirme değil güvenlik-dışlaştırma'dır.

İlk bölümde yapılan açıklamalar doğrultusunda, Avrupada radikal sağ partilerin gerçekleştirmiş olduğu göç karşıtı politikaların ve göçün güvenlik eksenine taşınması sürecinin, güvenikleştirme yaklaşımı ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Çünkü güvenikleştirme yaklaşımının sunduğu inşacı bakış açısı göçün sağ partiler tarafından bir güvenlik meselesi haline getirilme sürecini açıklayabilecek potansiyele

sahiptir. Aynı zamanda bu yaklaşım, soğuk savaşın sona ermesinin ardından yeniden tanımlanan güvenlik kavramı içerisinde göçü uygun şekilde konumlandıran bir perspektif sunmaktadır.

Çizilen bu çerçeve doğrultusunda tezin ikinci bölümünde Avrupada güvenlikleştirme konusu olarak göç incelenecektir. Geniş literatür çalışmaları temel alınarak Avrupada göç konusunun neden ve nasıl güvenlikleştirme sürecine dahil olduğu üzerinde durulacaktır.



2. AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ OLUŞTURULMASI VE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ

Bu bölümün temel amacı Avrupa örneğinden hareketle bölgedeki göç vakasının güvenlik ve güvenikleştirme ile olan bağlantısını ortaya koyabilmektir. Çalışmanın bu bölümünün temel hipotezi Avrupa Birliği'nin göç konusundaki politika ve uygulamalarının bir güvenikleştirme aracı olarak kullanıldığı önermesi üzerine bina edilecektir. Bu bağlamda bu bölümde yapılacak analizlerde Avrupa'da nasıl ve neden bir güvenikleştirme süreci işlediği tartışılacaktır.

Bu noktadan hareketle, özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra bu konu ile ilgili birçok bilimsel yayının ortaya konduğu bilinmektedir. Göç, güvenikleştirme literatürünün öncüleri olan Buzan ve Waever güvenikleştirme alanında öncü kabul edilmektedir. Göç, 1980'li yılların sonuna kadar güvenlik alanında yapılan çalışmalarda incelenen bir konu olmamıştır. Göçün bu alana eklenmesi Kopenhag Ekolü'nün güvenlik konularındaki yaratıcı tarafını göstermektedir. Huysmans, Buzan ve Waever'in güvenikleştirme anlayışı temelinde, Avrupa'da göç konusunda analiz yapanların başında gelmektedir. Huysmans'ın haricinde bu konuda araştırmalar yapan akademisyenler de olmuştur. Bunların arasında Bigo (1998), Ceyhan ve Tsoukala (2002), Guild (2005), Kaya (2009), Fauser (2006), Lazaridis ve Wadia (2015) gösterilebilir (Özerim M. G., 2012, s. 38).

Güvenikleştirme alanında yapılan birçok çalışmaya uluslararası analiz seviyesinde bakılmıştır. Ancak bu çalışmanın, analiz seviyesi radikal sağ partilerin ulusal çaptaki güvenikleştirme sürecini incelemektir. Fakat ulusal seviyede herhangi bir çıkarım yapmadan önce konunun Avrupa boyutuna bakmak gerekmektedir. Çünkü Avrupa'daki ülkelerin göç tecrübeleri farklılıklar gösterse de bu tecrübelerin birbirleriyle alakalı ve bağımlı boyutları bulunmaktadır. Göç politikaları alanında geçmişten günümüze ülkeler arası çok fazla etkileşim meydana gelse de bu etkileşimlerin en yüksek oranda gözlemlendiği yer 1980'lerin ortasından itibaren göç politikalarında AB boyutunun meydana çıkmasıdır. Avrupa'nın göç pratiği incelenmeye başlamadan önce kısaca göç olgusu açıklanacaktır.

2.1. Göç Olgusu

Canlı ile doğup büyüdüğü mekân arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Diğer canlılardan ayrılarak özel bir konuma sahip olan insanın gelişiminde sosyal ve fiziki çevrenin ayrı bir yeri vardır. Sosyolojinin kurucularından İbn-i Haldun'un, aynı nesepten gelen kimseler arasındaki yardımlaşma, dayanışma ile beraber tehlikelerden korunmak için biyolojik bağlardan oluşarak sonralarda inanç birliğine dönüşen ve böylece devletin kurulmasında önemli bir rol oynayan asabiyet teorisi, çevresel koşullar üzerine inşa edilmiş ve mekânın toplumsal yapı/ilişkiler üzerinde ki etkisini açıklama noktasında oldukça önem taşımıştır (Ekici & Tuncel, 2015, s. 11). Bu bağlamda mekânsal değişikliği ifade eden göç olgusu, başta bireyin psikolojisi olmak üzere toplumun tüm katmanlarını etkileyen önemli bir olgudur. Tarih boyunca insanlar sosyal, kültürel, siyasal ve iktisadi alanların doğurduğu etkiler sebebiyle şunda yaşadıkları yerin uzağında ki bir yere yeniden yerleşmektedir ve bu da göç olarak tanımlanmaktadır (Bartram & Maritsa V. Poros, 2017, s. 13). Zaman zaman doğa hadiseleri göçe sebep olmuşken sanayi devrimi sonrasında ekonomi, siyaset ve sosyal nedenler göçün belirleyici nedenleri haline gelmiştir. Özellikle ulaşım ve iletişim araçlarında ki gelişmeler sebebi ile insanın daha rahat bir yaşam sürme isteği göçlerde önemli bir artışa sebep olmuştur. Bu doğrultuda güney yarım küreden kuzey yarım küreye ve doğudan batıya büyük çaplı göçler yaşanmıştır (Ekici & Tuncel, 2015, s. 13). Yukarıda söylenenlerden anlaşılacağı üzere göç, ekonomi, siyaset, kültür gibi olgulardan etkilenerek gönüllü ve gönülsüz olacak şekilde gerçekleşmektedir.

Göç insanlık tarihi kadar eski ve ezelidir (Yazan, 2016, s. 21). Dünyada savaşlar, sürgünler, evlilikler, yoksulluklar gibi çok çeşitli sebeplerle yüzyıllardır devam eden bir hareketlilik söz konusudur. Ulusal veya uluslararası ölçekte adil bir paylaşımın yapılması zor olduğu için göç hareketleri bundan sonrada devam edecektir (Adıgüzel, 2019, s. 1). Bu doğrultuda, göçün ebedi olmasını savunan İlber Ortaylı'ya göre,

“İnsanların topluluk olarak başlıca eylemi göçtür. Ezelden beri göç ediliyor ve ebediyen göç edilecek(tir). Bir yerde göç sona ermişse, o toplum eriyor demektir. Göçsüz bir coğrafya sayfasından, tarihin son sayfaları yazılıyor demektir” (Ortaylı, 2006, s. 19).

Benzer şekilde Cengiz Çandar da,

“Göç olmadığı bir anda donma, fosilleşme, bir anlamda çürüme ve yok oluş başlıyor. Dolayısıyla göç aynı zamanda insanı, bir dinamizmi, bir hareketi ifade ediyor” (Çandar, 2006, s. 19).

Uluslararası Göç Örgütü ise (International Organization for Migration- IOM) “Göç Terimleri Sözlüğü’nde (Glossary on Migration) göç kavramını,

“Uluslararası sınırı aşan veya ülke içinde gerçekleşen bir yer değiştirme hareketi, mesafesi, içeriği nedenleri ne olursa olsun her türlü insan hareketini kapsayan nüfus hareketleri...” (Glossary On Migration, 2004, s. 41) şeklinde tanımlamaktadır.

Sosyal sistemde meydana gelen bozulmaların yeniden sağlanması sürecini ifade eden göç hareketi, toplumun geçirdiği evrim sürecinde meydana gelen bir uyum hareketi şeklinde yorumlanmaktadır (Tekeli, 1975, s. 158-159). Göç olgusu nüfusun yer değiştirmesi olarak akıllarda yer edinmiştir (Özyakışır, 2013, s. 6). Ancak bu anlam ile beraber zamanla değişip farklılaşan göç olgusu farklı anlamlar ve nitelikler doğurmuştur. İktisadi, sosyal ve siyasal sebepler aracılığıyla gerçekleşen göç olgusu, sonuçları itibarıyla göç alan ve göç veren ülke/merkezleri etkisi altına almıştır. Bu etkileşim sonucunda göç etkisini daima sürdürmüş ve her ülkede gözlenen bir olgu haline almıştır.

Göç ve göç hareketi, nedenleri-içeriği ve yaşanma şekliyle birbirinden farklılaşmaktadır. Bununla birlikte pek çok bilim dalının ilgi alanına giren bir konu olması nedeniyle de ortak bir tanım ortaya konulamamıştır (Kurt, 2006, s. 136). Göç anlık bir olgu değil tam tersi bir süreci kapsamaktadır. Süreç boyunca birçok faktör değişim ve dönüşüm yaşamaktadır bu sebeple göçün içeriği de sürekli değişime uğramaktadır. Bu konunun daha iyi anlaşılabilmesi için iki farklı örnek ortaya konacaktır. Fransa’da yaşayan Afrika kökenli göçmenler üzerinde çalışmalar yapan bir sosyal bilimci göçü dönemin şartları içerisinde tanımlamaya çalışırken göçün nedeni olarak Fransa ve Afrika ülkeleri arasında ki sömürgecilik ilişkilerinden yola çıkarak hareket eder. Almanya’da yaşayan Türk göçmenler üzerine çalışmalar yapan bir sosyal bilimci ise göçün tanımını İkinci Dünya Savaşından sonra Avrupa’da ortaya çıkan iş gücü açığına dayandırmak mecburiyetindedir (Güneş, 2013, s. 87). Yukarıdan anlaşıldığı üzere her iki göç örneği benzerlikler taşısa da aslında içerik olarak

birbirinden farklılaşmaktadır.

Göç temelde sosyal bir hareket şeklinde yorumlanmasına karşın iktisattan siyasete hayatın her yönünü etkileyen ve kendi karmaşık dinamiklerini içeren, temel değişkenlerden biri olmuştur (Castles & Miller, 2008, s. 30). Göç yukarıda bahsedildiği şekliyle “yer değiştirme hareketi” olarak tanımlansa da toplumun sosyal, politik ve kültürel yapısı ile ilişkili olup bunları derinden etkileyen bir sosyal harekettir (Sayın, Usanmaz, & Aslangiri, 2016, s. 2). Göç olgusu temelde iki kısma ayrılmaktadır. İlk olarak ülkenin kendi sınırları içinde gerçekleşen göç “iç göç” hareketi şeklinde yorumlanırken, bir ülke vatandaşlarının başka bir ülkeye gidip yerleşmesi ise “dış göç” hareketi şeklinde yorumlanmıştır (Köse, 2017, s. 1023). Buradan anlaşılacağı üzere göç ile ilgili kavram ve tanımlamalar bir göç terimleri sözlüğü oluşturabilecek derece de geniş bir yelpazeye sahiptir ve göç konusu bireyden topluma, devletten uluslararası örgütlere kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu doğrultuda göç, ekonomik, siyasal demografik ve sosyo-kültürel boyutlar ile bir arada düşünülmesi gereken bir olgudur. Kavramın çok boyutlu olması konunun antropologlardan sosyologlara, siyasetçilerden iktisatçılara kadar birçok bilim adamını ilgilendirmesine sebep olmaktadır (Mutluer, 2003, s. 9). Buradan anlaşılacağı üzere göçe ilişkin farklı disiplinlerden çok sayıda çalışmanın bulunması kavramın dinamik, çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Fakat yukarıda verilen Fransa’da yaşayan Afrikalılar ve Almanya’da yaşayan Türkler örneklerinden de anlaşılacağı gibi göç esas olarak onu ortaya çıkaran koşullara bağlı olarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Göçe dair artan oranlar, göç alan ülkelerde kimlik ve vatandaşlık gibi unsurlara tehdit olarak görülmekte bu sebeple de bu unsurların yeniden tanımlanması ihtiyacını doğurmaktadır. (Giddens, 2005, s. 258). Uluslararası göç, gerek nedenleri gerek sonuçları açısından siyasi gündeme konu olan ve politik alanda giderek önem kazanan bir olgu haline gelmiştir. Bunların yanında göç, ulusal, uluslararası, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının da dâhil olduğu bir “yönetişim” konusudur (İçduygu, 2006, s. 7). Göç olgusunun yukarıda ki şekilde açıklanmasının ardından aşağıda Avrupa’da göç pratiği incelenecektir.

2.2. Avrupa'nın Göç Pratiğinde Yaşanan Dönüşümler

21. yüzyıl Avrupa'sını sosyal, politik ve ekonomik yönden değiştiren etkenlerden biri uluslararası göç hareketleridir. Bu konu Avrupa'daki her ülkeyi etkilemiştir. Ülke politikalarına da yansıyan bu fenomen, ulusal çapta olduğu kadar uluslararası alanda da en önemli ve tartışmalı konulardan biri haline gelmiştir (Ihlamur-Öner & Öner, 2016, s. 13). Avrupa Birliği'ne üye ülkeler arasında sınırların kaldırılması ve dolaşımın üye ülkeler arasında serbest olması gibi uygulamalar temelinde ortaya çıkan bu proje aslında ulusal egemenlik konusu dikkate alındığında şaşırtıcı bir gelişme değildir. Avrupa'nın göç konusundaki tecrübesi çok çeşitli aşamalar ve boyutlar içermektedir. Bunlar geçiş bölgesi, varış bölgesi ve kaynak bölge olarak adlandırılmıştır (Şemsit, 2018, s. 275). Bundan dolayı Avrupa'nın uluslararası göçler alanında pratikleri araştırılırken gerekli sınırlar belirtilmelidir. Bu bölümde, varış bölgesi olarak, Avrupa'nın İkinci Dünya Savaşı sonrasında günümüze geçirdiği göç pratiği incelenecektir.

Bir varış bölgesi olarak Avrupa'ya baktığımızda farklı göç çeşitleri görülmektedir (Özerim G. , 2014, s. 19). Bunlar; işçi göçleri, evlilik veya aile bütünlüğünü sağlamak için yapılan göçler, zorunlu göçler ve yasadışı-düzensiz ("illegal" ve "irregular" olmak üzere iki şekilde ifade edilmektedir) göçlerdir. Ayrıca bu sayılan göç çeşitlerinin yanında farklı göç türleri de vardır. Bunlar ise emeklilik göçü, dönemsel göç ve döngüsel göç olarak ifade edilmektedir. Varış bölgesi olarak Avrupa'nın uluslararası göç politikalarını izlerken çoğu zaman medya haberlerinde ya da bazı çalışmalarda yanlış bir yanılgıya düşülmektedir (Özerim M. G., 2012, s. 40). Bu göçün sanki Avrupa'da yeni ortaya çıkan bir faktör olduğu izlenimini yaratan yanılgıdır. Avrupa için bu yeni bir tecrübe değildir. Ancak 1980'li yıllardan sonra edinilen bu tecrübenin siyasal ve sosyal görünürlüğü, kapsamı, çeşitleri ve büyüklüğü artmıştır. Schierup ve diğerleri, göçün Avrupa için yeni bir kavram olmadığını söyleyerek bunu desteklemiştir. 1945'den sonra göçler farklılaşmış olsa da toprakların büyümesi ve nüfusun artması gibi hareketler sonucunda insanların birbirleriyle kaynaşması Avrupa'da zaten var olan bir durumdur (Schierup, Hansen, & Castles, 2006, s. 24). Bununla birlikte Avrupa'nın uluslararası göçler konusundaki tecrübesini değerlendirdiğimizde karşımıza çıkan bir diğer önemli husus; bu pratiğin net bir

şekilde biçimsel ve tarihsel ayırımını yapmanın olanaksız olmasıdır. Her şeyin ötesinde Avrupa ülkelerinin göç mevzusunda konumları farklıdır ve tecrübeleri aynı değildir. Örneğin göç alan bölge statüsünde olan ülkeler Kuzey ve Batı Avrupa’da yer alırken, göç kaynağı statüsünde olan ülkeler Güney Avrupa’da yer almaktadır (Şemşit, 2010, s. 14). Dolayısıyla Avrupa için yapılan göç sınıflandırmalarının odak noktası Batı Avrupa olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Avrupa’nın göç tarihini çeşitli türlerde sınıflandıran araştırmalar ve incelemeler mevcuttur. Messina, Avrupa’ya yönelik göçleri üç dönem olarak incelemiştir. Birinci dönem “emek (işçi) göçü” olup 1945-1979 yılları arası, ikinci dönem “aile birleşmeleri” olup 1973-2007 yılları arası, üçüncü dönem ise “düzensiz/zorunlu göç” olup 1989 ve sonrasıdır (Messina, 2007, s. 19). Görüldüğü gibi bu dönemler tarihleri itibariyle çakışmaktadır. Bu dönemler üç büyük göç dalgası olarak da nitelendirilmektedir. Messina’nın bu sınıflandırması kapsayıcı değildir. Çünkü her dönemi bir göç türüyle değerlendirmiş, ama o dönem içerisinde diğer göç türlerinin ne kadar olduğu konusunda bir açıklama getirememiştir. Bu açıdan çok genel bir bakış açısı görülmektedir. Ancak Messina’nın sınıflandırması her döneme bir isim vermesi ve bu dönemlerin birbirleriyle çakışması yönünden ilginçtir. Zimmerman ise Avrupa’ya yönelik göç dalgalarını dört dönem olarak incelemektedir. Bunlar savaş sonrası düzenlemeler işçi göçü dönemi, sınırlandırılmış göç dönemi ve Soğuk Savaş sonrası dönemdir (Zimmerman, 2005, s. 4). Zimmerman’ın göç sınıflandırma şekli daha uygun olduğu için bu bölümde Zimmerman’ın sınıflandırılması esas alınacaktır.

2.2.1. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Düzenlemeler

Avrupa göç tarihine bakıldığında sömürgecilik her zaman önemli bir faktör olmuştur. Bu faktörün başlangıç, ilerleme ve sona ermesi farklı yönlerde fakat geniş kapsamlı göç akımları meydana getirmiştir. Öte yandan Avrupa, göç almanın yanında göç veren de bir bölgedir. Nitekim Avrupa ülkelerindeki birçok kişi sömürgecilik faaliyeti yapılan sömürge ülkelere göç etmişlerdir. Tüm bu çerçevede içerisinde Castles ve Miller, köle emeğini modern emek göçünün atası olarak tanımlamıştır. Ayrıca 19. yüzyılda Fransa, İngiltere, İspanya, Portekiz ve Hollanda gibi egemen güçler köle emeğinin üretimlerde büyük payı olduğu görüşündedirler (Miller & Castles, 2008, s.

72). Yukarıdan anlaşılacağı üzere kapsamlı göç akımları Avrupa’da daima yaşanmıştır. Yaşanan bu göç akımlarının temeli ise köle emeğine dayandırılmıştır. Yani küreselleşen Dünya’da emek göçü olarak bilinen olgunun atası köle emeğidir ve bu egemen güçler tarafından da benimsenmiştir.

Günümüzde göç konusunda en çok probleme kaynaklık eden dönem Zimmerman’ın (2005) “Savaş Sonrası Düzenlemeler ve Dekolonizasyon Dönemi” olarak isimlendirdiği ilk dönemdir. Bu dönem 1945 yılından 1960 yılına kadar sürmüştür. Bu ülkeler arasında İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika bulunmaktadır. Avrupa ülkeleri bu dönemde eski sömürgelerinden göç almışlardır. Örneğin Fransa’ya Cezayir, Fas ve Tunus’tan, İngiltere’ye ise İrlanda, Hindistan ve Pakistan’dan büyük çapta göçler olmuştur. Göç dönemleri genel olarak her ne kadar sınıflandırma yapılmış olsa da bazı dönemlerde iç içe girmiştir. Dolayısıyla 1960’lardan önce kolonilerden gelen göçler yanında işçi göçleri yapan Avrupa ülkeleri de vardır (Miller & Castles, 2008, s. 98). Bu duruma örnek olarak, İkinci Dünya Savaşından sonra İngiltere ve Belçika’nın İtalya’dan işçi alması gösterilebilir. Fransa’nın, ulusal göç ofisini yabancı işçi almak için kurmuş olması da durumu örneklendirmektedir.

Zimmerman’ın (2005) işçi göçü dönemi olarak adlandırdığı ikinci dönem 1960’lardan 1973 yılındaki Petrol Krizi’ne kadar devam etmiştir. Bu dönem aslında “misafir işçi” göçü programları devridir. Bu göç döneminin temelinde Almanya, Hollanda, Danimarka ve İsviçre gibi ülkelerin işçi göçü programları bulunmaktadır. Savaştan sonra Avrupa ekonomisinde yaşanan canlanma ve hareketlilik kapsamında artan işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla “misafir işçi” adı altında yeni programlar yapılmış ve aileleriyle beraber işçiler getirilmiştir (İçduygu, Erder, & Gençkaya, 2014, s. 270). Bu kapsamda göç edenlerin sayısının 1970’li yıllara kadar 30 milyona yakın olduğu belirtilmiştir (Özerim M. G., 2012, s. 42). Sanayileşme sonrası dönem olarak da ifade edilen bu dönem 1970’li yılların ortalarına kadar devam etmiştir. İşçi göçünün gerçekleştiği ülkeler arasında Akdeniz ülkelerinden İtalya, Portekiz, Yunanistan, İspanya ve Türkiye gibi ülkeler bulunurken, diğer taraftan Doğu Almanya ve Polonya ve Üçüncü Dünya ülkelerinden Hindistan, Cezayir, Fas ve Pakistan gibi ülkeler bulunmaktaydı. Ancak bu dönemde göç konusu siyasallaşmamış ve genel itibarıyla siyasi hayatta gündem konusu haline dönüşmemiştir. Bunun sebebi

olarak “misafir işçi” anlayışı gösterilebilir. Avrupa ülkeleri, gelen işçilere geçici işgücü gözüyle bakmış, bir süre kaldıktan sonra onların ülkelerine geri döneceğini düşünmüşlerdir. Yani sürekli göç kavramı henüz zihinlerde yer etmemiştir. Dolayısıyla göçmenlere 1960’lı yıllardan 1970’li yıllara kadar olan dönemde kısa dönemli göç anlayışıyla yaklaşmışlar, Avrupa’nın geleceğinde onları düşünmemişlerdir (Schierup, Hansen, & Castles, 2006, s. 37). Bu bağlamda Messina, somut olarak bir kriz görülene kadar Avrupa gündeminde yalnızca savaş sonrası ekonomilerin düzeltilmesinin ana gündem olduğunu ifade etmektedir (Messina, 2007, s. 3). Yani bunun haricindeki hususlar yalnızca bir ayrıntıdır. Bu konuyu siyasiler de görmezlikten gelmişlerdir. Çünkü daha düşük ücretle çalıştırılan göçmen işçi politikası daha karlı bir uygulamadır. Bu dönemde hem siyasi hem de sosyal açıdan sadece göçün yararlarına odaklanılmış ve bundan dolayı entegrasyon ile ilgili uzun dönemli politikalar görmezden gelinmiştir.

Avrupa’ya göçün sınırlandırıldığı dönem ise Petrol Krizi ile beraber ekonomik açıdan büyümede duraksama yaşayan ve aynı zamanda göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerin, göç politikalarında değişiklik yapması ve bu konuda sınırlamaya giderek tedbir aldığı döneme denk gelmiştir. Zimmerman tarafından sınırlandırılmış göç dönemi şeklinde tanımlanan bu dönem İkinci Dünya Savaşı sonrası göçün üçüncü dönemi olarak ifade edilmiştir. Bu dönemde ayrıca Avrupa ekonomilerinde bir değişim ve dönüşüm yapmak zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı bu dönüşüm işçi göçünü de etkilemiştir. Çünkü bu dönemde küresel yatırım modelleri değişmiş ve imalat sektörü az gelişmiş olan ülkelere taşınmıştır (Miller & Castles, 2008, s. 108). Bununla birlikte bu dönem genel olarak incelendiğinde göçmen mevzusunun artık bir sorun olarak görülmeye başlandığı ve göç olayının farklı tanımlar ile ifade edildiği bir dönem olarak gösterilebilir. Ayrıca bu dönem Avrupa’da göçün güvenlikleştirilmesi hususunun temelini oluşturan dönem olarak da ifade edilebilir. Bundan dolayı Avrupa’da göçün güvenlikleştirme sürecinin başlangıcını medyada ifade edildiği üzere 11 Eylül olarak göstermek diğer birçok hadiseyi görmezden gelmek demek olacaktır (Özerim G. , 2014, s. 23). Bu dönem, Huysmans’ın ifadesiyle “hoşgörülü” göç politikalarının “kontrol odaklı” politikalara evrildiği dönemdir (Huymans, 2000, s. 754). Başka bir ifadeyle göçün artık çok önemli

bir konu haline geldiği ve eğer görmezden gelinirse güvenlik boyutunda önemli sorunların çıkabileceği dönemdir. Bu dönemde tedbirler alınmaya başlanmış ve bu kapsamda göçü teşvik eden unsurlara son verilmiş ve misafir işçi programları sonlandırılmaya başlanmıştır. Ayrıca ulusal göç kanununda değişiklikler yapılarak geliştirilmiş ve uluslararası göç için de kontrol mekanizmaları kurulmaya başlanmıştır. Örneğin ilk kez bu dönemde yasadışı göçmen çalıştıran işverene yaptırım uygulanmıştır (Miller & Castles, 2008, s. 131). Yukarıda ifade edildiği üzere sınırlandırılmış göç dönemi şeklinde tanımlanan göçün üçüncü dönemi, göçün güvenlileştirilme sürecinin başlangıcını ifade etmektedir. Bu dönem ile birlikte sağduyu ve hoşgörü ile yürütülen göç politikaları daha kontrollü bir şekilde idare edilir hale gelmiştir. Çünkü göç bu dönemle birlikte önemi anlaşılan bir olgu haline gelmiş ve göz ardı edildiği takdirde önemli güvenlik problemlerinin ortaya çıkabileceğinin farkına varılmıştır.

1980’li yılların başlarından itibaren ise göç alan ülkeler, üretim sistemi ve ekonomik koşulların değişmesinden dolayı artık misafir işçilerden rahatsızlık duymaya başlamışlardır. Ayrıca yasadışı yollarla Güney Asya ve Orta Doğu’dan gelen göçmenlere karşı tedbirler almaya başlamışlardır (Kanat & Aytaç, 2018, s. 69). Bununla birlikte Avrupa’da göç ile ilgili yapılan sınıflandırmalar ve farklı dönemler arasındaki geçişler, aynı zamanda göç konusundaki anlayışın değişimini de göstermektedir. Sosyal ve ekonomik haklarla işçilerin üye ülkeler arasında dolaşımına odaklanan anlayış 1980’li yıllarda siyasallaşmış ve ilticaya odaklanır duruma gelmiştir (Huymans, 2000, s. 755). Bu bağlamda 1980’li yılların başlarından itibaren değişen koşullar nedeniyle göç alan ülkeler misafir işçilerden rahatsız olur hale gelmiştir. Bu rahatsızlık dolayısıyla konu ile ilgili tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Bu bağlamda Messina, 1985 yılında Hammar’ın yaptığı çalışmayı esas alarak yaptığı yorumlarda Batı Avrupa ülkelerinin göç politikalarında sınırlamalara gittiği dönemleri bir dönüm noktası olarak incelemiştir (Messina, 2007, s. 24). Burada Zimmerman’dan farklı bir anlayışla sınıflandırma yapılmıştır. Ancak bu tablo hem politika değişimindeki paralellikleri hem de ülkelere göre sınırlandırılmış göç dönemlerini vermesi bakımından önemli bir çalışmadır.

Bu noktaya kadar anlatılanlar değerlendirildiğinde 1945 sonrası Batı Avrupa

ekonomilerinin hızlı büyümesinden dolayı artan işçi ihtiyacını karşılamak için hem misafir işçi hem de kolonilerden gelen işçilerle bu açık kapatılmıştır. Ancak 1970li yılların ortalarında başlayan gerileme hem ekonomi hem de göç konuları açısından önemli dönüm noktalarından biri haline gelmiştir. Fordist sistem ve sanayi üretimlerindeki gelişmelerden dolayı emek girdisi azalmış ve sermaye güney ülkelerine akarak imalatın buralarda yapılması yoluna gidilmiştir (Schierup, Hansen, & Castles, 2006, s. 27). Ayrıca bu dönemde hükümetler işsizliği azaltmanın bir yöntemi olarak artık misafir işçilerin kendi ülkelerine dönmelerini istemişlerdir (Schierup, Hansen, & Castles, 2006, s. 27). Bu dönemde AB, göç alan ülkelere yönelik bazı tedbirler almaya başlamıştır. Bunlar arasında yeni ulusal düzenlemeler, vize politikaları, iltica konusunda caydırıcı tedbirler, sınır denetimlerinin artırılması gibi tedbirler sayılabilir (Uçarer, 2001, s. 292). Zira 1970’li yıllardan günümüze dek gelen Avrupa’daki göç dalgası, Batı Avrupa’da etnik/ırkçı çatışmanın temelinde yatan önemli hususlardan biridir. Bu çatışmanın temelinde yalnızca çeşitli etnisitelerin sayı ve kapsamındaki büyüme değil; aynı zamanda göç mevzusunun göçmen karşıtı davranışlar sergilemeye başlayan yerel işgücünün farkına varacak kadar bilinir hale gelmesi yatmaktadır (Messina, 2007, s. 2). Yukarıda ifade edildiği gibi misafir işçilere karşı duyulan rahatsızlıktan ötürü uygulamaya konulan bir takım uygulamalar söz konusudur. Bunlardan bazıları, misafir işçileri kendi ülkelerine göndermek, yeni ulusal düzenlemeler, vize politikaları, sınır denetimlerinin artırılması şeklinde sayılabilir.

2.2.2. Soğuk Savaşın Ardından Avrupa’da Göç

Bu dönem, Soğuk Savaş’ın bitmesiyle beraber Avrupa’nın yeni göçlere maruz kaldığı ve bugüne kadar gelen dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde Avrupa kendi içinde de göç dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır. Nitekim Doğu Avrupa ülkelerinden Batı Avrupa ülkelerine doğru önemli ölçüde göçler olmuştur. Ayrıca 1990’lı yıllardan sonra Afrika ülkelerinde de yoğun göçler meydana gelmiştir (Tepealtı, 2019, s. 126). Bu dönemde yabancı işçi programları (İkinci Nesil Misafir İşçi Programları) düzenlenmiş ve bunun etkisiyle Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden Batı Avrupa ülkelerine doğru göçler de meydana gelmiştir (Miller & Castles, 2008, s. 142). Yukarıda söylenenler doğrultusunda soğuk savaşın bitmesi ile beraber Avrupa’nın dış göçten ziyade kendi içinde yaşamış olduğu göçlerin varlığı söz konusu

edilmelidir. Nitekim Doğu Avrupa ülkelerinden Batı Avrupa Ülkelerine yapılan göçler buna örnek gösterilebilir.

Avrupa’da Soğuk Savaş sonrasında göç politikalarını ve akımlarını etkileyen çok önemli olaylar meydana gelmiştir. Bu olaylar, Avrupa’nın tamamına ve diğer bazı devletlere yapılan göçlerin büyüklüğünü ve bu konudaki göç politikalarını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu dönemde belirli dönüm noktaları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri arasında 1990’lı yıllarda meydana gelen Bosna-Hersek Savaşı, Fransa’ya çok sayıda göçmenin gitmesine sebep olan Cezayir İç savaşı, Ortadoğu’daki çatışmalar, Avrupa’da yaşanan farklı terör hadiseleri ve 11 Eylül olayları sayılabilir. Ayrıca bu dönemde göç kaynağı olan devletler, göç alan devletler durumuna gelen ülkeler olmuştur. Bunlar arasında İspanya, Yunanistan, İtalya ve Portekiz gösterilebilir. Ağırlıklı olarak Asya ve Afrika kimliğine sahip göçmenlere Doğu Avrupalı göçmenler de dahil olmuştur. Yeni bir iktisadi hayata uyum sağlamaya çalışan eski SSCB devletleri, işgücünü Batı ve Kuzey Avrupa devletlerinde aramaya başlamıştır. Dolayısıyla göç konusu bu dönemden sonra Avrupa için resmi olarak iç ve dış sorun haline gelmiştir (Deniz, 2014, s. 179). Buna göre Avrupa’da soğuk savaşın bitmesinin ardından göç politikalarını etkileyen önemli olaylar meydana gelmiştir. Yaşanan farklı terör hadiseleri alınan bu kararları desteklemiştir. Ve bu durum zamanla Avrupa için içte ve dışta sorunlar yaratmaya başlamıştır. Avrupa’da meydana gelen göç krizinin başlangıcı olarak Sovyetlerin çökmesi gösterilmektedir. Ayrıca bu dönemde basının etkisiyle ve siyasi partiler aracılığıyla yasadışı göç ve iltica konularında Avrupa’da panik havası oluşturulmaya çalışılmıştır (Schierup, Hansen, & Castles, 2006, s. 21). Özellikle mülteciler ve sığınma mevzuları bu dönemdeki en önemli konular olmuştur. 1980 yıllarından sonra dünya genelinde artan mülteci ve sığınmacı sayısı Avrupa’ya da yansımıştır. Bu durum sağ politikacılar ve bazı popülist medya tarafından eleştirilmiş ve terörizm, suç oranlarının artması, işsizlik gibi sorunların sebebi olarak göç gösterilmeye başlanmıştır (Bartram, Poros, & Monforte, 2017, s. 230). Yukarıdan anlaşıldığı üzere Sovyetlerin çökmesi sonucu basın ve medya organları göç ve iltica hakkında halkı şüphelendirmeye ve ülke genelinde bir panik havası yaratmaya çalışmıştır. Dolayısıyla vatandaşın gündeminde sığınmacı ve mülteci konuları yer almaya başlamıştır. Bu durumu lehine çevirmek isteyen sağ

politikacılar suç oranlarının artması gibi ülkede yaşanan ekonomik ve sosyal tüm problemlerin kaynağı olarak göçü işaret etmektedir.

Bu dönemi diğer dönemlerden ayıran bazı önemli özelliklerde mevcuttur. Yani Soğuk Savaş sonrası Avrupa'daki göç konuları diğer dönemlerden farklılıklar göstermiştir. Geddes, göç akımları bakımından bunu jeopolitik ve kavramsal genişleme olarak ifade ederken, göç politikaları bakımından ise uzamsal ve zamansal yeniden inşa olarak ifade etmektedir (Geddes, 2005, s. 795). Ona göre Jeopolitik genişleme, Avrupa'da göç akımlarını başlatan devletlere ve varış noktası devletlere bazı yeni devletlerin dahil olması anlamına gelmektedir. Kavramsal genişleme kavramı ise yeni göç türleriyle karşılaşılması anlamına gelmektedir. Kaçakçılık buna örnek gösterilebilir. Diğer taraftan bu dönemde AB'nin rolünün artması sonucu farklı girişimler meydana geldiği için politikalarda yeniden inşa söz konusu olmuştur. Zamansal yeniden inşa kavramı ise yalnızca yüksek kalifiye ekonomik göçmenlere ve geçici göçmenlere daha iyi şartların verilmesi yönündeki anlayışı geliştiren politikalar döneminin bitmesi anlamına gelmektedir.

Yirmi birinci yüzyıl içinde ise Avrupa'nın göç politikası ve pratiğinde önemli değişiklikler olmaya başlamıştır. Arap halklarının özgürlük, demokrasi ve insan hakları taleplerinden ortaya çıkmış olan Arap baharı hareketleri sonrasında Ortadoğu'da başlayan çatışma süreci, Suriye savaşı, kuzey Afrika ülkelerindeki çatışmalar Avrupa'nın göç pratiğini Avrupa'nın göç ve göçmen krizine çevirmiştir (Barber, 2016). Her ne kadar Avrupa Komisyonu Mart 2019'da göçmen krizinin sona erdiğini açıklamış olsa da bu sürecin devam edeceği öngörülebilir (Rankin, 2019). Bu doğrultuda 21. yüzyıl ile beraber göç politikasında yaşanan değişimler sonucu Avrupa'da göç ve göçmen krizinin meydana geldiği anlaşılmaktadır.

2.3. Avrupa Birliği'nin Göç Politikası

Bugünkü Avrupa'da göç konusu hem ulus devlet seviyesinde hem de AB seviyesinde çok önemli bir husus olarak kabul edilmektedir. Bu hususlardan en önemlisi ise göç konusunun “düşük politika” düzeyinden “yüksek politika” düzeyine çıkmasıdır (Şener, 2017, s. 15). Bundan dolayı göç mevzusunun Avrupalılaşması ve uluslararası düzeye gelmesi Avrupa için yeni bir tecrübe olmuştur (Özerim M. G.,

2012, s. 47). Ayrıca bu dönem Avrupa göç tarihinde yeni bir devre olarak sayılmıştır. Ancak bu dönem kendiliğinden oluşan bir süreç sonunda ortaya çıkmamıştır. Göç akımları, Avrupa’da göçlerin yapısı ve büyüklüğündeki değişim sonucu şekillenmiştir. Bundan dolayı Avrupa’da bütünleşme sürecinin ilerlemesi, fonksiyonel açıdan bakıldığında göç mevzusunu bütünleşme kapsamına dahil etmesinin yanında Avrupa’da göç tecrübesinde meydana gelen değişim ve ilerleme de bir yönden bu mevzuda Avrupalılaşmayı teşvik etmiştir.

Göç politikaları, sadece bir alanda değil sosyal yaşamın birçok yerinde ve idare açısından da birçok birime tesir eden disiplinler arası bir kavramdır. Avrupalılaşma ise egemenliğin AB seviyesine resmi olarak (*de jure*) aktarılması anlamına gelmektedir (Radaelli, 2003, s. 29). Bundan dolayı göç politikalarının Avrupalılaşması, egemenlikle alakalı çok önemli ve hassas mevzulardan olan kalkınma, işçileri, istihdam ve vatandaşlık gibi kavramlarla iç içedir. Bunların hepsi üzerinde çok önemli etkileri bulunmaktadır. Bu anlamda Avrupalılaşmayı uluslararası açıdan değerlendirdiğimizde göç politikalarını kısıtlı ulusüstüleşmiş bir dal olarak nitelendirebiliriz. Bu kapsamda, göç ve iltica konuları 1980’li yıllardan sonra Avrupa’nın ortak politikalar gündemine eklenmiştir. Bu dönemde işçi göçü konusunda düzenleme yapılırken Avrupa’ya ilticacı ve mülteci akımının yükselmesi, Avrupa Birliği bünyesinde kurumsal bir yapının teşkil edilmesini gerekli hale getirmiştir (Uçarer, 2001, s. 288). 1992 yılında yapılan Maastrich Anlaşması bu kapsamda asıl dönüm noktasını oluşturmaktadır. Bu anlaşmayla göç ve iltica konularında işbirliği yapılmıştır (Messina, 2007, s. 139). Bu bağlamda sorunların mevcut otoritenin en küçük seviyeli birimi tarafından çözülmesi gerektiğini savunan yetki ikamesi ilkesi (*subsidiarity*) bu anlaşmanın doğurduğu önemli bir kavram olmuştur.

Bu bağlamda Avrupa’da ortak göç politikası konusunda yapılan düzenlemeler devletten devlete farklılık göstermiştir. Ancak bu farklılıkların yanında net olarak verilen bir istatistiki tablo bulunmamaktadır. Örneğin vatandaşlık verilme konusunda Almanya “*Jus Sanguinis*” (kan bağı) prensibini uygularken, Fransa ve İngiltere “*Jus Soli*” (*toprak esası*) prensibini uygulamaktadır. Bundan dolayı ikinci kuşak göçmenler, kan bağı prensibini uygulayan devletlerde bulunurken, diğerinde ise vatandaşlığa geçtiklerinden dolayı istatistiki veri yoktur (Zimmerman, 2005, s. 3).

Tüm bu esaslar çerçevesinde Avrupa Ortak Göç Politikası kavramının oluşma süreci ve bu süreç sonunda bu yapıları teşvik eden sebepler değerlendirilecektir.

2.3.1. Avrupa Ortak Göç Politikası

Avrupa Ortak Göç Politikası, AB seviyesinde teşkil edilen ve uygulamaya konulan bir sistem ve programdır. Avrupa’da uluslararası seviyede göç politikalarının kilit kelimelerinin işbirliği ve ortak eylem şeklinde olduğu ifade edilebilir. Tarihsel olarak incelendiğinde, Roma Antlaşması’nda ortak göç politikasına dair bir görüşün olmadığı görülmektedir. Bu konu ile alakalı tek hususun ortak pazarın ana kavramlarından biri olan topluluk içi serbest dolaşım imkânı sağlamak olduğu görülür (Niemann, 2012, s. 215). Burada ayrıca Topluluk içi farklı üye ülkelerin vatandaşlarına serbest dolaşım hakkı verilmesi düşüncesi varken üçüncü ülke vatandaşları için düzenlemelerde geç kalınması ve bu konunun görmezden gelinmesi şaşırtıcı değildir.

1973 yılında meydana gelen Petrol Krizi, dönüm noktalarından biridir. Göç ve onun sonucunda ortaya çıkan işgücü kaynağı, ekonomik büyüme de önemli bir faktör olma eğiliminden çıkıp artık bir problem haline dönüşmüştür (Özgür, 2012, s. 75). Çünkü krizle beraber göç talepleri ve bununla ilgili baskılarda artmaya devam etmiştir. 1970’li yıllarda meydana gelen ekonomik krizler, neo-liberal politikalara daha fazla ağırlık kazandırmıştır. Ayrıca refah devleti kavramının tekrar ifade edilmesine sebep olmuştur. Liberalleşmeden sonra “ulusal kimlik” arayışı önem kazanmıştır. Bundan dolayı kimliğe tutunmaya çalışan kişilerin sayıları, serbest piyasa ekonomisinin dalgalanmasına rağmen artmıştır. Bu sebeple göç konusunda yalnızca ülkeler değil, kişiler de güvenlik esaslı davranmaya başlamıştır. Böylece bireysel eğilimler de değişmiştir. Bu kapsamda, uluslararası alanda Avrupa’da göç politikası çok daha fazla tartışılır duruma gelmiştir (Messina, 2007, s. 141). Yukarıdan anlaşılacağı üzere 1973 petrol krizi ile beraber göç büyük bir problem haline gelmiştir. Neo-liberal politikaların ağırlık kazanması ile beraber göç yalnızca ülkeleri etkiliyor olmaktan çıkmış birey bazına inmiştir.

Avrupalılaşma, üye ülkelerin yönetime dair belli kurumsal teşkilatlarının AB seviyesindeki politikalarla değişimi olarak tanımlanmaktadır (Güney & Çelenk, 2010, s. 242). Bu konuda Balkır, Avrupalılaşmayı sadece yasal, kurumsal ve yapısal

yeniliklerde değil, gayri resmi birimlerde de değişim olarak tanımlanmaktadır (Balkır, 2010, s. 10). Dolayısıyla göç politikalarının Avrupalılaşması resmi ve gayri resmi birimlerde güvenlikle ilgili söylemleri önemli ölçüde içermektedir. Bu yönden bakıldığında, göç politikaları ile Avrupalılaşmanın üye ülkeler tarafından hem devletin hem de vatandaşların bir koruma kalkanı olarak görüldüğü ifade edilebilir (Çakmak, 2018, s. 43). Örneğin, göç konusunda ulusal çapta çözüme kavuşturulamayan bir sorunu ortaklaşa ve uluslararası düzeyde çözmeye yaklaşımı artmıştır. Bu kapsamda, Topluluk bazında en önemli girişimlerden biri 1986'da Avrupa Ekonomik Topluluğu üye ülkeleri İçişleri Bakanları'nın Göç Geçici Grubu'nu oluşturmalarıdır. Bu grubun en verimli sonuçlarından biri de Dublin Sözleşmesi olarak adlandırılan "İltica Başvurularının Değerlendirilmesinden Sorumlu Devletleri Belirleyen Sözleşme"nin üye devletler tarafından 1990 yılında imzalanmasıdır. (Özerim G. , 2014, s. 28). Bu bağlamda üye ülkelerin yönetime dair belli kurumsal teşkilatlarının AB seviyesinde ki politikalar ile değişimi olarak tanımlanan Avrupalılaşma aracılığıyla göç politikaları önemli ölçüde güvenlik ile ilgili söylemleri içermektedir. Dolayısıyla bu durum gerek devlet gerekse vatandaşları bir nebze rahatlatmaktadır. Şöyle ki ulusal çapta çözüme kavuşturulamayan bir mevzunun uluslararası düzeyde ortaklaşa kararlar ile çözüme kavuşturulabileceği inancı doğmuştur.

Göçün güvenlikleştirilmesi noktasında kritik bir yer teşkil eden Schengen Anlaşması, 1985 yılında imzalanmıştır. Anlaşma Belçika, Fransa, Almanya, Hollanda ve Lüksemburg olmak üzere beş üye devlet tarafından yapılmıştır. Bu anlaşmada amaç iç sınırları kaldırmak ve kontrolsüz Schengen bölgesini yaratmaktır. 1990 yılında da Schengen Uygulama Anlaşması imzalanmış ve 26 Mart 1995 tarihinde uygulamaya sokulmuştur. Göçün güvenlikleştirilmesi noktasında önem teşkil eden bu anlaşma ile iç sınırlar kaldırıldığında güvenlik ihtiyacı daha fazla artmıştır. Ayrıca dış sınırları koruma isteği daha fazla belirgin hale gelmiştir. Bunun sonucunda Schengen Anlaşması'na vize ve iltica gibi hususlarda düzeltici tedbirler dahil olmuştur (Özcan, 2005, s. 43). Bu süreç, "Avrupa Kalesi" eleştirilerinin yapılmaya başladığı zamana denk gelmektedir. Çünkü Schengen Anlaşması iç sınırları kaldırıp serbest dolaşımı getirmiş AB haricindeki devletler için de dış sınırları belirleyip bir "Schengenland-Schengen Ülkesi" ortaya çıkarmıştır (Messina, 2007, s. 147). Ancak Maastricht

Anlaşması'na kadar giden bu süreç göç mevzusunda Avrupa işbirliğinin birinci nesli şeklinde tanımlanmaktadır (Uçarer, 2001, s. 297). Yukarıdan anlaşılacağı üzere Schengen Antlaşması neticesinde iç sınırlar kaldırılmış fakat bu güvenlik tedbirlerinin bir nebze daha arttırılmasına sebep olmuştur.

1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Anlaşması, iltica ve göç konularını kapsayan hükümetler arası ortak işbirliğini resmiyete dökmüştür. Maastricht Anlaşması'yla Schengen, AB müktesebatının bir unsuru olmuş, göç ve iltica politikaları, üye devletlerin dış sınırlarına yönelik kontroller gibi konular ortak çıkar dalları olarak belirlenmiş ve üye devletlerle Komisyon arasında bu güç bölünmüştür. Bu anlaşmada karar mekanizması oybirliği üzerine inşa edilmiştir (Bozkurt, 1993, s. 23). Yukarıdan anlaşılacağı üzere Maastrich anlaşması ile Avrupa'da göç konusunda kurumsallaşmaya geçilmiştir.

Maastricht Anlaşması'nda göçle alakalı konulara çeşitli eleştiriler gelmiştir. Bu eleştiriler göz önüne alınarak 1996 yılında Amsterdam Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile göç mevzusu topluluk düzeyine getirilmiş ve ulusüstü bir alana taşınmıştır (Yazan, 2016, s. 89). Bununla beraber Schengen Anlaşması da Topluluk yetki bölümünde bir unsur olmuştur. Schengen'e göre hükümetlerarası işbirliği sekreteryası AB Konseyi Genel Sekreterliği'ne dahil edilmiştir (Gençler, 2005, s. 180). Dolayısıyla yeni gelen üyeler anlaşmaya uymak zorundadır. Nitekim 2004'de AB'ye katılan on devlet ve sonrasında dahil olacak devletlerin hiçbirinde anlaşmaya uymama ya da gerekli şartları yerine getirmeme hakkı verilmemiştir. Amsterdam Anlaşması, Avrupa'da göç politikalarının ulusüstü bir düzeye gelmesinde kritik bir anlaşmadır (Sönmez, 2014, s. 221). Ancak Amsterdam Anlaşması'nın bu hususla alakalı düzenlemeleri, Topluluk kuruluşlarının göç, vize ve sığınma düzenlemelerine dair karar bölümünde gerekli hız ve kapasiteye haiz olmadığı sorusunu ve eleştirileri beraberinde getirmiştir. Çünkü yasadışı göç kapsamında özellikle Akdeniz'den gelenler üye devletleri rahatsız etmiştir. Tüm bu eleştiriler sonucunda Avrupa Birliği 1998'de geniş çapta girişimler başlatmıştır. Bu kapsamda, Aralık 1998'de "Göç ve Sığınma Yüksek Savunma Grubu" oluşturulmuştur. Yine aynı tarihte Amsterdam Anlaşması'nda bulunan Güvenlik, Özgürlük ve Adalet kavramları hakkında fikirlerin nasıl hayata geçirileceği tartışılmıştır (Abadan-Unat, 2017, s. 364). Bu tartışmanın

sonucu, Ekim 1999'da Finlandiya'nın Tampere şehrinde bir zirve düzenlenmiştir. Bu zirve Ortak Avrupa Birliği Göç ve Sığınma Politikası geliştirmek uygulamak için yapılmıştır. Zirvede kısaca şu fikir ve öneriler dile getirilmiştir (Güleç, 2015, s. 86) :

- Göç konusunda kaynak ve transit devletlerde dahil edilerek kapsamlı ve geniş çaplı ortaklıklar kurulması.
- Uluslararası Cenevre Sözleşmesi'ne tam olarak uyan ortak bir Avrupa iltica sisteminin inşa edilmesi.
- Avrupa Birliği sınırları içindeki üçüncü ülke vatandaşlarına karşı ayrımcılık ve ırkçılığın engellenmesi ve herkese eşit davranılmasının sağlanması.
- Göç akımlarını düzene sokacak şekilde yeni ve etkili tedbirlerin alınması.

Tampere Zirvesi ile önerilen bu ana ilkeler Avrupa Birliği'nin göç ve sığınma konularında yapmaya gayret gösterdiği ortak politikanın temelini oluşturan unsurlar olarak nitelendirilebilir. Ayrıca bir diğer örnek olarak göç politikasında Mart 2003'de komisyon tarafından önerilen "Komşuluk Politikası" gösterilebilir. Bununla Avrupa Birliği ülkelerinin üçüncü dünya ülkeleri ile ilişkileri yeni bir boyut kazanmaktadır. Bu politika aynı zamanda Barselona sürecinin hedeflerini büyütüştür (Kurtbağ, 2003, s. 85). Bu politika ile Avrupa Birliği siyasi ve ekonomik yönden ilerleyen devletlere parasal yardım edeceği, dolayısıyla daha fazla maddi yardımın daha fazla işbirliğinden geçtiği açıkça ifade edilmiştir. İşbirliği konularının en önemlileri göç ve vize olarak belirlenmiştir. Komşuluk Politikası kapsamında göçün incelenmesi AB'nin hem iç güvenliğini sağlamak hem de dışarıdaki olaylar bağlamında politika üretmek için önemlidir.

Lizbon Anlaşması AB'nin göç politikalarına etki eden bir anlaşma olmuştur. Lizbon Anlaşması, sığınma ve göçle alakalı düzenlemeleri Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Anlaşma sütununda Özgürlük, Güvenlik ve Adalet alanı olan beşinci başlığa dahil etmiştir. Burada oybirliği ilkesi yerine nitelikli çoğunluk ilkesine geçilmiştir (Mat & Mozakoğlu, 2019, s. 13). Bu süreçte Avrupa'da ortak göç politikasını etkileyen hususlar arasında, Kuzey Afrika'da artan siyasi olaylar ve yeni üye ve aday ülkelerin bütünleşmeye dahil olmaları gösterilebilir. Bu konuda en önemli örnek, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerini içine alan 2004 genişlemesidir. Avrupa'nın

Ortak Göç Politikasına uyum süreci yeni üye devletler için kolay olmamıştır. Ayrıca bu politikalar AB'nin politikalarında değişiklikler meydana getirmiştir.

2.3.2. Avrupa'da Göç Politikasının Ulusüstüleşmesi

AB bütünleşmesi sürecinde göç mevzusunun daha fazla gündemde olması aynı zamanda üye ülkelerin iç politikalarında da bu konunun daha görünür olmasıyla eşzamanlıdır. Yani ikisinde de 1980'li yılların ortalarına denk gelmektedir. Bu tespit aynı zamanda bu süreçte güvenlik açısından kaygı verici unsurların yer almasını içermektedir. Bu doğrultuda Guild'in konuyu Avrupa'nın yaşadığı tecrübeyi sınır güvenliğinin yeniden tesis edilmesi açısından değerlendirdiği bilinmektedir (Özerim M. G., 2012, s. 53). Bu çerçevede belli bir alanda düzenin devam edebilmesinin ülkenin Weberyen tanımının temel unsurlarından biri olduğu ve bunun AB üyesi ülkeler açısından artık mümkün olmadığını ifade etmektedir. Guild'e göre bu devletler için devlete ait bölgelere girişlerin kontrolüne dair kararlar bir bürokrasi ağı tarafından alınmaktadır (Guild & Carrera, 2011, s. 2). Bu çerçevede 1980'ler itibariyle göç konusunun ulusüstü düzeye gelmesi için yapılan faaliyetler ve bu faaliyetlerin arttırılması konusunda alakalı farklı görüşler bulunmaktadır. Messina bu görüşleri kurumsal düzeyde ele almakta ve dört çeşit yaklaşımla ifade etmektedir (Messina, 2007, s. 148). Yukarıdan anlaşılacağı üzere göç konusunun supranasyoneleşmesi noktasında bir çok farklı görüş söz konusudur. Buna göre Messina bu görüşleri dört çeşit yaklaşımla incelemektedir. Bu yaklaşımlar aşağıda incelenecektir.

İlk yaklaşım *realist paradigma* olup buna göre göç hususunda devletler çıkarları için yalnızca hükümetler arası seviyede işbirliği yapmaktadır. İkinci yaklaşım *küreselleşme* olup, buna göre, realist paradigma anlayışının tersine, devletin tek güç olmaması ve egemenliğini ulus-ötesi güçlerin etkisiyle azaltmasını savunmaktadır. Böylece daha geçirgen sınırlar, daha geniş vatandaşlık alanı ve göçmenleri kapsayan durumlar sağlanacaktır. Bu kapsamda AB ülkeleri işbirliğine ihtiyaç duymuştur. Bundan dolayı küreselleşme ile azalan güç, uluslararası işbirliği ile telafi edilmek istenmektedir. İçduygu ve Keyman da bu yaklaşımı desteklemiştir. Küreselleşmeyle beraber göç akımlarının büyümesi ve ülkelerce kontrolünün zorlaşması sebebiyle, Soğuk Savaş mantığıyla hazırlanan ulus devletlerin göç politikalarının etkisizleştiğini ifade etmektedirler (İçduygu & Keyman, 2000, s. 383). Bu bağlamda realist ve

küreselleşme yaklaşımları birbirinin tersi fikirlere sahip olup, daha geçirgen sınırların doğmasına sebep olmuşlardır. Geçirgen sınırlar ülkeler arasında iş birliğini arttırmıştır.

Üçüncü yaklaşım olan *yeni işlevselci paradigmada* (neofonksiyonalizm) iki ana kavram söz konusudur. Bunlar yayılma (*spill over*) ve ulusüstücülük'tür (Özerim M. G., 2012, s. 54). Bu kapsamda, göç mevzusunda üye ülkeler serbest dolaşıma ve tek pazara ilişkin sorumluluklarını yerine getirmiş (*spill over*) ve göç politikalarına ortaklığını teyit etmişlerdir. Bu paradigma aynı zamanda göç konusunda AB işbirliğine çeşitli açıklamalar yapmaktadır (Messina, 2007, s. 150). Bu paradigmaya göre, AB seviyesinde göçe dair yönetim arayışlarının iki ana nedeni vardır: ilk olarak, AB üyelerinin göç politikalarını birliğe üye olmayan devletlere karşı uyumlu hale getirememesi, her üye devletin yabancı emeği değişik tarzlarda kullanmasına sebep olabilir. Bunun sonucunda bütünleşme sağlanamaz ve tek Pazar getirileri eşit bölünemeyebilir. Böylece liberal göç politikaları daha ilerde olan devletler, ucuz emeği daha fazla kendilerine çekerler. Bu duruma negatif dışsallık denilmektedir. Bunu engelleyebilmek için göç politikalarının uyumlu hale getirilmeleri gerekmektedir. Yeni işlevselci perspektifte ikinci bakış açısı ise üye ülkeler arasında ortak sınırların inşa edilmesi sonucunda göç politikalarında bütünleşmenin sağlanmasıdır. Bu durum özellikle terör ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi artan yeni dış tehlikelere karşı birlikte hareket etme gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu yaklaşımda da aslında bütünleşme, diğer alana yayılma etkisi (*spill over*) paradigması üzerinden şekillenmektedir. Buna rağmen göç politikalarına yeni işlevselci perspektif açısından bakılması farklı bir örnektir. İşlevselcilik açısından göçün güvenlik bakımından sınırlandırılması yetersizdir (Munster, 2009, s. 4). Bu bakış açısına göre yalnızca ekonomik sebeplerle sınırlar kaldırıldığında güvenlikten dolayı işbirliğine gidileceği söylenebilmektedir. Ancak bu bakış açısı eksik ve Munster'e göre bu görüş mantıksal açıdan hatalıdır. Çünkü yayılma (*spill over*) etkisi, terör ve uyuşturucunun yanına göçün neden sokulduğunu ifade edememektedir. Yeni işlevselci yaklaşıma göre, bir alanda bütünleşme sonucu ortaya çıkan pozitif getiriler diğer alanlarda yayılma etkisi gösterecektir. Göç konusunda farklı olarak tek bir dalda bütünleşmenin ortaya çıkardığı tehlikeleri önlemek için, belki de ayrıca bir tedbir alınarak tamamlayıcı bir bütünleşmeye gidilmiştir. Avrupa bütünleşme süreci ile üye

devletlerarasında bağımlılığın artması ve bu bağımlılığın getirileri arttırıp giderleri azaltması girişimi bu konuya uygun bir çıkarım olarak gösterilebilir (Uçarer, 2001, s. 289). Dördüncü ve son yaklaşım olan *ülke içi çoğulculuk paradigması* ise göç mevzusunda üye ülkeleri zora sokan ve kaynağı içerden olan sebeplere odaklanmaktadır. Örneğin, işçi örgütleri, ticaret odaları ve göç karşıtı siyasi partiler, ulusüstü seviyede göç konusu ile alakalı tedbirlere katılabilmektedir.

Bunlarla birlikte Avrupa bütünleşmesinin kendi bünyesindeki dinamikleri bu sürece tesir eden önemli bir faktördür. Birliğin genişleme ve büyümesi, göç politikaları üzerinde daima etkili olmuştur. 1980’li yıllarda Portekiz ve İspanya Avrupa Topluluğu’na üye olduğunda, eski üye devletler işçi göçünün artacağı konusunda korkular yaşamıştır. 2004 yılındaki genişlemede de aynı korkular yeniden yaşanmıştır (Miller & Castles, 2008, s. 156). Görüldüğü üzere göç politikasının ulusüstüleşmesi konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımlar Avrupa Ortak Göç Politikasının oluşmasında önemli roller oynamaktadır. Radaelli Avrupalılaşmayı egemenliğin AB düzeyine yasal olarak (*de jure*) transferi olarak tanımlamaktadır (Radaelli, 2003, s. 5). Ancak bu yaklaşımların cevaplayamadığı bir soru bulunmaktadır. Bu soru; Avrupalılaşmanın dinamiklerinin mi göçün güvenikleştirilmesine neden olduğu yoksa güvenikleştirme gereksiniminden dolayı mı Avrupalılaşmayı teşvik ettiği sorusudur. Bu sorunun cevabı başlı başına ayrı bir araştırma mevzusudur. Dolayısıyla bu konuda net bir çıkarımda bulunmak zordur. Ancak yine de bazı tespitlere ulaşılabilir.

Aslında bu soru için her aşamada farklı seviyede analizler yapmak gerekmektedir. Göçün güvenikleştirilmesine sebep olarak Avrupalılaşmayı gösterirsek analizimizi öncelikle ulus devlet seviyesine yöneltmiş oluruz ve buradan bir sonuç çıkarmış oluruz. Dolayısıyla ulus devletler küreselleşme sonuçlarından kendilerini nasıl korumaya alıyorsa bu davranışı Avrupalılaşma karşısında da görebiliriz. Avrupalılaşmanın özellikle serbest dolaşım boyutu ve genişlemesiyle beraber bazı eski AB üyesi devletlerin önceden ortak gelecek düşüncülerinin istisnai olduğu Doğu ve Orta Avrupa’ya doğru genişlemesi karşısında, üye ülke politikalarının daha korumacı hale gelmesi beklenmektedir. Bu kapsamda ifade edilen korumacı politikalar hem üçüncü ülkelere hem de yeni üye devletlere karşı gelişmiştir. Örneğin,

Avusturya gibi devletlerin serbest dolaşım mevzusunda yeni üye ülkelere karşı güvenlik mekanizmasını geçiş süreci kapsamında olabildiğince korumaya çalıştıklarını hatırlamak gerekir (Welle, 2018).

Bir başka açıdan güvenikleştirme ihtiyacının göç politikalarının Avrupalılaşmasına yol açtığı iddiasını analiz ettiğimizde seviyeyi ulus üstü düzeye götürürüz ve Avrupalılaşmayı bir araç olarak görürüz. Bu çerçevede Avrupalılaşma sonucu elde edilen getiriler, üye ülkeler tarafından bir koruma kalkanı gibi değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Messina, göç konusuna güvenlik bağlamında yaklaşıldığında üç önemli sonucun karşımıza çıkacağını belirtmektedir (Messina, 2007, s. 49) : Bu yaklaşım;

- Göçü, göç alan devletler için tehlike olarak görmüştür.
- Avrupa yönetimlerini kitlesel göç ve sürekli yerleşim konusunda önemli ölçüde endişelendirmiştir.
- Son olarak ise göç konusunun siyasi olarak daha fazla gündem olmasıyla Avrupa'da kabul etme ve dışlama arasında bocalama yaşanması oranı artmıştır.

Bu gelişmelerin sonucunda ulusal hükümetler güvenlik endişelerinden dolayı Avrupa Komisyonu ve Parlamento'ya daha fazla yetki tanımıştır. Bu yönden baktığımızda güvenikleştirme daha çok göç politikalarının Avrupalılaştırılması için gerekli olan bir unsurdur.

2.4. Avrupa Birliği'nde Göçün Güvenikleşmesi

Soğuk Savaş sonrasında güvenlik alanında yapılan çalışmalarda nüfus hareketlerinin yer alması tesadüf değildir. Avrupa kıtasının İkinci Dünya Savaşından sonra karşılaştığı en büyük nüfus hareketi Sovyetlerin dağılmasından sonra yaşanmıştır (Özerim M. G., 2012, s. 57). Fakat dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de göçün yalnızca Avrupa için değil tüm dünya için bir güvenlik sorunu olmasıdır. Bu bağlamda Kopenhag Ekolü, güvenlik konuları içerisine göç konusunu da eklemiştir. Bu ekol Avrupa merkezli olmasına rağmen Dünya'daki çeşitli coğrafyaların nüfus hareketlerinden örneklendirme yapmıştır. Bu kapsamda güvenlik açısından nüfus hareketleri bir mücadele sahası gibidir.

Bu bölümde göçün güvenlikleştirme açısından nasıl konumlandırıldığı ve somut bir tecrübe sahası olarak Avrupa’da göçün güvenlikleştirilmesine yönelik fikirler değerlendirilecektir.

2.4.1. AB Penceresinden Göç ve Güvenlik

Buzan, Waever ve Wilde tarafından toplumsal güvenlik konusuna giren en temel hususlardan biri göç olarak belirtilmiştir. Bu çerçevede, göçün güvenlik alanında şu şekilde oluştuğu ifade edilmektedir: *X toplumu Y toplumunun saldırılarıyla istila edilmektedir. X toplumu aynı kalamayacaktır; çünkü diğerleri halkı yeniden dizayn edeceklerdir. X kimliği, nüfusun kompozisyonundaki farklılaşma ile değişecektir* (Buzan, Waever, & Wilde, 1998, s. 121). Bu ifadeye bakıldığında istila, diğerleri ve kimlik gibi unsurların farklı aktörler tarafından sıkça dile getirildiği görülebilmektedir (Özerim G. , 2014, s. 16). Ancak Avrupa’da bulunan çeşitli göç karşıtı grup ve partiler, göçü güvenlikleştirirken bu söylemlerin ötesinde bir dil kullanmaktadır. Aynı kalamayacak olan X toplumunun özelliklerinin başında “dil” gelmektedir. Dil varlığımızın var olmasını, ortaya çıkmasını, keşfedilmesini dolayısıyla sürdürülmesini sağlayan şeydir. Durum böyleyken Y toplumunun saldırıları sonucu başta dil parçalanmakta, bölünmekte ve karanlıkta kalmaktadır (Chambers, 2014, s. 186-187).

İlk kısımda kuramsal bir bütünlük kapsamında vurgulanan güvenlikleştirmenin “çerçeveleme” (*framing*) süreci, göç mevzusunda da bulunmaktadır. Huysmans’a göre, güvenlikleştirme ve göç birbiriyle alakalı ardışık iki dönem içinde gerçekleşmektedir (Huysmans, 2006, s. 51) : (i) İlk olarak göç, bir siyasi grubun bağımsız kimliğini ve fonksiyonel yapısını tehdit eden olay ve gelişmelere dönüştürülmektedir; (ii) ikincisi ise güvenlikleştirme süreci, göçün siyasi bütünlüğü olan toplumu tehdit etmektedir (Huysmans, 2006, s. 51). Bu bağlamda 1990’lı yıllarla beraber göçün güvenlik alanındaki çalışmalar içine girmesi beklenmeyen bir durumdur (Huysmans, 2006, s. 16). Zira göç konusu 1990’lı yıllara kadar sadece insani müdahale gerektiren bir husus olarak görülmüştür. Buna karşın Kopenhag Ekolü ise güvenliği, siyasallaştırmanın karşısında tanımlamıştır (McDonald, 2008, s. 70). Bundan dolayı göçün güvenlik kapsamında incelenmesi, normal siyaset sınırlarının ve tedbirlerinin dışında bir girişimi gerektirmektedir. Bu girişimin nedenleri arasında ulusal birlik, milli kimlik ve egemenlik olabileceği gibi bireysel sebepler de olabilir. Bundan dolayı

güvenliği tanımlarken görülen birey odaklı yaklaşımın tesirleri, göçü güvenlikleştiren tanımlamalarda da görülür. Bu bağlamda göçün ve göçmenlerin ulus devletin egemenlik, milli birlik ve kimlik gibi değerlerine olan etkisi yanında ekonomik ve sosyal güvenliğe de etkileri değerlendirilmeye başlanmıştır. Göçmen işgücünün vatandaşların çalıştırılmasına, iktisadi alanına ve sosyal hayatına tehlike yaratıp yaratmadığı da tartışılmaya başlanmıştır (Metelev, 2016, s. 4). Buzan, Waever ve Wilde da aynı şekilde toplumsal güvenlik çerçevesindeki tehlikelere yine toplumun kendisinin cevap verebileceğini veya hükümet seviyesine aktarılacağını belirtmektedirler (Buzan, Waever, & Wilde, 1998, s. 122). Göç mevzusunda siyasi alana geçiş dönemi, yeni kanunların çıkması veya sınırda yapılan kontroller ile ifade edilmektedir. Bundan dolayı göç mevzusunda güvenlikleştirmenin farklı birimler arasında bir yapı teşkil ettiği söylenebilir.

Yeni güvenlik anlayışında göç, bir tehlike olarak görülmektedir (Rumelili & Karadağ, 2017, s. 73). Buna örnek olarak McDonald, göçün geleneksel güvenlik anlayışından yeni güvenlik anlayışına geçişine 11 Eylül saldırıları sonrasındaki dönemi örnek vermektedir. Bu dönemden sonra iltica edenlere ve göçmenlere sınırlar kapatılmıştır (McDonald, 2008, s. 70). Günümüzde göç mevzusunu güvenlik mevzusu olarak gören yaklaşımlar, yalnızca sınır güvenliği ve iç politikalarda değil, ikamet, iş izni, sosyal yardımla alakalı yapılan düzenlemelerde de izlenmektedir. Yani bu konularda artık güvenlik mekanizmasının bir unsuru haline gelmiştir (Huymans, 2000, s. 759). Bu doğrultuda yeni güvenlik anlayışı ile birlikte göç ciddi anlamda tehlike arz etmeye başlamış olup, toplumsal yaşamı ilgilendiren her nokta güvenlik konusu olarak değerlendirilmeye alınmıştır.

Güvenlikleştirme sürecinin diğer bir parçası da toplumların kimlikleri, yapısı ve tarihsel açıdan gelişimleridir. Bu açıdan Buzan, Waever ve Wilde'nin farklı toplumların farklı hassasiyetlerde olduğu ve eğer kimlik, mesafe gibi hususlar üzerine konumlandırıldıysa az sayıda yabancı katılım olması durumunda bile sorun çıkabileceğine dair tespitleri bulunmaktadır (Buzan, Waever, & Wilde, 1998, s. 124). Etkin güvenlikleştirme sürecinin bir parçası olan Kopenhag Ekolü tarafından "dinleyici" (*audience*) olarak isimlendirilen toplumun bulunduğu şartlar göçü bir güvenlik mevzusuna dönüştürmede etkilidir. Örneğin 11 Eylül gibi terör saldırıları

veya Avrupa’da yaşanan ekonomik kriz dinleyiciyi teşvik eden şartlar ortaya çıkarmıştır.

Tüm bu algı dönüşümü içerisinde 1990’lı yılların başında göç konusu güvenlik alanında konuşulurken, günümüzde terörle alakalı raporlarda ismi geçer hale gelmiştir. Nitekim Uluslararası Göç Örgütü (IOM), 2003’de “Uluslararası Terörizm ve Göç” adlı rapor yayınladı. Bu rapor 2010 yılında güncellenmiştir ((IOM), 2010).

2.4.2. Avrupa’da Göçün Güvenikleştirilmesi

Göç konusu tarihsel olarak incelendiğinde aslında insan tarihiyle eşdeğerdir. “Göçler Çağı” adlı çalışmalarında Castles ve Miller konuyla ilgili şu şekilde ifadelerde bulunmaktadır:

Kitlesel göçler, dünya pazarının büyümesi, sömürgecilik faaliyetleri ve sanayileşme gibi gelişmelerde çok önemli faktör olmuştur. Ancak uluslararası göç, hiçbir dönemde bu kadar görünür olmamıştır. Daha önce göç mevzularına siyasetçiler tarafından önem verilmemişti. Uluslararası göç, hiçbir zaman ulusal ve küresel manada çatışma ve düzensizlikle bu kadar ilişkilendirilmemiştir (Miller & Castles, 2008, s. 405).

Bu bağlamda göçün yeni bir konu olmadığı anlaşılmaktadır. Ama göçün siyasallaşması ve güvenikleştirilmesi yeni bir tecrübedir. Bu çerçevede iltica ve göç mevzularında bir güvenikleştirme mevcuttur. Göç konusu 21. yüzyılda Avrupa’da en önemli güvenlik konularından biri olmuştur. Bunda medya, kamuoyu ve hükümetlerin etkisi olmuştur (Buonfino, 2004, s. 23-24). Huysmans’a göre ise güvenlikle alakalı ifadeler ve güvenlik teknolojisindeki gelişmeler göç politikalarını etkilemiştir (Huymans, 2000, s. 756). Örneğin 1985 Schengen Anlaşması’nı imzalayanlar göçle terörizmi ilişkilendirmektedir. Fakat Avrupa’da göçün güvenikleştirilmesinde yalnızca 11 Eylül’ü ve sonrasında Avrupa’da meydana gelen saldırıları dikkate almak eksik olacaktır. Tabi ki 11 Eylül saldırıları göç konusunda güvenliği önemli hale getirmiştir. Bu olaydan sonra ABD’de Göç Servisi, milli güvenlik sistemine bağlı bir bölüm olmuştur. 2004 Madrid saldırısı, 2004 yılında Hollandalı yönetmen Theo Van Gogh’un öldürülmesi, Kasım 2005’te Fransa’da çıkan isyanlar gibi olaylar etki alanını büyütülmüştür (Özerim M. G., 2012, s. 60). Ancak Castles ve Miller göçün güvenlikle

alakalı incelenmesinin sebebini 11 Eylül'den önce meydana gelen olaylarla da ilişkilendirmektedir (Miller & Castles, 2008, s. 394). Onlar, Almanya'da yaşayan ve PKK ile bağlantısı olan Kürt göçmenlerin Almanya'da gerçekleştirdikleri eylemleri göç ve güvenlik arasındaki ilişkiyi tespit etmede önemli olaylar olarak değerlendirmektedirler. Diğer bir örnek Fransa'nın Cezayir hükümetine yardım etmesi sonucu İslami grupların saldırılarının Fransa'ya yayılması, hatta 1995 yılında Paris'te yaşanan bombalama olaylarıdır. Bu olaylardan sonra Fransız hükümeti Kuzey Afrika'da kontrolleri sıkılaştırmıştır (Shapiro & Suzan, 2003, s. 75). Dolayısıyla terör, göç ve güvenlik ilişkisi yalnızca 11 Eylül saldırıları veya Avrupa'daki diğer saldırılarla oluşmamıştır. Bu olaylar sürecin halkalarından biridir.

Avrupa'da göçün bir güvenlik konusuna dönüşmesini iki boyutlu (iki analiz düzeyli) olarak inceleyebiliriz. Birinci boyut, ulus devlet seviyesindeki süreci kapsar. İkincisi ise ulusüstü, AB düzeyi süreci olarak devam etmektedir. Çünkü 1990'lı yıllara kadar göç konusu ulusal düzeyde incelenirken daha sonrasında göç politikaları da Avrupalılaştırmıştır (Munster, 2009, s. 2). Üye devletlerden farklı olarak, Avrupa Birliği'nin resmi görüşüne göre yalnızca yasadışı göç, güvenlik ve terör ile ilişkilidir. Komisyon göç kavramını, 2003, 2004, 2006 ve 2007 İletişim Bölgeleri'nde yasadışı göç/göçmen ifadeleri ile bağdaştırırken 2010, 2011, 2012 ve 2015 belgelerinde düzensiz göç/göçmen ifadesinin yer aldığını görmekteyiz (Kılıç, 2018, s. 9). Komisyon, ilk senelerde kullanmayı seçtiği yasadışı göç terimini, 2006 tarihli Üçüncü Ülke Vatandaşlarının Yasadışı Göçüne Karşı Mücadelede Politika Öncelikleri Hakkında İletişim Belgesi'nin 3. Maddesinde şöyle tanımlamaktadır:

“Bu [yasadışı göç], bir Üye Devletin topraklarına havaalanı transit bölgeleri dahil olmak üzere karadan, denizden ve hava yoluyla, yasadışı yollardan giren üçüncü ülke vatandaşlarını kapsar. Bu genellikle sahte veya yanıltıcı belgeler kullanılarak veya kaçakçıların ve tacirlerin organize suç ağlarının yardımıyla yapılır. Buna ek olarak, önemli sayıda da geçerli bir vize veya vizesiz bir rejimle yasal olarak giren, ancak yetkililerin onayı olmadan ‘yasal olarak izin verilen süreden fazla kalmaya’ ya da kalış amacını değiştirmeye çalışan; son olarak, sığınma talebi olumsuz sonuçlanmış ama nihai bir olumsuz karardan sonra ayrılmayan sığınmacılar vardır” (Commission, 2006).

Kişilerin, göç yasalarını ihlal edecek şekilde bir ülkeye göç etmesini ifade eden yasadışı göç ifadesi, teknik olarak, ülkelerin topraklarına girişe ilişkin belirledikleri yöntem ve kurallara uyulmadan yürütülen bir göç hareketini yansıtmaktadır. Bu açıdan bakıldığında AB ya da devletler gibi siyasi aktörlerin bu ifadeyi bir hukuki statüyü tanımlamak için kullandıkları iddia edilebilir. Ancak literatürde, siyasi aktörlerce kullanılan “yasadışı” teriminin değer-tarafsız anlayışına karşı çıkan görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerin ana savı yasaya aykırı davranmak anlamını barındıran “yasadışı” tanımlaması, bu tür bir göçü suç davranışlarıyla ilişkilendirmektedir. Göç ve göçmenin “yasadışılığı”, hukukun bir etkisi sonucu doğmakta ve aynı zamanda söylemsel bir oluşum şeklinde devam ettirilmektedir. (Genova, 2002, s. 431). AB’nin resmî belgelerde kullanmayı tercih ettiği yasadışı göç terimi, göçü suç ile bağdaştırarak güvenlik tehdidi inşa etmektedir (Kılıç, 2018, s. 9). Buna göre düzenli göçün zararı yoktur ve teşvik edilir. Ancak yasadışı göçmenler Avrupa’da siyasi yönetimler tarafından terör, işsizlik ve şiddet gibi konuların en önemli sebebi olarak görülmektedir (Kaya, 2009, s. 9). Bundan dolayı yasal ve yasadışı göç arasındaki fark bulanıklaşmaktadır.

Bu kapsamda önemli olan husus, göçün yalnızca insani ve ekonomik açıdan değil güvenlik açısından da değerlendirilmesi gerektiğidir. Bu bağlamda güvenlik birimlerinin, Avrupa güvenlik bölgesinde göç konusuna nasıl baktığı önemlidir. Genelde suç ve terör konularıyla ilişkilendirilse de yine de sorgulanması gerekmektedir. Avrupa güvenlik alanının söylemlerinde askeri tehditlerden daha fazla toplumdaki refah düzeyi, sosyal ve ekonomik bütünlük söylemlerine rastlarız. Bu da Avrupa bütünleşme sürecinde geleneksel tanımdan farklı bir güvenlik tanımını işaret eder. Dolayısıyla asıl aktörler, askerler ve liderler değil, iç güvenlik ve kamu düzenini etkileyenlerdir (Munster, 2009, s. 17). Buradan anlaşılacağı üzere geleneksel tanımdan farklı olarak ifade edilen yeni güvenlik tanımı ile asıl önemli olan iç güvenlik ve kamu düzeni şeklinde ifade edilmiştir.

Bunların yanında, göçün Avrupa’da güvenikleştirilmesinde önemli unsurlardan biri de aktörlerdir. Bu açıdan bakıldığında yalnızca siyasi ve toplumsal yapılarda, göç akımlarında değişen koşullara odaklanmak, göç konusunu güvenlik alanında değerlendirmeye yetmemektedir. Bunun yanında farklı aktörler de gereklidir. Bigo’ya göre bu şekilde güvenlik esaslı söylemin görünürlüğünün artmasının sebebi, tehditlerin artmasından ziyade aktörlerin alana sürdükleri tehditlerin artmasıdır (Bigo,

2008, s. 63). Buradaki önemli olan nokta tehditlerin kendi kendine geliyor gibi görülmesi fakat aktör ve örgütlerin rolünün dikkate alınmamasıdır. Dolayısıyla, aynı zamanda tehditlerin oluştuğunu yok saymak ve bu tehditleri değerlendiren aktörleri devre dışı bırakmaktır. Bu kapsamda Avrupa’da göçün güvenlikleştirilmesinde aktör sayısı fazladır. Bu konuda rol oynayanlar arasında siyasi partiler, medya, ulusal hükümetler, bireyler ve Avrupa’daki ulus aşırı adli iletişim ağları sayılabilir (Huymans, 2000, s. 758). Bu süreç sonunda Avrupa’da göç konusundaki söylemler 1980 ve 1990’lı yıllarda göç ve iltica konularındaki ortak çalışmalarda kendini göstermiştir. Örneğin iltica başvuruları incelenirken söylenen “güvenli orijin ülke” (*safe country of origin*) ve “güvenli üçüncü ülke” (*safe third country*) gibi kavramlar bunun bir yansımasıdır (Uçarer, 2001, s. 293). Bigo’nun ifade ettiği şekilde, tehditlerin artmasından ziyade aktörlerin tehdit söylemleri artmıştır. Kendi kendine geliştiği düşünülen tehditler aslında aktörlerin istekleri ve amaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Ve bunu medya, siyasi partiler, ulusal hükümetler aracılığı ile gerçekleştirmektedirler.

Göç politikaları Avrupalılaştırırken AB politikaları genelde refah şovenizmi ve kültürel homojeniteyi sabitleyen hususlar olarak görülmektedir (Huymans, 2000, s. 753). Bu bakış açısına ilaveten oluşturulmaya çalışılan “güvenlik” boyutunun, Avrupa ülkelerini göç konusunda daha çok işbirliğine önem verecek hale getirmesinde kullanıldığı söylenebilir. Sonuç olarak çok aktörlü güvenlikleştirme süreci, Avrupa kamuoyunda yer edinmeye başlamıştır. Örneğin, Eurobarometer bu konu hakkında kamuoyu araştırması yapmıştır (Eurobarometer, 2011). Buna göre göç, Avrupa’da toplumun ilgilendiği beş temel konudan biri haline gelmiştir. Ayrıca *Avrupa’nın şu anda karşılaştığı en önemli sorun nedir?* sorusuna verilen cevapların en başında göç gelmektedir. İktisadi durum, işsizlik ve enflasyon konularına artık göç konusu dahil olmuştur. Yani göç konusu artık Avrupa’da bir sorun olarak kabul edilmektedir. Avrupa Birliği, geleneksel güvenlik anlayışıyla bölgesel bir bütünleşme olarak kurulmuştur (Balkır, 2010, s. 33). Ancak zamanla bu bütünleşmeye eklenen politikaların kapsamı genişlemiştir. Ayrıca güvenlik anlayışında da değişimler meydana gelmiştir. Tüm bu hususlar birliğin güvenlik anlayışını da değiştirmiştir. Dolayısıyla, göçün güvenlikleştirilmesi, bu değişim ve dönüşümlerinde bir sonucu

olmuştur.

Bu kapsamda, “devletler neden ulus üstü aktörlerin koymuş olduğu sosyal normlara itaat etmeye ikna olurlar?” sorusuna Avrupa göç politikası kapsamında net olarak bir cevap verilememektedir (Özerim M. G., 2012, s. 63). Çünkü bu süreç, güvenlik kaygılarıyla yola çıkılan, sınır içi serbestliğe karşı sınır dışı güvenlik tedbirleri kapsamının değişmesinin bir sonucudur. Berezin’e göre çağdaş Avrupa demokrasinin karşısındaki zorluklar, Avrupalılaştırma ve küreselleştirme süreçlerinin istediği, güvenlik ile güvensizlik arasındaki duygusal, maddi ve kültürel ilişkiye bağlıdır (Berezin, 2009, s. 5). Avrupa, 21. yüzyılda yeni bir küresel, adil, kapsayıcı ve hoşgörülü “Güvenlik Dünyası” meydana getirene kadar popülizm, devam edecektir.

Bu açıdan bakıldığında Avrupa’da göçün güvenleştirilmesi, oluşumu devam eden Avrupalılaştırmanın bireysel kaygı ve güvenlikleri ihmal etmesinden kaynaklanabilir (Abdou, 2016, s. 111). Sonuç olarak Avrupalılaştırma kapsamında bireysel güvenliği sağlamak ve bu konuda gerekli desteklerin sağlanması noktasında Avrupa’da bulunan çeşitli aktörler tarafından verilen kararların ya da tercih ve politikalarının göçün Avrupa’da nasıl algılanacağı konusuna etkili olacağı söylenebilir.

2.5. Avrupa Birliği Göç Politikası ve Göçün Güvenleştirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme

Güvenleştirme literatürünün en önemli isimlerinden olan Buzan ve Waever’in çalışmalarında göç, güvenleştirme konularından biridir. Göç mevzusu bugünkü Avrupa’da hem ulusal bazda hem de AB seviyesinde önemli bir konu olarak görülmektedir. Bundan dolayı göç mevzusunun Avrupalılaştırması ve ulusüstü boyuta ulaşması, Avrupa için yepyeni bir tecrübe ve Avrupa göç tarihi açısından yeni bir dönem olarak ifade edilebilir.

Göç konusunda ortak faaliyetler sonucu elde edilenlere bakıldığında, ulusal düzeyde cevaplanması zor olan bir sorunun ulus üstü ortak bir girişimle çözme anlayışının geliştiği görülmektedir (İçduygu, Erder, & Gençkaya, 2014, s. 65). Böylece güvenlik ilişkisi de ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda göç mevzusunun Avrupa’da hem ulusal hem de ulusüstü seviyede görünürlüğünün bu kadar artması,

aynı zamanda siyasi partiler için oy konusu haline de gelmiştir (Özerim M. G., 2012, s. 57). Popülizmi artıran bu uygulamalar göç mevzusunun güvenikleştirme sürecine farklı aktörler tarafından çeşitli etkilerinin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Avrupa’da göçün güvenikleştirilmesinde aktörlerin etkisi olduğu açıktır.

Bunların haricinde, göçün Avrupa’da bir güvenlik mevzusu haline gelmesi bir anda gerçekleşen bir durum değildir. Ulusal ve ulusüstü düzeyde iç ve dış dinamikler, bu konuda milat olarak kabul edilen 11 Eylül saldırılarından önce güvenikleştirme süreci için ihtiyaç duyulan toplumsal algı ve altyapıyı oluşturmaya başlamıştır (McDonald, 2008, s. 70). Fakat dikkat edilmesi gereken noktalardan biri, göç politikaları değişikliğe uğrarken Avrupa’daki göçlerin de aynı zamanda değişikliğe uğradığıdır. Avrupa Birliği ve ulusal hükümetler bu değişim konusunda gerekli mekanizmaları geliştiremediğinden, güvenikleştirici aktörlerin eli güçlenecek ve güvenikleştirme süreci beslenmiş olacaktır (Huymans, 2000, s. 759). Diğer taraftan göç politikaları, Avrupa’nın yaşadığı değişim ve dönüşümlerden etkilenmektedir. Neo-liberal politikalar ve refah ülkesinin değişimi gibi konulara ilaveten terör saldırıları ve ekonomik krizler gibi hususlar da göçün güvenikleştirilmesi sürecinde önemli roller oynamaktadır (Özerim M. G., 2012, s. 59).

Güvenikleştirme teorisinin en sağlam noktalarından biri, güvenlik çalışmalarında etiketlemenin önemini altını çizmesidir (Kılıç, 2018, s. 9). Böylece, analizin odağını maddi faktörlerden uzaklaştırarak sosyal-kültürel alanlar değiştirilebilir. Göç olgusunun yasadışı olarak tanımlanması, göç sürecinin kendisini ve göçmenleri suç, tehdit, tehlike kavramları ile ilişkilendirmektedir. Bu sebeple göçe yönelik kısıtlayıcı politikalar söz konusu olur. Bu bağlamda Kopenhag Okulu’nun öngördüğü üzere göç kavramının güvenikleştirilmesi Avrupa Birliği’nin kendini koruması için önemli bir etkidir (Kılıç, 2018, s. 10). 1973 Petrol Krizinin ve peşi sıra gelen küresel ekonomik sıkıntıların damgasını vurduğu 1970’li yılların Avrupa bütünleşmesi sürecini de göçün güvenikleştirilmesinin başlangıcı olarak almak mümkündür (Özgür, 2012, s. 75). Bu dönemde, öncesinde liberal uygulamalar ve insani yaklaşımlarla ele alınan göçmenler, sosyo-ekonomik sorunlarla ilişkilendirilmiş ve toplumlarının refahı başta olmak üzere kültürel kimliği için de bir tehdit olarak gösterilmiştir (Kılıç, 2018, s. 10). Günümüzde ise Avrupa Birliği için göç tamamen

güvenlik odaklı ele alınmaktadır (Şemşit, 2010, s. 2). Bu ele alınışın arkasındaki temel motivasyon kaynağı olan kendini koruma Avrupa'nın en önem verdiği unsur olmuştur. Kendinden kasıt ise Avrupa Birliği'nin değerleri ve normlarından ziyade kendi güvenlik ve refahını koruması olarak yorumlanmaktadır.

Tüm bu veriler ışığında Avrupa Birliği'nin göç paradigmasını bir güvenlikleştirme unsuru olarak kullandığı ve bu kullanımın kendi içinde tartışmayı bekleyen birçok yönünün olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tartışmaları ise Avrupa içindeki siyasi partiler etrafında kümelenen düşünceler beslemektedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde bu partilerden ikisi seçilerek Avrupa'daki göç kavramının hangi boyutlarda güvenlikleştirildiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

3. AVRUPA'DA AŞIRI SAĞCI VE RADİKAL SÖYLEME DAYALI FPÖ VE PVV PARTİLERİNİN İNCELENMESİ

Tezin bu bölümünde Avrupa genelinde son yıllarda dikkatleri üzerine çeken, seçimlerde ciddi oy kazanarak iktidara ortak olan ve ulusal politikalara yön vermeyi başaran Avusturya'daki FPÖ ve Hollanda'daki PVV partilerinin aşırı sağcı ve radikal milliyetçi söylemleri güvenlikleştirme ve güvenlik dışılaştırma bağlamında incelenmiştir. Söz konusu partilerin yükselmesi ve destek bulmalarında etkisi olan sosyal gelişmelerin başında aşırı sağa yönelerek Avrupa'daki her türden muhalefetin merkezi haline gelmeleridir denilebilir. Aşırı sağcı partiler, Avrupa içinden ve kendi ülkelerinden aldıkları tepki kadar destek de görmektedirler. Konuya geçmeden önce kökeni uzun bir geçmişe dayanan göçmen karşıtlığı üzerinde bir kaç tespitin aktarılmasında fayda görülmektedir.

- Birincisi; geçmişte iş gücü olarak gelip yerleşen göçmenler, ikinci ve üçüncü nesile ulaşmış durumda olup yaşadıkları toplumda haklarını yüksek sesle talep etmektedir. Bu da Avrupa genelinde daralan ekonomik olanaklar karşısında paylaşım sorunları yaşanmasına neden olmuş, "öteki" ne yönelik bir tepkiyi gündeme getirmiştir.

- İkincisi; Avrupa'daki barış ve istikrar ortamının Ortadoğu'daki karışıklıktan etkilenmesi ve buna karşı çıkanların genel olarak göçmenleri sorumlu tutmasıdır. Ayrıca 2010 sonrası başlayan göç dalgasının yarattığı hoşnutsuzluk ve kalıcı çözüm bulunamayışı sorunları derinleştirmektedir.

- Üçüncüsü; terör olaylarının arkasında Müslüman göçmenlerin bulunduğu ve bu olayların göçmenlerce desteklendiği iddiaları ve algısının artık kabul görmeye başlaması aşırı sağı beslemektedir.

Anılan üç olgunun sonuçları Avrupa'nın pek çok ülkesinde aşırı sağcı partilerin güçlenmesine yol açmış, FPÖ ve PVV gibi marjinal toplulukların yükselmesinde itici etki yaratmıştır.

Yapılan açıklamalardan hareketle çalışmanın devamında; Avrupa'da Aşırı Sağın Göç ve Güvenlikleştirme Üzerinden Yükselişi, Avrupa'da Aşırı Sağ ve

PRSP'ler, Avrupa'da Avroseptizm, Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) hakkında açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Avrupa'da Aşırı Sağın Göç ve Güvenikleştirme Üzerinden Yükselişi

Avrupa'da göçmenlere karşı çıkan politik grupların yükselişinde ve aşırı sağın yayılmasında, Batı ile İslam dünyası arasındaki ilişkileri olumsuz etkileyen en önemli gelişmeler 11 Eylül saldırıları ile ardından gelen 11 Mart Madrid ve 7 Temmuz Londra saldırıları ile 7 Ocak 2015'de Fransa'da Charlie Hebdo saldırıları olmuştur denilebilir. Yakın dönemde ise 2010 yılından itibaren Arap Baharının etkisiyle gelişen göç ve mülteci krizleri, alımlayıcı kitlenin güvenikleştirmeyi içselleştirmesinde bir dönemi başlatmış denilebilir.

Sürece bütüncül bir açıdan bakıldığında, Avrupa'da göçmenlere karşı genel bir olumsuz tutum oluşmuş ve Avrupa kamuoyunda “göçmenler” potansiyel tehlike ve tehdit olarak algılanmaya başlanmış, ekonomik, sosyal ve kültürel bir dışlama eğilimi yükselemeye başlamıştır (Aygül, 2017, s. 60).

İrkçilik ve ötekileştirme, milliyetçilik üzerinden kendilerini konumlayan aşırı sağcı partilerin güvenikleştirme söylemlerinde ilk sıralara yerleşmiştir. Zaman zaman nefret söylemine dönüşen bu tutumun hedefi; genetik kökenden ziyade, Avrupa ortak kimliğine adapte olmayı başaramamış ya da buna direnç gösteren göçmenlerdir (Erdenir, 2005, s. 33). Başka bir deyişle etnik milliyetçilikten ziyade ortak kimliğe entegre olmamış/olamamış göçmen topluluklar aşırı sağın hedefi haline gelmiştir.

Göçmenler üzerinden sürdürülen bu tutum Avrupa genelinde “İslamofobi” semiyotiği ile beslenerek yabancı düşmanlığına dönüşürken, göçmenler terörle ve şiddetle ilintilendirilerek, aşırı sağcı yeni bir karşıtlık ideolojisi yükselmeye başlamıştır denilebilir. Diğer yandan göçmen karşıtlığı söylemi üzerinden marjinal siyasetçilerin kendilerine taban oluşturmak üzere istismar ettikleri durum, Avrupa genelinde yakın dönemde yaşanan gelişmelerle birleşince (11 Eylül, Londra ve Madrid terör saldırıları, Hollanda'daki T. V. Goh'un öldürülmesi, 2008 ekonomik krizi ve ardından gelen süreç, Brexit vb.) entik, ırkçı ve ayrımcı söylemler için ivme kazandırıcı olmuştur.

Avrupa’da göçmen konusunu, yabancı işçi boyutundan güvenlikleştirmeye taşıyan ilk ve en önemli iki gelişmeden birincisinin 11 Eylül saldırıları ve ikincisinin de Arap Baharı sonrası yaşanan mülteci krizi olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu nedenle, göç ve göçmen politikalarında Avrupalı devletler “güvenikleştirme” ile “göç olgusunu” birlikte, aynı metinde ve aynı politikalar içerisinde ele almaya başlamışlardır. Bunun sonucu olarak üçüncü ülkelerden gelen (daha çok Müslüman ülkelerden) göçmenlerin girişlerini zorlaştırma, ikamet izin süreleri dolmaları geri dönmeye zorlama, sınır dışı etmeyi kolaylaştırmaya giden bir dizi uygulamalar gündeme gelmiştir.

Örneğin güvenlikleştirme ve entegrasyon bağlamında, göçmenlere yönelik olarak Hollanda ve Almanya gibi bazı ülkelerde yabancı dil, uyum, kültür, vicdan vb. gibi test uygulamaları getirilerek engel bariyerleri çok yönlü olarak yükseltilmeye başlanmıştır (Charalambous, 2015, s. 1-2). Bu süreç ile birlikte 1950’lerden itibaren devletler ve kurumlar nezdinde ele alınarak düzenlenen göç ve göçmen konuları, 2000’li yılların başlarından itibaren yeni bir boyut kazanmıştır (Meç, 2018, s. 125-127). Diğer yandan Arap Baharı ve ardından gelen süreçte marjinal söylemler yükselişe geçerek göçmen karşıtı kampanyalara dönüşmüş, üye devletlerin de göçmen konusunu güvenlikleştirmeye ve dışallaştırmaya başlamasına yol açmıştır denilebilir.

Radikal, aşırı sağcı, popülist ve aşırı milliyetçi partiler 2000’li yıllardan sonra Avrupa kamuoyunda göçmen karşıtlığı olgusunu pekiştirmeye başlamış, mikro gruplar olmaktan çıkmış ve Avrupa çapında ciddi seçim başarıları kazanır hale gelmişlerdir (Karabel, 2018). Örneğin, Mayıs 2014’teki Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde bu partiler Avrupa Parlamentosu’ndaki (AP) temsilci sayılarını daha önce olmadığı halde 52 milletvekili elde ederek AP’de önemli kazanım elde etmişlerdir (Charalambous, 2015, s. 1-2). Bu partilerin yükselişi, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi temel Avrupa Birliği değerleri (Yumak, 2017, s. 200) ile çeliştiğinden dikkatleri üzerlerine çekmişlerdir.

Aşırı sağın fobik söylemlerinden beslenen göçmen karşıtlığı, zaman içerisinde Birlik üyesi devletlerin ulusal düzeyde güvenlik tehdidi olarak güvenlikleştirici unsurlarından birine dönüşmüştür. Bu dönüşümde etkili olan aşırı sağcılar, küçük yapılar ya da topluluklar değil, aksine kendilerini ulusal kimlik ve

toplumsal güvenliğin savunucuları olarak gören ve göçmenleri çok yönlü toplumsal bir tehdit olarak kabul eden siyasi elitlerdir. Nitekim Mudde'a göre Avrupa'daki aşırı sağ, 2010'dan sonra göçle ilgili güvenlik söylemlerinin inşası ve yeniden tanımlanmasında önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Bununla birlikte aşırı sağcıların hedefinde ve söylemlerinin merkezinde daha çok Müslümanlar yer almaktadır (Mudde, 2012, s. 7-9). Dolayısı ile aşırı sağcıların "karşı" çıktığı şeyin İslam mı, göçmen mi? sorusuna cevap vermek ise oldukça güçleşmiş, "İslam karşıtlığı" ile "göçmen karşıtlığı" arasındaki fark oldukça belirsiz hale gelmiştir denilebilir.

Avrupa'daki aşırı sağcı partilerin oy artışları ve söylem profillerinin anlaşılabilmesinde yapılan bazı araştırmalar bu konuya ışık tutmaktadır. Bohman ve Hjerem tarafından 2002 ve 2012 yılları arasında yapılan ve altı Avrupa üyesi ülkeyi kapsayan araştırmada, aşırı sağ partilerin oy potansiyellerinin yükselişinde göçmen karşıtı politikalarının ve söylemlerinin doğrudan etkili olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda Avrupa ülkelerinde radikal sağ partilerin başarısı ile bunların göçmen karşıtlığı arasındaki ilişki artışıyla ya da sağ partilerin buna dönük söylemlerinin yoğunluğuyla paralellik göstermemektedir. Aşırı sağcı partilerin kendi toplumlarının homojen yapısını muhafaza etmek, dış unsurların tehditlerine karşı savunmacı tutum göstermek ve bunlar için de gerektiğinde katı tutumlu politikaların uygulanmasını savunması oy artışlarının temel nedeni olarak bulgulanmıştır (Bohman ve Hjerem, 2016, s. 1732-1733).

Ancak bahsi geçen "korunma" söylemine yol açan faktörün kökeninde göçmenler olduğu bilindiğine göre, ters açıdan bakıldığında aşırı sağın söylemleriyle göçmenler arasında itme-çekme bakımından bir bağ olduğu ileri sürülebilir. Aynı araştırmacıların 2016 yılında yaptığı bir diğer araştırmanın sonuçlarına bakıldığında bu önerme desteklenmektedir. Nitekim Almanya'da aşırı sağcı AfD'nin, 2015 yılından itibaren gerçekleştirdiği göçe yönelik güvenlikleştirici söylemlerle ve parti politikalarıyla aşırı sağcı taban hareketlerini de arkasına alarak önemli bir seçim başarısı elde ettiği tespit edilmiştir. Her iki araştırma birlikte değerlendirildiğinde, 2010-2012 öncesinde aşırı sağın kendi toplumlarının homojen yapısını muhafaza etmek üzere söylem geliştirdiği ve bu şekilde örtülü/dolaylı şekilde göçmenler üzerinden destek bulduğu ifade edilebilir. 2010-2012 sonrasında aşırı sağ söyleminin

göçmenleri doğrudan hedeflerine almasıyla da bu partilerin yükselişlerinde ivme görülmüştür yorumu getirilebilir. Grimm (2015) ve Arzheimer (2015), Hellmann (2016) ve Gans, (2017) gibi araştırmacılar da yaptıkları çalışmalar neticesinde benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

3.1.1. Avrupa’da Aşırı Sağ ve PRSP’ler

Avrupa Birliği’nin yakın dönem göç politikalarının temelinde aynı zamanda Avrupa’nın kuruluş metni de olan ve bütünleşmeyi içeren 7 Şubat 1992 tarihli Maastricht Antlaşması¹ ilk basamak olarak görülebilir. Anlaşmanın ilkesel boyutunda nitelikli insan gücünün çekilebilmesi için ikamet ve istihdamda kolaylık sağlayıcı yasal ve idari düzenlemelere gidilmesi benimsenmiştir (Campani, 2008, s. 49-51). Daha sonra dünyada ve Avrupa bölgesinde yaşanan gelişmeler ile Avrupa’nın genişleme politikaları kapsamında 2 Ekim 1997’de Birlik üyelerince imzalanan Amsterdam Antlaşması ile iltica, vize, dolaşım, göç, işsizlik, sınırlar vb. konular yeniden düzenlenmiş, üye devletlere kendi içtihatlarını uygulama konularında geniş yetkiler tanınmıştır (Gençler, 2005, s. 182; Koçak ve Gündüz, 2016, s. 69). Düzenlemeleri müteakiben yaklaşık iki yıllık geçiş döneminin ardından 1 Mayıs 1999’da Amsterdam Antlaşması yürürlüğe girmiştir (Çakmak, 2007, s. 23-25). Böylece Birlik sınırlarının güvenleleştirilmesi ve göçün dışsallaştırılması konusunda münhasır bir politika alanı açıldığı anlaşılmaktadır. Avrupa’nın göçmen kabulü ve politikalarında daha önce de genel çerçevesi ortaya konulduğu üzere üç karakteristik dönemden söz edilebilir;

Birinci dönem; 1950-1990 yılları arası olarak ifade edilebilecek, üretim ve kalkınma programları çerçevesinde göçmen alımı ile bunlara yönelik uygulamaların söz konusu olduğu entegrasyon ve göçmen işçi kabulü dönemidir.

¹ Maastricht Antlaşması, 7 Şubat 1992’de imzalanan ve AET’nin AB olması yolundaki son adım olan ekonomik ve parasal birliği de gerçekleştirme istikametine girdiği antlaşmadır. Antlaşma ile Birlik bölgesinde ticaret, mali yapı, para, insan, hizmet gibi unsurların serbest dolaşımı ilkesiyle “serbest bir pazara” dönüşme yolunda ilkeler benimsenmiştir (Maastricht Treaty, 1992).

İkinci dönem; 1990-2000 yılları arasındaki bütünleşme ve genişleme sürecini kapsayan ikinci hatta üçüncü kuşak göçmenlere sınırlamaların gündeme geldiği yeniden planlama dönemidir.

Üçüncü dönem; 2000 yılı sonrasında Birlik'e bazı yeni katılımların olduğu ve genişleme ile birlikte dolaşım politikalarının yeniden düzenlendiği, Birlik dışından gelenlere yönelik dışsallaştırma ve güvenlikleştirme dönemidir denilebilir.

Avrupa'nın göç konusunda işçi kabulleri döneminden sonra kırılma yaşadığı ve yeni paradigma arayışına girdiği dönem olarak görülebilecek Tampere Zirvesi sonrası gelişmeler önem arz etmektedir. 15-16 Ekim 1999 tarihinde düzenlenen Tampere Zirvesi'nde, Birlik topraklarında özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturulabilmesi konusunda bir strateji belirlenmesini hedeflenmiştir. Bu bağlamda göç sorununa kaynak, transit ülke ve bölgelerdeki siyasi, ekonomik ve sosyal koşulları da dikkate alacak şekilde kapsamlı yaklaşılması ve konu çerçevesinde üye ülkelerin daha fazla ortak hareket etme gerekleri belirtilmiştir (Carrera, 2009, s. 6). Zirve de, kabul koşullarında ekonomik sebeplerle insani sebeplerinin dengelenmesi, üçüncü ülke vatandaşlarına üye ülke vatandaşlarıyla olabildiğince aynı haklar ve yükümlülüklerin verilmesi, göç yönetiminde kaynak ülkelerle ortaklık kurulması konuları üzerinde mutabakat sağlamıştır.

Mart 2003'teki Lahey Zirvesi'nde ise Tampere'de söz edilen hedeflere bağlılık yenilenmiş ve 2010 yılına kadar bu hedeflere ulaşılması için bir plan oluşturulmuştur (Samur, 2008, s. 9; Güleç, 2015, s. 90). Plan kapsamında üçüncü ülkelerden gelenlerle ilgili iltica sistemlerinin geliştirilmesi (esasen zorlaştırılması) ve karşılıklı uyumlaştırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda planlananlar söz konusu ülkelerle işbirliği yapılması, yasadışı göçle mücadele, yeniden yerleştirme programlarının uygulanması, kayıt dışı göçmenlerin kaynak ülkelere iadesi için politika düzenlenmesi, sınır güvenliği alanında operasyonel işbirliğini sağlamak için görevlendirilen ve bağımsız çalışan Avrupa ajansı olan FRONTEX² kurulması şeklinde özetlenebilir.

² Dış sınırların kontrolü ve gözetimi üye devletlerin sorumluluğunda olmakla birlikte, FRONTEX mevcut ve gelecekteki topluluk düzenlemelerinin uygulanmasının kolaylaştırılmasını sağlamak üzere oluşturulmuştur. 2006 yılında, üye devletlerin yasadışı göç karşısında yaşadıkları sıkıntıların artması

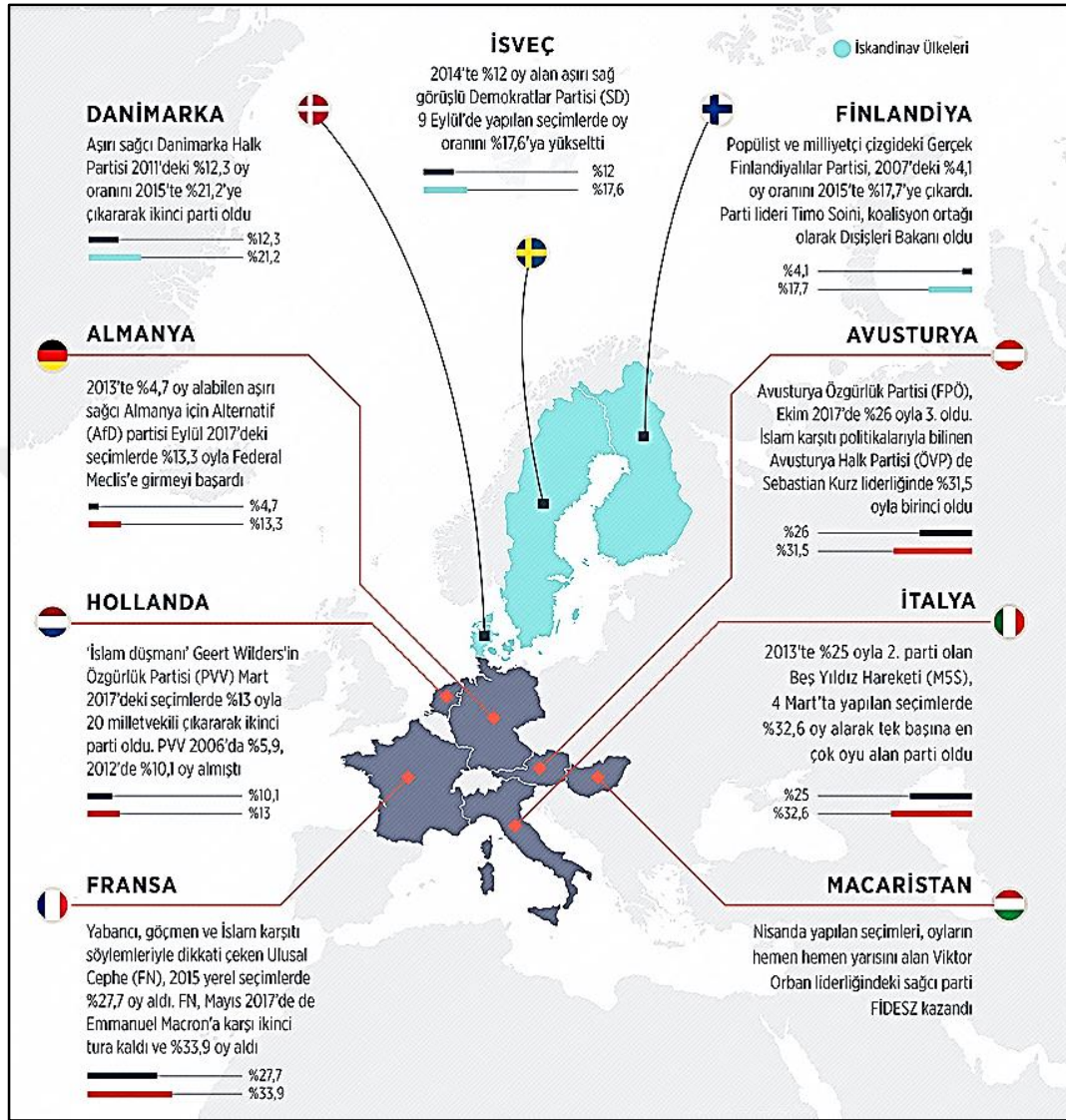
Avrupa göç politikaları ve yönetiminde yeni dönem politikaları “dışsallaştırma” yönünde değişim göstermiştir. Dışsallaştırma ile göç denetiminin Avrupa sınırlarının dışında yapılması, yani göçmenler için seçilen hedef ülkelere uzakta yapılması için göç sınırlarının taşınmasına doğru bir yönelim olmuştur (Geddes, 2001, s. 4). Güvenlikleştirme politikalarının devamı şeklinde nitelendirilen dışsallaştırma politikaları, Avrupa tarafından Schengen Anlaşmaları çerçevesinde kabul edilen dolaşım politikalarını ve göç yönetimini üçüncü ülkelere de taşımıştır (ORSAM, 2012, s. 15). Göç yönetiminin üçüncü ülkelere taşınması ve uzaktan kontrolüne yönelik olarak kullanılan yöntem için “güvenli ve uzak üçüncü ülke” politikaları şeklinde bir açıklama getirilebilir. Bu şekilde Birlik, kendi güvenli alanını oluşturmada, potansiyel sorunları da “diğer ülkede” tutarak dışsallaştırmaya yönelmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde 1990 yılından itibaren Avrupa’nın göç politikalarında uzlaşma sürecine girdiği ve bu politikaların da üye devletler ve kurumlar nezdinde kurumsallaşma yolunda ilerlediği görülmektedir. Ancak 11 Eylül saldırılarından sonra kolluk birimlerinin etkinliklerinde artış söz konusu olmuştur (Koca, 2002, s. 98-100; Kurubaş, 2006, s.31). Özellikle Akdeniz’e kıyısı bulunan pek çok üye devlet “göç kontrolü” ve” sınırlama” yoluna gitmiştir (ORSAM, 2012, s. 14). Sonraki süreçte Aralık 2009’da kabul edilen “Stockholm Programı”, Tampere Zirve kararlarının devamı niteliğinde olup 2010’daki Arap Baharı sonrası dönemde göç politikaları konusunda paradigma değişimi somutlaşmaya başlamıştır. Devreye alınan yeni program “Vatandaşlarına Hizmet Eden ve Koruyan Daha Açık ve Güvenli Avrupa” adıyla duyurulmuş, Avrupa’nın göç konusundaki öncelikleri engelleme, sınırlama, kontrollü kabul vb. şeklinde değişmiştir (Songülen ve Çetin, 2011, s.12; Arslan, 2012, s. 110; Kolukırık, 2014, s. 39). Yeni dönemde daha önce ileri sürülen ve Avrupa’nın üzerinde yoğun çaba gösterdiği erken dönem entegrasyon politikaları ve yakın dönem güvenlikleştirme politikaları ile tartışmalı bir alan olan asimilasyon söylemleri katılaştırılmış güvenlik boyutuna ve dışsallaştırmaya dönüşmeye başlamıştır.

sonucu, Komisyon AB’nin deniz sınırlarında sınır yönetiminin güçlendirilmesi ve bu çerçevede FRONTEX’in kapasitesinin artırılması konusunda tavsiyelerde bulunmuştur(Özer, 2010, ss. 200-201).

11 Eylül'den sonra yükselişe geçen göçmen karşıtlığı, aslında 1970'li yıllara kadar uzanmaktadır. Birlik genelinde göçmen karşıtlığının (İslamofobi de dahil) ve aşırı sağın asıl yükselişi ise 20 Ekim 2014'den sonra lokal topluluklar halinde bir araya gelerek protesto ve gösteriler yapan PEDIGA (Atikan, 2014, s. 53) ile simgeleşmeye başlamıştır. Almanya'da Dresden'den başlayan PEDIGA (Batının İslamlaşmasına Karşı Yurtsever Avrupalılar) ve benzer çizgide hareket eden marjinal grupların fikirleri, zamanla Birlik geneline yayılmış ve zaman zaman ciddi destek bulmuşlardır. Bu gruplar, Almanya çıkışlı olsa da Avrupa genelinde göç ve mülteci politikalarını sert ifadelerle eleştirmişlerdir. Başlangıçta grubun üye sayısı 250 iken 2015 Ocak ayında bu rakam 18 bini geçmiş (Hille, 2015; www.pi-news.net, 2015; www.wdr5.de, 2015; Alkan, 2016, s. 279), diğer şehir ve ülkelere yayılmaya başlamıştır. Genel bir görünüm ortaya koyabilmek adına Avrupa içinde yükselişte olan aşırı milliyetçi ya da aşırı sağ partilerin dağılımı ve 2019 yılı başlarındaki durumu Şekil 3.1'de gösterilmiştir.

Şekil 3.1: Avrupa’da Ülkelere Göre Aşırı Sağcı Partiler



Kaynak: (Davis ve Deole, 2017, s. 11; Anadolu Ajansı, 2019).

Şekil 3.1’de gösterilen dağılım Avrupa Birliği içerisinde aşırı sağın yükselişte olduğunu ve yayılma eğilimi gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca aşırı sağın, Hollanda, Norveç, Danimarka, Avusturya, İsveç, İspanya, İtalya ve Fransa gibi ülkelerde ciddi destekçilerinin olduğu görülmektedir. Avrupa’da aşırı sağın ilgi gösterdiği ve iddialarını dayandırdığı temel sav “yeni biz” (Sever ve Sever, 2013, s.89-91; Özerim, 2014, s.15) söylemi ve bu söylemin de politikacılara taban oluşturma göçmek karşıtlığının prim yapmasında etkili olmuştur. Dolayısıyla, günümüzde temel sorununun ‘çıkart ve kontrol’ kavramları etrafında yoğunlaşan ve genişletilmiş

güvenlik boyutu merkeze alınan göç ile buna bağlı olarak gelişen aşırı sağcı söylemlerin düzenlenmemiş göç probleminden beslenerek nasıl ‘yönetileceği’ yönündeki engeller olduğu düşünülmektedir.

Genel olarak Avrupa’da göçün güvenikleştirmenin öznesi haline gelmesi, alımlayıcı unsurları ikna etmeye yönelik söylemlerin devreye sokulması, bir tehdit olarak tanımlanması; üyelerin karmaşık ve tutarsız güvenlik algısı geliştirmesine yol açmış, bundan dolayı da aşırı sağın yükselmesine bir alan açılmasına neden olmuştur denilebilir. Sonuçta Avrupa’da göçmenlerle ilişkilerde karşılıklı fayda oluşturma, anlayışa dayalı ve ortak yaşam alanlarının paylaşımına yönelik olarak başlatılan ideal yaklaşımlardan uzaklaşmaya başlanmıştır (Voegeli ve Gümrükçü, 2012, s. 42; Özkural Köroğlu ve Turan, 2017, s. 266-273).

Avrupa’da aşırı sağcı partiler ile bu doğrultuda siyasi eğilim gösteren grupların göçmenler üzerinden ileri sürdüğü güvenlik temelli iddiaları (Huysmans, 2015, s. 751-770) Tablo 3.1’de gösterildiği üzere Ekonomik Güvenlik, Kültürel Güvenlik ve İç Güvenlik olmak üzere üç başlık altında değerlendirilebilmektedir.

Tablo 3.1: Avrupa Güvenikleştirme Söylemlerinde Öne Çıkan Kavramlar

İç Güvenlik	Ekonomik Güvenlik	Kültürel Güvenlik
Toplumsal huzur	İstihdam piyasası	Kimlik ve Aidiyet
Toplumsal güvenlik	Sosyal güvenlik sistemi	Toplumsal uyum
Suç artışı ve kargaşa	Genç nüfus	Din ve Yaşam Biçimi
Kriminal olay potansiyeli	Ücretler	Dil ve Etnisite
	Ülkenin kaynakları	Kültürel miras
	Mali bütünlük	Çok-kültürlülük karşıtlığı

Kaynak: (Huysmans, 2015, s. 751-770)’den derlenmiştir.

Kopenhag Okulu’na göre güvenikleştirmenin ilk aşamasında Tablo 3.2’de yer aldığı üzere sektörel güvenlik gelmektedir. Sektörel güvenliğin öznesi ise siyasi aktörlerin daha çok üzerinde durduğu aynı zamanda tehdit algısının da arka planında yer alan ekonomik, toplumsal, beşeri, çevresel, fiziki güvenlik vb. unsurlardır (Baylis, 2008, s. 74; Ilgıt ve Çetiner, 2019, s. 499). Buzan’a göre “sektörel güvenlik yaklaşımı bütüncül olan güvenlik kavramını incelemektir. Bu noktada toplumsal sektör, göç, dil ve kültür gibi kolektif kimliğe yönelik olan konuları içermektedir. Çevresel sektör,

referans nesnesi olarak çevreyi ele alarak, insan aktivitesi ve çevre ilişkisine odaklanmaktadır. Ekonomik sektör, devletin refah seviyesini artırma odaklı olduğu için ticaret ve üretim ile ilgilenmektedir. Siyasi sektör, devletlerin sürekliliği, yönetim ilişkileri, hükümet sistemleri ve ideolojileri kapsamaktadır. Askeri sektör ise terörizm ve dış tehdit benzeri kuvvete dayalı baskı ilişkilerini kapsamaktadır” (Buzan, 1991, s. 432). Kopenhag Okulu, güvenlikleştirmeyi sektör bağlamında değerlendirmekte ve hiyerarşik analizler yapmaktadır. Böylece güvenlikleştirme olgusunun somutlaştırılması sağlanarak müdahale alanları, alımlayıcı kitlenin algılamaları ve hedefler arasında bağıntılar kurulabilmektedir.

Avrupa’da güvenlikleştirme söylemlerini göçmenlere angaje eden ve bahsi geçen tehdit algılarının gelişiminde aktör durumunda olan siyasi yapıları kendi içerisinde pek çok alt sınıfa ayırmak mümkündür. Ancak yükselişte olan göçmen karşıtlığının özellikle son on yılda ağırlıklı olarak etnik milliyetçi bir zeminde geliştiğini ifade etmek mümkündür (Rydgren, 2017, s. 3). 1990’lı yıllar ve öncesinde, korumacı refleks ile entegrasyon, emek piyasaları ve kültür konuları bakımından göçmenlerin etkilerini azaltmak veya durdurmak şeklinde yükselen sağ, 2000’li yılların başından itibaren marjinal bir alana kaymış, 2010 yılından sonra ise korumacılıktan tamamen uzaklaşarak saldırma eğilimli olarak kendini göstermektedir. Bu nedenle Avrupa’da yükselişte olan göçmen karşıtı politik grupların etnik milliyetçiliği otokatalitik olarak kullanmaya başladığı (Falkner ve Plattner, 2018, s. 5-7), bu söylemlerin de siyasal alanda daha fazla taraftar bulmasıyla giderek güçlendiği ifade edilebilir.

Avrupa’daki etnik milliyetçilik başlangıçta üye ülkelerde küçük lokal gruplar şeklinde ve “marjinal” olarak nitelenen çoğunluğun tercihleri içerisinde oldukça az sayıdaki grupların söylemleri, geçici ve derinliği olmayan gruplarla özdeşleştirilmiştir. Ancak zamanla bu gruplar kendilerini doğrudan yabancı düşmanı olarak konumlamaya başlayınca diğer ülkelerdeki gruplarla doğrudan/dolaylı destek alışverişine girmişler, bunun sonucunda da Birlik genelinde makro düzeyde dikkatleri çekmeye başlamışlardır (Rydgren 2017; Bustikova 2017). Nitekim yukarıda da belirtildiği üzere bu gruplar hiç de az olmayan sayılarda AP içerisinde de temsilci/sandalye elde etmişlerdir. Bunların destek bulmasında etkili olduğu

düşünülen temel söylem; Avrupalıların güvenliklerinin tehdit altında olduğu, suç konusunun toplumsal huzuru bozacağı, göçmenlerin Avrupa'nın dokusuna uymadığı gibi ırkçı ve ayrımcı ifadelerdir.

3.1.2. Avrupa'da Avroseptizm

Tezin önceki kısımlarında yapılan açıklamalar doğrultusunda bu başlık altında; Avrupa genelinde ırkçı ve etnik söylemlerin temsilcisi durumunda olan siyasi radikal/aşırı sağcı partilerin söylemleri, tehdit algılamaları ve politik kazanımları hakkında yapılan araştırmanın sonuçları yer almaktadır. Avrupa'daki göç ve güvenikleştirme konusunu siyasi alana taşıyan "Popülist Radikal Sağ Partiler (PRSP)³", alımlayıcı kitle ile olan ilişkilerini ve güvenikleştirme söylemlerin kendileri açısından yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Bu yeni durumu klasik güvenikleştirme kavramı içerisinde tam olarak karşılamak zor olduğundan PRSP'leri için geliştirilen "Avroseptizm" (Eurosepticism) kavramını kullanmak yerinde olacaktır. Bu şekilde; terminolojide Avrupa'nın PRSP'leri için tamlama şeklinde kullanılan; "göçmen karşıtlığı, etnik milliyetçi politika, popülist yaklaşım, ırkçı tutum vb." gibi kavramlar bir araya getirilerek tek bir terimle ifade edilebilecektir.

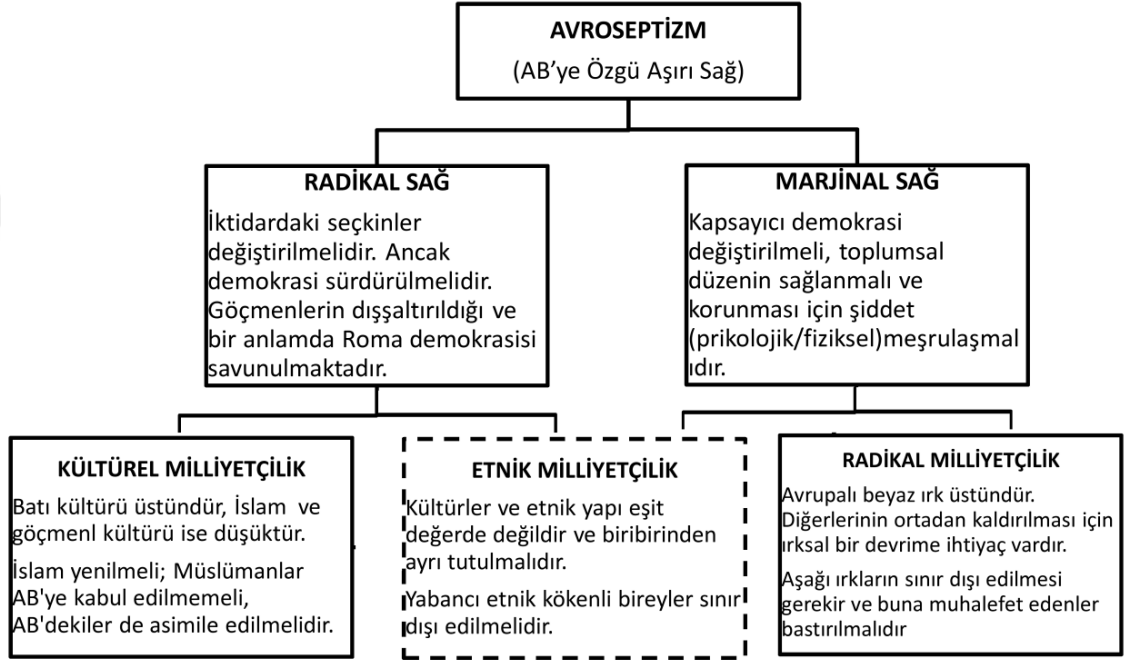
Avroseptizm kavramı ise; Avrupa şüpheciliği olarak da ifade edilebildiği gibi Avrupa Birliği (Avrupa) ve Avrupa Entegrasyonuna yöneltilen bir eleştiridir. Bu görüşü savunanlar Avroseptik (Euroseptic) olarak nitelenmektedir (Verney 2011, s. 5; Aras 2015, s. 27). Kavramın, Avrupa Birliği genelinde aşırı sağcı partilerin söylemlerini desteklemek ve taraflar kitlesini genişletmek amacıyla "şüphe", "tehdit", "karşıtlık", "savunma" gibi diğer kavramlara atıfla göçmen karşıtı söylemlerini inşa ettikleri zemini betimlemek üzere üretildiği ifade edilebilir.

Avrupa Birliğindeki aşırı sağcı partiler ve bunların etkinlikleri bakımından lokal nitelikte pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Örneğin Almanya sıklıkla konu edilen ülke olmakla birlikte bunu Avusturya, Fransa, Hollanda gibi ülkeler izlemektedir. Ancak bu çalışmaların genellikle birbirinden ayrı belli bir ülkeye yönelik olması Avrupa Birliği geneli için daha geniş açılı ve bütünlük bir analize gereksinim

³ Orijinal kullanımı: Populist Radical Right Parties (PRRP) olup bundan sonra Türkçe kısaltması olan PRSP kullanılacaktır.

duyulmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla yükselen aşırı sağ, geniş bir bakış açısı ile incelenmiş PRSP'lerin Avrupa Birliğine münhasır bir kavram olan avroseptizm açısından ele alınmalıdır. Avroseptizmin bileşenleri, görünümü ve söylemi Şekil 3.2'de gösterilmiştir.

Şekil 3.2: Avroseptizmin Bileşenleri, Görünümü ve Söylemi



Kaynak: (Björge ve Berntzen, 2019)'dan uyarlanmıştır.

Şekil 3.2'de görüldüğü üzere Avroseptizm çok yönlü söylem ve kanallardan beslenerek etnik milliyetçiliğe odaklanmaktadır. Onların bu tutumu popülerliklerinin artmasında başlıca nedendir. Nitekim Avroseptik siyasi partiler, Avrupa ülkelerinde yapılan ulusal seçimlerde ve Avrupa Parlamentosu'ndaki seçimlerde özellikle son on yıllık dönemde, salt göçmen karşıtlığından yola çıkarak; ekonomi, uluslararası ilişkiler, sosyal düzenleme, refah, göç yönetimi ve savunma gibi alanlara uzanan genişletilmiş bir söylemle siyasal alanda derinleşmeye gitmişlerdir (Davis ve Deole, 2017, s. 10). Bu da PRSP'lerin önceki yıllara göre çok daha fazla oy almasında belirleyici olmuştur. PRSP'ler, Avroseptiklerin giderek artan sempatisi sayesinde hem kendi ülkelerinde hem de Birlik nezdinde son birkaç yılda, Avrupa hükümetlerinde tek başına ya da koalisyon ortağı durumunda iktidara gelmiştir (Röth, Afonso ve Spies, 2018, s. 327). Birlik genelindeki en büyük/güçlü sekiz partiden altısı PRSP olmuştur.

Bu da PRSP'lerin artık sadece politik söylem tarafı olmadığını Avrupa seviyesi de dahil olmak üzere hükümetler üzerindeki etkilerinin güçlendiğini göstermektedir. Bu verilere bakıldığında ülkeler ve Avrupa genelinde PRSP'lerin yükselmekle birlikte bunun geçici veya tepkisel bir tesadüf olmadığı da anlaşılmaktadır (Falkner ve Plattner, 2018, s. 1-2).

Yerel düzeyde başlayan aşırı sağcı hareketlerin PRSP'lere dönüşerek Avrupa Parlamentosu içerisinde de yer almaya başlaması, Birlik içerisinde Avrupa'nın güneyinin güvenlikleştirilmesini gündemde tutmaktadır. PRSP'ler, ulusal güvenlik risklerini göçmenlere indirgeyerek güvenlikleştirme politikalarını ötekileştirmeye doğru yönelmektedirler. PSRP'ler bir başka açıdan geçmişin "Sovyet Tehdidi" korkusunu, günümüzde göçmenler özelinde yeni bir formla servis etmektedirler. Alımlayıcı kitlenin bu şekilde dikkatini çekerek kendi ideolojik söylemlerine muhatap bir kesim yaratmakta ya da buna yönelik çaba göstermektedirler. PSRP'ler, Avrupa'nın özgürlükçü değerlere gösterdiği hassasiyetinden faydalanarak, göçmenlerin bu değerlere yönelik tehdit oluşturduğu iddiasına yaslanmaktadır. Marchesin'e (2003, s. 428-429) göre Avrupa genelinde etnik ve dini terörizm, uyuşturucu, organize suç ve bunlara yardım edenler, yasal/yasadışı göçmenler, göç hareketleri ve sığınmacılar konuları birbirine eklenmiş ve gayri meşruiyeti birinden diğerine aktararak güvenlikleştirme söylemlerinin merkezine yerleştirilmektedir.

PRSP'lerin alımlayıcı kitleye arz ettikleri tehdit çeşitleri (göçmen, terör, organize suç vb.) ve tanımları esasın kavramların da anlamını ve eksenini değiştirmeye yöneliktir. Örneğin göçmenlerin Avrupa Birliği değerlerini değiştirmeye ve erozyona uğratmaya yönelik bir tehdit olduğu sıklıkla ileri sürülmekle birlikte, bu değerlerin neler olduğu ise tartışmaya açıktır. Diğer yandan PRSP'lerce, göçmenlerin karıştığı basit kriminal olaylar bile ulusal güvenlik tehdidi gibi abartılarak servis edilirken Norveçte 22 Temmuz 2011 de bir ırkçının 77 kişiyi öldürdüğü (t24.com.tr, 2011) saldırı münferit bir hadise gibi yorumlanmıştır. Genel olarak, Avrupa içerisinde yükselmekte olan PRSP'lerin temel söylemi ve talebi; göçmenlerin ulusal güvenlik tehdidi olarak değerlendirilmesi ve onların geri gönderilmesine yönelik katkı

politikaların uygulanmasıdır. Bununla birlikte Avrupa'nın genişleme ve entegrasyon çabaları karşısında Avroseptizmi savunmaktadırlar.

Tezin devam eden kısımlarında Avrupa'da dikkat çeken ve son yıllarda adlarından sıkça söz edilen, ırkçı ve etnik söylemlerle göçmen karşıtlığı üzerinden siyaset yapan; Avusturya'daki Avusturya Özgürlük Partisi, (FPÖ) ile Hollanda'daki Özgürlük Partisi (PVV)'nin söylemleri, politikaları ve göçmen karşıtı tutumları incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle Avusturya ve Hollanda'daki aşırı sağcı partiler hakkında ağırlıklı olarak literatür incelenmiş ve bunların yönetici/liderlerinin göçmen karşıtı söylemleri derlenmiştir.

Tez kapsamında konu edilen FPÖ ve PVV'nin incelenmesinin nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Avrupa genelinde çok sayıda aşırı sağcı politik akımlar sözkonusu olmakla birlikte bunlar arasında tarihi köken itibarıyla 1848 yılına geri giden FPÖ dikkat çekici bulunmuştur. PVV ise tam tersine siyasi alanda oldukça yeni olup 2006 yılında kurulmuş aşırı sağcı bir partidir.

- FPÖ'nün Heimat⁴ gibi ideolojik temelleri bulunmakta olup kuramsal ve kurumsal olarak ideolojik kökenlerinin bulunmasıdır. PVV ise ideolojik kökenden ziyade tamamen popülist ve gündelik siyaset sürdüren bir partidir.

- FPÖ bir kadro hareketi iken PVV sadece liderinin söylemlerinden ibaret yeni bir partidir.

- Her iki parti aşırı sağcı söylemlerinde göçmenleri merkeze almakla birlikte Avrupa'daki diğer örneklerinden farklı olarak Avroseptizmi de savunmaktadırlar.

- FPÖ, Avusturya milliyetçiliğini savunmakta iken PVV daha çok göçmenleri dışlamaya ve yaşam biçimine vurgu yapmaktadır.

Görüldüğü gibi her iki parti yukarıda sıralanan kendilerine has özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. Yukarıda sıralanan gerekçelerle FPÖ ve PVV araştırma kapsamında incelemeye değer görülmüşlerdir. Ancak sosyal bilimlerin doğasında

⁴ FPÖ'nün siyaset ideolojisinin kökenlerini oluşturan Parti için Avusturya milliyetçiliğini ifade eden bir kavramdır.

yanlışlama ve tartışma olduğu üzere seçim kriterlerinin eleştirilmesi mümkündür. Bu nedenle araştırmacı tercihinin önemi ortaya çıkmaktadır.

3.2. Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ)

Günümüzde Avusturya, yaklaşık 8.902,600 milyon nüfusa sahiptir. Ülke nüfusunun %16,7 si yabancılardan oluşmaktadır. Yabancılar olarak ayrııştırılan etnik grupların içinde Almanya kökenliler 200.059 ile ilk sırada yer alırken, Romanya kökenliler 123.461 ile ikinci sırada, Sırbistan kökenliler 121.348 ile üçüncü sırada bunu takip eden Türkiye kökenliler 117.231 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Ülkenin en yoğun nüfusa sahip eyaleti 1.911.728 ile Viyana olarak belirlenirken, en az nüfuslu eyaleti ise 293.433 ile Burgenland'tır (T. C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2020). Ülkede yaşayan Müslüman nüfusu, ikinci dünya savaşı sonrası oluşan iş gücü ihtiyacı ile birlikte 1960'ların başlarından itibaren hızla artmıştır. Günümüzde Avusturya'da yaklaşık olarak %8'e tekabül eden 700.000'ün üzerinde Müslüman göçmen yaşadığı tahmin edilmektedir (İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2020).

Avusturya'nın göçmen kabulü işçi göçü şeklinde olup, İkinci Dünya Savaşından sonra başlamıştır. Endüstrileşmenin yeniden gelişmeye başladığı yıllardan itibaren göçmen işçi kabulü söz konusu olmuştur (Soytürk, 2012 s. 2318). Avusturya, işçi olarak gelip bir süre çalıştıktan sonra kendi ülkelerine döneceği varsayımı ile Türkiye başta olmak üzere pek çok yabancı ülkeden göçmen işçi kabul etmiş, ancak daha sonra bunlar beklendiği gibi geri dönmemiş, günümüz itibarıyla 3. hatta 4. kuşağa ulaşmışlardır.

Avusturya'nın göçmenlerle olan ilişkileri Hollanda'ya göre yeni sayılabilmekle birlikte yine Hollanda gibi “çokkültürlülük” durumu söz konusu olmamıştır. Avusturya, “eritme potası (melting pot)” çağrışımı asimilasyona daha yakın politikalar izlemiştir (Sağlam, 2017, s. 142). Asimilasyon eğilimli politikaların arka planında ülkedeki Germanist ve nispeten etnik dinamiklerin etkilerinin olduğu ifade edilebilir. Söz konusu eğilimler, diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi 2000'li yıllardan sonra belirginleşmiş ya da daha görünür hale gelmiştir. Avusturya'daki sağcı siyasetin kökeni, Hollanda'ya göre farklıdır, aşağıda açıklanacağı üzere “Heimat” adı

verilen ideolojik kökenlere sahiptir. Bu ideolojinin simge ismi de Avusturya Özgürlük Partisi'dir.

3.2.1. FPÖ'nün Siyasi Tarihi ve Söylemi

Avusturya Özgürlük Partisi (Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ) Avrupa'da Avroseptizmin simge partilerinden birisidir. FPÖ, 1956 yılında devrim ile karşı devrim arasında burjuva milliyetçisi olarak Avusturya siyasetinin "üçüncü kampını" temsil Bağımsızlar Federasyonu'nun (VdU) halefi olarak kurulmuştur. Pan-Germanist kökene sahip olan bu düşünce, hem sosyalizme hem de Katolik dini müessesesine karşı çıkan ulusal ve liberal bir harekettir. FPÖ, konjonktüre göre kendini her ne kadar "liberal" olarak nitelese de "ulusal kimliği" ırkçı boyuta taşıyan söylemlere odaklanmıştır. Nitekim ilk lideri eski bir Nazi ve SS Subayı olan Anton Reinthaller (1895-1958)'dir (Heinisch, 2008, s. 41-42; Karnitschnig, 2016; Moreau, 2016).

FPÖ'nün, söylemsel kökeni Hasburg bölgelerindeki 1848 Halk Devrimine dayandırılmakta olup (Karnitschnig, 2016) savaşlar arasındaki dönemde "ulusal liberal kamp" şeklinde nitelenebilir. Parti, Devrim yıllarındaki Büyük Alman Halk Partisi ile benzer Pan-Germanist ideolojiye dayanmaktadır. Savaşlar sırasında ve sonrasında "cumhuriyeti" kendi ideolojilerine göre yapılandırma, çabalarında dinin müessese ve kurumları ve diğer Marksist kamplara karşı net bir duruş ortaya koymuşlardır. Ayrıca 1930'lu yıllarda Avusturya'nın Büyük Almanya'nın parçası olması gerektiğini savunmuşlar, İkinci Dünya Savaşının ardından daha lokal olmakla birlikte aşırı sağcılık konusunda mücadeleye devam etmişlerdir. Avusturya özelinde yer yer liberal unsurları da içeren kendi "Ulusal Sosyalizm" söylemini geliştirerek yeni bir "kamp" oluşturmuşlardır (Öner, 2014, s.165; Alkan, 2015, s. 278). Ancak Avrupa için ve Avusturya'da Pan-Germanist ideolojiye yönelik tepkiler söz konusu olsa da, göçmen karşıtlığının Birlik genelinde az ya da çok bir şekilde karşılık bulması bu söylemin güvenikleştirme bağlamında genişlemesine neden olmaktadır denilebilir.

FPÖ, 1979'da Liberal Enternasyonal'e (LI) kabul edilmiş ve 1983 genel seçimlerinin ardından Sosyal Demokrat Parti liderliğindeki koalisyon hükümetinde yer almıştır. Soğuk Savaşın bitiş sinyalleri vermeye başladığı 1986 yılından sonra

politikalarında değişime giden Parti, kuruluş misyonu olan aşırı sağcı popülizme doğru ideolojik bir dönüşüme girmiştir. İlerleyen yıllarda seçimlerde ve kamuoyunda desteğini artıran Parti, Avrupa bütünleşmesinin başladığı Maastricht Antlaşması (1992) sürecinde göçmenlerin Avusturya için tehdit olduğu görüşünde ısrarcı davranınca eleştirilmiş, 1993 yılındaki seçimlerden itibaren siyasette daha liberal ve itidalli bir dil kullanmaya başlamıştır. FPÖ'nün liberalizme kayması ve Avrupa entegrasyonuna muhalefet düzeyini düşürmesi, radikal üyelerince kabul görmemiş ve bunlar FPÖ'den ayrılarak PRSP eğilimli Liberal Forum'u (LIF) kurmuşlardır (Aktaş, 2018, s. 277; Mcintosh, 2019; Britannica.com, 2020). 1980'lerden itibaren çağın ve Soğuk Savaşın geçirdiğı evrelere göre liberal çizgiye kaymışlardır. Özellikle 1980'de yeni FPÖ'nün lideri olan Liberal Norbert Steger, ırkçılık ve faşizm ithamlarını azaltmak ve siyasal alanda güçlü bir zemine dayanmak üzere partiyi ılımlı ve merkezci statüde liberalleştirmeye çalışmıştır. Steger'in amacı FPÖ'yü serbest piyasa ve devlet karşıtı politikalara odaklanan Alman Serbest Demokrat Partisi'nin Avusturya versiyonuna dönüştürmek olmuştur (Mouffe, 2017). Berlin Duvarının yıkılmasının ardından Avusturya siyasi sistemi değişmeye başlamış, 1990'ların başlarından itibaren Avusturya siyasetinde ÖVP ve FPÖ dönemi başlamış, her iki parti nerdeyse yapılan her seçimden sonra iktidarı paylaşmıştır.

Avusturya siyasetinde aşırı sağ ideoloji çizgisinde yer alan FPÖ'nün liderliğine 1999 yılında When Jörg Haider (1950-2008) seçilmiştir. Parti 1999 genel seçimlerinde birinci parti çıkarak yüzde 26,9 oy almıştır (Aktaş, 2018, s. 277). Bu gelişmeyi Avusturya'da aşırı sağın halk nezdinde meşrulaşması olarak nitelemek mümkündür. Daha önce iktidarda olan ve ikinciliğe gerileyen Avusturya Halk Partisi'yle (Österreichische Volkspartei-ÖVP) 2000 yılında bir koalisyon kurmuşlardır. FPÖ'nün sağ kanattaki aşırı söylemlerinin Avrupa içinde yarattığı hoşnutsuzluk nedeniyle Başbakanlık ÖVP'ye bırakılmıştır. Ancak, hükümette anlaşmazlık yaşayan FPÖ-ÖVP koalisyonu erken seçime gitmiş ve bu defa FPÖ, bir önceki seçime göre ciddi kayıpla yüzde 10 oranında oy almıştır. Sonraki dönemde koalisyon ortağı olarak hükümette yer almaya devam etmiştir. 2002'den sonra FPÖ'ye oy kaybettiren faktör söylemlerinden ziyade iç anlaşmazlıklar olmuştur (New States Man, 19.05.2013). Nitekim liderliğe gelen Heinz-Christian Strache'nin (2005-2019)

önderliğinde, parti yavaş yavaş halk desteğini yeniden kazanarak 2013 genel seçimlerinde yüzde 20.5 oranında oy almıştır. Oylarının artışıdaki en büyük payın FPÖ ve LIF olarak ayrışan Avusturya sağının 2012 yılında “Yeni Avusturya ve Liberal Forum” ile (Das Neue Österreich und Liberales Forum, -NEOS-) birleşmesi gösterilebilir. Nitekim 2016 yılındaki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, FPÖ üyesi Norbert Hofer yüzde 35,1 oy alarak ilk turu kazanmış ancak ikinci turda yüzde 46,2’ye karşın yüzde 53,8 oranında oy alan diğer aday seçimi kazanmıştır (Hançer, 2005, s.39-40; Moreau, 2016; Martinelli, 2018, s. 96-99; Mcintosh, 2019). FPÖ adayının Avusturya’da yüzde 46’lara çıkan bir destek bulması aşırı sağın yükselişi için önemli bir gösterge olarak kabul edilebilir.

2017 genel seçimlerinde yarışan ÖVP yüzde 31,5 ve FPÖ yüzde 26 oy alınca iki parti arasında bir kez daha koalisyon kurulmuştur. Seçildiği dönemde ÖVP-FPÖ ortaklığı Avusturya’yı İtalya ile birlikte Batı Avrupa’nın radikal sağ ile yönetilen iki ülkeden biri haline getirmiştir. ÖVP’den Sebastian Kurz Avrupa’nın en genç başbakanı olurken, başbakan yardımcısı da radikal sağ FPÖ lideri Heinz-Christian Strache olmuştur. Ayrıca Kurz Avusturya hükümetindeki 10 bakanlıktan içinde içişleri, dışişleri ve savunma bakanlığı gibi önemli bakanlıklar bulunan 6 önemli bakanlığı radikal sağ FPÖ’ye vermiştir. Bu bakanlıklar sayesinde FPÖ polisi, askeri, istihbarat servislerini ve diplomatik personeli kontrol eder hale gelmiştir (Aknur ve Saylan, 2019, s. 302).

3.2.2. FPÖ’nün Referans Nesnelere Güvenlikleştirme Çıktıları

Politik söylemlerde, göçmen grupları genellikle ulusal düzen, sosyal uyum, kültürel korunma, ekonomik ve kriminal güvenlik için bir tehdit olarak tasvir edilmektedir. Özellikle sağcı popülist partilerin üyeleri, göçmenler hakkında olumsuz bir şekilde kamuoyu önünde konuşmakta, onları “sahte”, “düzen bozucu” hatta “terörist” olarak suçlayabilmektedir. Bu suçlamaları ise “ırksız ırkçılık” ,“gizli ırkçılık” çoğunlukla da “Yeni İrkçılık Neo-İrkçılık” şeklinde yorumlamak mümkündür.

FPÖ, söylemlerini korku iklimi ile desteklerken aynı zamanda göçmen konusunu idari ve sosyal bir olgu olmaktan potansiyel tehdit ve sosyo-politik alana

taşımaya çalışmaktadır. Arap Baharı sonrasında yaşanan göçmen krizi ile birlikte bu tutumları kamuoyunda destek bulan FPÖ, daha cesur ve açık bir ırkçılığa yönelmiş, bazı yönetici veya önde gelen kişilikler göçmenlere hakaret etmiştir (Info Migrants, 2019).

FPÖ, 1997 parti programının onuncu bölümünde ekonomi ve istihdam konuları hakkında sınırlandırılmamış göçün emek piyasasında önemli bozulmalar yarattığını ve geniş kapsamlı göç hareketlerinin ücretleri düşürerek nitelikli iş gücünün işsizliğine sebep olduğunu vurgulamaktadır. Söylemlerinde barınma ücretlerinin yükselmesinden de göçmenleri sorumlu tutarak bu durumun Avusturya vatandaşlarının sosyal özgürlüklerini elinden aldığını ileri sürmektedir (Özerim M. G., 2012, s. 118).

FPÖ'nün göç karşıtı politikalarında kendi bakış açılarına göre güvenlikleştirme nesnesi olarak gördükleri göçmenleri ve sadece göç politikasını değil varoluş nedenini kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu iddia ettikleri Avusturya ulusunu korumakla aynı yerde gördükleri anlaşılmaktadır. Örneğin 23 Mayıs 2019'daki genel seçimler öncesinde FPÖ liderinin seçim vaatlerinin ilk sırasında göçmenlerle etkin ve katı bir şekilde mücadele edileceği yer almış, bununla birlikte Avusturya'nın geleceği için "sürünen İslam" diyerek İslamofobik ifadeler kullanmıştır (Reuters.com, 05.05.2019). Benzer bir şekilde FPÖ, eğitim alanını, yabancıların/göçmenlerin kültürlerini yayması için önemli bir alan olarak görmekte bu sebeple bu alanı olabildiğince kısıtlama yoluna gitmektedir. Örneğin, 2006 seçim manifestosunda, devlet okullarında eğitim alacak yabancı öğrenci oranının toplam öğrenci sayısının %30'ndan fazla olamayacağı kuralını getirmeyi talep etmiştir (Özerim M. G., 2012, s. 129). FPÖ'nün göçmenleri ve Müslümanları "anti göç" söylemiyle hedefine yerleştirmesi daha önceki hükümetlerin hata yaptığını ileri sürerek ılımlı politikalara son vereceğini beyan etmesi eleştirilmiş, seçim sonrasında FPÖ ile olası bir koalisyon için "tehlikeli ittifak" yorumları yapılmıştır (Opratko, 2020).

FPÖ'nün ulusal güvenlik savını ileri sürerken kullandığı en önemli kavram 1997 yılından itibaren yücelttikleri "Heimat"tır. Ancak "Heimat" kavramı "vatan" kavramının ötesinde kültürel boyutları da içeren bir toplumu ifade etmekte ve sadece

ulusal güvenlik temasının sınırları içerisinde değil geniş kapsamlı olarak kullanılmaktadır (Mandacı, 2013, s. 113). FPÖ'nün resmi internet sitesinde yer alan parti programının "vatan, kimlik ve çevre" bölümünde "Avusturya'nın dili, tarihi ve kültürü Almancadır. Avusturya halkı büyük çoğunluğu Alman asıllı olmak üzere, dil ve kültür topluluğu bakımından Burgenland Hırvatlar, Slovenler, Macarlar, Çekler, Slovaklar ve Roman'dan oluşan etnik gruplardan teşkil etmektedir (www.fpo.e.at, 2019). Bahsi geçen coğrafi alan tarihi köklerle "Heimatlandes" olarak nitelenmekle birlikte FPÖ ideolojisinin temellerini teşkil etmektedir. FPÖ'nün lider ve yöneticilerince hem seçim vaatlerinde hem de gündelik siyasette göçmenlerin "Heimat" ya da "Heimatlandes" in "asla bir parçası" olamayacakları, zaten onların "Heimatlandes" i de anlamalarını beklemedikleri sıklıkla ifade edilmektedir (FPÖ Oberösterreich, 2018).

FPÖ'nün siyasette taban bulmasında yukarıda ifade edildiği gibi göçmen krizi ve korku iklimi başlıca amil olmakla birlikte aynı zaman toplumdaki hassasiyet içeren konuları popülist söylemlerini desteklemek üzere kullanmıştır. Kafe ve restoran kültürünün gelişkin olduğu ülkede Örneğin OECD'nin "Bir Bakışta Sağlık (2015)" adlı araştırmasına göre sigara içme oranı yüzde 23,2'dir. Bu durumu fırsat olarak gören FPÖ lideri Heinz-Christian Strache, söz konusu mekânlardaki yasağın kaldırılmasını seçim vaatleri arasına almış ve seçim sonrasında da bunu gerçekleştirmiştir (www.nytimes.com, 2018; Boros, Freitas, Laki ve Stetter, 2018, s. 17). Kargaşa ve tartışmalara neden olsa da bu yolla FPÖ, "Red Vienna" olarak bilinen ve genellikle solun hakim olduğu tabanda kendine daha fazla destek bulduğu anlaşılmaktadır

Farklı yol ve kanallardan elde ettiği desteği "Heimat" a hizmete kanalize eden FPÖ için yeni ırkçılık ve göçmenlerin güvenikleştirilmesi de suni bir gündem olarak nitelenebilir. FPÖ, ulusal güvenlik için olduğunu öne sürdüğü iddialarını kademeli olarak artırmakta, olayları asli bağlamlarından uzaklaştırmakta ve bu şekilde kendini derinleştirmeye çalışmaktadır. Örneğin göçmen krizi ile başlayan sürecin rüzgarı ile yabancılara vatandaşlık hakkı verilmesi ve aile birleşmeleri konusundaki düzenlemeleri stratejik bir konu olarak yorumlamış, sıkılaştırma konusunda çeşitli girişimlerde bulunmuş/bulunmaktadır. Böylece toplumdaki risk algısını besleyerek

kendi tarafına doğru bir destek kanalı açmaya çalışmıştır. Bu durum Vollmer'ın (2016, s. 4) ifade ettiği gibi “sınır siyaseti” olarak da yorumlanabilir.

Mandacı ve Özerim'e göre FPÖ'nün çabaları, ulusal güvenlik kaygılarını kültürel değerlerle bütünleştirme hedefini örneklemek açısından önem taşımaktadır (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 114). Yapılan açıklamalardan yola çıkarak FPÖ'nün referans nesnelere güvenikleştirme çıktılarını Tablo 3.2'de gösterildiği gibi sınıflamak mümkündür.

Tablo 3.2: FPÖ'nün Referans Nesnelere Güvenikleştirme Çıktıları

Söylem Araçları	Referans Nesnelere	Beklenen Güvenikleştirme Çıktıları
Parti programları, deklarasyonlar, liderlerin konuşmaları, parti kongrelerinde konuşmalar, seçim programları, seçim kampanyaları sloganları ve konuşmaları, duyurular, posterler.	<ul style="list-style-type: none">• Avusturya'nın tarihi geçmişi• Heimat• Vatandaşlık• Avusturyalılık onuru• Ulusal dayanışma• Ulusal kimlik• Ulusseverlik• Avusturya'nın kaynakları• Avusturya nüfus yapısı	<ul style="list-style-type: none">• Vatandaşlık edini mi kurallarının sıkılaştırılması,• “Avusturya göç ülkesi değildir” ifadesinin anayasaya eklenmesi• Aile birleşmelerinin engellenmesi• Yabancıların siyasette belirleyici güce sahip olmasının engellenmesi

Kaynak: (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 114).

Genel olarak değerlendirildiğinde FPÖ, “Heimat” ideolojisini göçmenler üzerinden beslemektedir. Daha önce ifade edildiği üzere Parti, programında öncelikle “Avusturya kimliğini” tanımlandıktan sonra göçmenlerin bu “kimlik” üzerinde tahribat yarattığı savına dayanarak onlarla “mücadele” edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bununla birlikte Zaslove'a (2014) göre FPÖ, Avusturya'nın bir göç ülkesi olmadığı savını her zaman ileri sürmektedir (Zaslove, 2014, s. 105). Bu da FPÖ'nün ulusal birliğin sürdürülmesi ve güvenliğin sağlanması konularını toplumsal ve ekonomik yaşama yönelik değil yabancılarla ilişkilendirdiğini göstermektedir.

FPÖ'nün göç, göçmen ve yabancı kavramlarının içeriğini kendi bakış açısına göre değiştirerek ulusal tehdit referansına dönüştürdüğü daha sonra bunu yine kendi arzuladığı çıktı olan dışsallaştırmaya dönüştürdüğü ya da bu dönüşümün kabul görmesini sağlamaya çalıştığı ifade edilebilir. Bu süreçte kendisini eleştirenlere yönelik olarak da alt referans nesnelere olan “Avusturyalılık onuru”, “vatanseverlik”,

“ulusal dayanışma”, “tarih”, “kültür”, “ulusal kimlik” gibi karşı durulması mümkün olmayan kavramlara adapte etmektedir. Böylece alt referans nesnelere tekil sinerjik etkisinden yararlanarak ve ulus kavramının bekasını zikredilen bileşenlere bağlayarak söylemlerini makro düzeyde konumlandırmaya çalışmaktadır. Zira FPÖ’nün kendi bakış açısıyla yorumladığı güvenlikleştirmenin beklenen çıktıları; Avusturya’nın göç ülkesi olmadığına resmi olarak kabul edilmesi, bu konuda kanun çıkarılması ve anayasaya eklenmesi, tam entegrasyon için sıkılaştırılmış programların uygulanması, vatandaşlık elde etmenin zorlaştırılması, yabancıların siyasal ve sosyal haklarının sınırlandırılması, aile birleşmelerinin engellenmesi ve en üst düzeyde sınır güvenliğinin sağlanmasıdır.

Özetle Avrupa, göçmen politikasında 11 Eylül’den itibaren başlamak üzere ve daha sonra Arap Baharıyla birlikte gelişen göçmen kriziyle, Birlik mesafeli ancak sistematik olmayan bir tutum geliştirmeye başlamıştır. Diğer yandan Avrupa nezdindeki politik ve uygulama bağlamında çelişkiler, 2008 yılındaki ekonomik sorunların yarattığı korku gibi faktörler de eklenince FPÖ gibi PRSP’lerin çok daha cesur ve yüksek sesle ırkçılık boyutuna varan tezlerini güçlendirmiştir. Korku ve tehdit üzerinden geliştirilen söylemler seçim malzemesi haline dönüştürülmüş, göçmen karşıtı ve ırkçı bir kitle yaratılmıştır.

3.3. Hollanda Özgürlük Partisi (PVV)

Hollanda’daki göçmenlik olgusu Avrupa’nın diğer ülkelerine göre bazı yönlerden farklılık arz etmektedir. Avrupa üyesi ülkelerin büyük bir kısmında göçmenlerin yoğunlaşması ve kalıcı ikamet edinmeye başlaması 1950’li yıllardan itibaren söz konusu olmakla birlikte Hollanda’nın göçmen tarihi çok daha eskilere dayanmaktadır (Sollors, 2005, s. 3-4). Avrupa’daki göçmen profilinden söz ederken örneğin Avusturya, Almanya ve kuzeydeki ülkelerin 1950’lilere kadar tek milliyetli ve tek ırklı ülkeler olduğunu belirtmektedir. Ancak Hollanda, merkantilist döneme kadar uzanan ticari geçmişi nedeniyle göçmen ya da yabancı olgusu ile çok daha önce tanışmıştır. Göçmenlerle olan ilişkiler ve birlikte yaşama bakımından yüzyıllara dayanan bir deneyime rağmen Hollanda’da aşırı sağcı ve göçmen karşıtı siyaset alanının geniş taban bulması dikkate değer bulunmuştur. Bu nedenle Hollanda’daki

aşırı sağcı oluşumlara geçmeden önce bu ülkedeki göçmenlere ilişkin açıklamalar yapılması gerekli görülmüştür.

3.3.1. Hollanda’da Göçmenlere Bakış

Coğrafi alan bakımından Avrupa’nın küçük ülkelerinden olan Hollanda, 2019 yılında 17,2 milyonluk nüfusu ile yoğun nüfus barındıran bir ülkedir. Vatandaşlarının yaklaşık %90 kadarı kentlerde yaşamaktadır. Ülkenin yaklaşık %18’si göçmenlerden oluşmaktadır. Göçmenler arasında en kalabalık gruplar Türkler ve bunu takip eden Faslılardır (T. C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 2019). Göçmen ülkesi Hollanda’da yaşayan Müslümanların sayısı 1 milyon civarındadır ve buda nüfusun yaklaşık %6’sına tekabül etmektedir. Bu grup özellikle Rotterdam, Amsterdam, Lahey ve Utrecht’de toplanmıştır (İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2020). Ancak “göçmen” kavramının Hollanda için karşılığı diğer Avrupa ülkelerinden farklıdır. Hollanda’da nüfus verilerinin toplanmasında etnik kökene ilişkin temel ayırım “autochtoon” yani yerli Hollandalı ve “allochtoon” yani yabancı kökenli Hollandalı şeklinde yaşayan nüfus arasında yapılan ayırmadır (Güleç, 2012, s. 921). Hollanda resmi terminolojisinde göçmen kavramı yerine sıklıkla kullanılan sözcük, batılı olmayan anlamına gelen “allochtoon” kavramıdır. Allochtoon, yasal yurttaşlık statüsü ne olursa olsun, kendisi veya ebeveynlerinden biri Hollanda dışında doğan kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır denilebilir.

Dolayısıyla “Allochtoon” resmi İstatistik Ofisi’nin nüfus ve diğer verileri toplarken temel aldığı bir ayırım olup ötekileştirici bir nitelik taşımamaktadır. Nüfus istatistiklerinin izlenmesinde yapılan bir ikinci ayırım ise batılı olan ve batılı olmayan “allochtoon” nüfus arasında yapılan ayırmadır. Hollanda’da 3 milyondan fazla “allochtoon” yaşamaktadır. Bu nüfusun yarısından fazlası da batılı olmayan “allochtoon” nüfustur (Öztaş, 2009, s. 55).

Hollanda toplumu, hem kendilerini hem de göçmenleri bu ayrımlarla betimlediklerinden ırkçı tutumlar göstermediklerini ve hoşgörünün üst seviyede oluşu savı ile övünmektedir. 1945’li yıllarda ülkelere gelen Endonezyalıları “ikinci sınıf” kabul etmişlerse de 1960’lardan sonra “kendilerine göre” bu durum son bulmuş ve övgüye değer derecede önyargısız, ırkçı olmayan ve anlayışlı bir topluma dönüştükleri

ile genelde övünürler (Güleç, 2012, s. 921). Hollanda 16. Yüzyıl sömürgecilik döneminden itibaren sistemli bir şekilde göçmen kabul eden bir ülke olmakla birlikte yukarıda da ifade edildiği gibi çok kültürlü bir yapısı vardır. Özellikle Leiden ve Amsterdam'da işçi, mülteci ve sığınmacı gibi çalışmak için ya da siyasal nedenlerle gelen yoğun miktarda göçmen yaşamaktadır (Kruif, 1996, s. 130).

Veriler incelendiğinde Hollanda zengin bir kökene sahiptir. Zenginliğinin kökenleri ise sömürgeciliğe dayanmakla birlikte, daha sonraları gelişen sanayi ve ticarete dayanmaktadır. Örneğin, 19. Yüzyıl başlarında İspanya'dan getirilen yünler Leiden kentinde işlendikten sonra Hollandalı tacirlerce dünyanın pek çok yerine pazarlanmıştır. Hollanda'nın ticaretteki başarısı genellikle transit ticaret alanında olmakla birlikte bu gelişme günümüzde de devam etmiştir. Hollanda, gümrük ve diğer telafi edici vergilerde de avantajlı durumdadır. Çünkü uluslararası iktisatta "küçük olmanın avantajı" kuralı gereği bu durumu kendi lehlerine kullanmaktadırlar. Ayrıca, deniz taşımacılığı ve lojistik alanındaki başarısının yanında balıkçılıkta da ileri noktadır (Penninx ve Lucassen, 2007).

Hollanda'yı göçmen kabulü konusunda diğer Avrupa ülkelerinden ayıran ve öne çıkaran göçmen profilinde siyasal amaçlı göç edenlere de sıkça rastlanmasındır denilebilir. Bunun da temel nedeki insan hakları, özgürlükler ve hoşgörü bakımından daha hassas yaklaşımlar göstermesidir (Kruif, 1996, s. 130). II. Dünya Savaşından itibaren sanayileşme yolunda önemli ilerlemeler gösteren ülke gereksinim duyduğu iş gücünü karşılamak üzere Balkan, Batı Avrupa, Türkiye ve eski sömürgelerinden göçmen işçileri kabul etmeye başlamıştır. Hollanda, başta temizlik ve inşaat gibi hizmet ve emek yoğun alanlarda çalışmak üzere resmi olarak göçmen kabul etmeye ise 1960'dan itibaren başlamıştır. Bu kabuller göçmenlerin ülkeleri ile yapılan ikili anlaşmalarla sistemli bir şekilde düzenlenmiştir. Bu kapsamda Eski Yugoslavya, Fas, Yunanistan, İspanya ve Türkiye'den göçmen işçi kabulleri gerçekleştirilmiştir (Canatan, 2006, s. 69; Castles ve Miller, 2008, s. 103).

Hollanda'ya 1980 ve özellikle 1990 sonrası dönemde yaygın bir sığınmacı akını yaşanmıştır. Sığınmacıların kaynak ülkeleri ise Afganistan, Yugoslavya, Somali, Vietnam ve Gana'dır. Her ülkeden gelen sığınmacılar da belli kentlerde yoğunlaşmışlardır. 1990'lı yıllarda Avrupa'nın genelinde az gelişmiş ülkelere gelen

ve siyasal baskılarla ülkelerinden çıkmak zorunda kalan siyasal sığınmacılar görülmektedir. Bu yıllarda söz konusu siyasal sığınmacılara yönelik Avrupa genelinde önleyici ve sınırlayıcı tedbirler alındığı görülmektedir (Castles ve Miller, 2008, s. 103-105).

Günümüzde Türkiye kökenli göçmenler Hollanda'nın en büyük göçmen grubunu oluşturmaktadır. Resmi kayıtlara göre yaklaşık 400 bin Türk göçmenin yanı sıra, düzensiz ve kayıt dışı olan göçmenlerle beraber bu sayının çok daha fazla olduğu bilinmektedir. Hollanda Merkezi İstatistik Bürosu (CBS)'nin sınıflandırmasına göre Hollanda'daki Türk kökenli göçmenlerin yaklaşık yarısı ikinci kuşak göçmenlerden oluşmaktadır (Şen, 2008, s. 10; timeturk.com, 2017).

Sonuç olarak II. Dünya Savaşı'nı takiben göç hareketleri hem hacimsel hem de sosyal yönden Hollanda'nın toplumsal olarak çeşitlilik göstermesine sebep olmuştur. Bu süreç Hollanda'da özellikle son yıllarda dozu giderek artan bir kimlik tartışmasını da beraberinde getirmiş, göç konusu kamuoyunda "Hollandalılık" üzerine konuşmanın da zemini haline gelmiştir. Nitekim bu tartışma Avrupa içerisinde kimlik kavramları ve birlikte yaşama konusunda gelişen sorunlara paralel gelişmiştir. Son beş yılda Hollanda siyasetinin pek çok konusu "etnik azınlık problemi", "allochton nüfusun entegrasyonu", "Müslüman kimlik ve Hollanda'ya uyum" gibi başlıklar altında tartışılmaktadır. Göç ve göçün yarattığı dinamikler aslında tüm Avrupa'da kimlik, yurttaşlık gibi baskın konularda hararetli bir tartışma yaratmakla birlikte, Hollanda'nın diğer Avrupa ülkelerinden bir farklılığını da ortaya çıkarmaktadır. Çünkü bu konularda yaşanan tartışmalar daha öncesinde Avrupa genelindeki kadar Hollanda'da yaşanmamıştır. Bir yanıyla Hollanda'da siyaset ve bürokrasi ile bağlantılı geniş bir "allochtonia" akademik geleneği bulunduğundan, bu konular yakın döneme kadar gündemin üst sıralarında yer alan maddelerden biri olmamıştır. Allochtoon nüfusa yönelik siyasalar bir yandan akademi-bürokrasi-siyaset üçgeninde "çözölmeye" çalışılırken, gündelik yaşamda "biz" ve "onlar" ayrımına dayalı bir ilişki biçimi çeşitli formlarda devam etmiştir. Yeni olan bu iki düzeyin bir araya geldiği kamusal bir tartışma başlamış ve dozu da giderek artan bir kutuplaşmaya doğru gitmektedir denilebilir.

Göç ve entegrasyon konularında çalışan Hollandalı akademisyenlerden Prof. Dr. Hans Entzinger, bu durumu, “*göçmenlerin entegrasyonu konusunda çalışan herhangi bir uzmanı, gecenin bir yarısı uykusundan kaldırıp çok kültürlülükle tanınan ülkeleri saymasını isterseniz, büyük olasılıkla Avustralya, Kanada ve Hollanda’nın adını verecektir*” diyerek ifade etmiştir (Ihlamur-Öner ve Şirin Öner, 2012, s.162-163). Hollanda’ya ilişkin bu yaygın düşünce, 2000’li yıllardan itibaren hızla değişmeye başlamışsa da esasında 1990’lı yıllardaki politika değişiklikleri bunun bir habercisi niteliğinde olmuştur. Ancak, politika değişikliklerinin ötesinde göç, entegrasyon, İslam, yurttaşlık gibi tartışmaların yarattığı etki ve çok kültürlü politikaların kamuoyunda dramatize ediliş biçimi toplumsal bir histeri görünümünü almıştır. Artık Hollanda “*çok kültürlü bir cennet değil, “çok kültürlü bir drama”* olarak görülmekte, farklı siyasal konular arasında göçmenlerin entegrasyonu meselesine ilişkin yeni bir çerçevenin benimsenmesi gerektiği yolunda bir ortaklık kurulmaktaydı (Öztan, 2005, 162-165; Öztan, 2009, s. 55-61). Nitekim, 2002’de İslam ve göçmen karşıtı söylemleri ile “Hollanda kültürünün İslamlaştırılması”na müsamaha gösterildiği iddiası ile İslam ve göçmenler hakkında ırkçı ve hakaret içerikli söylemleri bulunan radikal sağ siyasetçi Pim Fortuyn’ın öldürülmesi; 2004’te yine İslam karşıtı radikalizmin önde gelen figürlerinden biri haline gelen Theo Van Gogh cinayeti, Hollanda’daki bu tartışmaların bir toplumsal histeriye dönüşmesine yol açmış ve Hollanda kamuoyunda neredeyse tüm tartışmalar, “biz” ve “onlar” ayırımına dayanan göçmen karşıtı ve katı bir kültürel kutuplaşma biçimini almıştır denilebilir.

Yurttaşlık, kimlik ve kültür etrafında şekillenen bu tartışmalar Hollanda’ya özgü değildir. Pek çok Avrupa ülkesinde vatandaşlık ve yabancılar hukuku yeniden gözden geçirilmekte, yabancılara oy hakkı ateşli tartışmalara konu olmakta ya da entegrasyon politikalarında keskin değişiklikler kamuoyunun gündemini meşgul etmektedir. Yaşanan bu sıcak tartışmanın çok önemli bir boyutunu İslam ve Avrupa’daki İslam’ın varlığı ile ilgili tartışmalar oluşturmaktadır.

Schain’e (2009) göre 11 Eylül saldırıları ve ardından Irak’ta yaşananlar, Danimarka’daki karikatür krizi, göç ve İslam meselelerinin giderek güvenlikle ilişkilendirilmesi, çok kültürlü Avrupa kentlerini “İslamlaşma” karşısında korumaya yönelik hareketler, Avrupa’nın yeni göçmenleri ve göçmen kökenli yurttaşlarına

ilişkin işsizlik, yoksulluk, eğitim vb. gibi yapısal sorunların dahi “risk”, “tehlike”, “tehdit”, “akın”, “çöküş”, “suçluluk” gibi güvenlikle ilişkili bir terminoloji ile yüklenmesi, Avrupa’da kültürler temelinde bir ayrışma ve kutuplaştırmayı pekiştirmiştir (Schain, 2009, s 93-94). Söz konusu kutuplaşmanın vücut bulmuş hali ve simge ismi ise PVV olmuştur.

3.3.2. PVV’nin Siyasi Tarihi ve Söylemi

Hollanda siyaseti yüzyılın başından bu yana önemli ölçüde değişim göstermiştir. Hoşgörü, çokkültürlülük, birlikte yaşama, özgürlük vb. gibi kavramlarla anılan ülke de 11 Eylül sonrasında bahsi geçen kavramlar erozyona uğramış ve eski anlamlarından çok uzaklaşarak siyaset alanında tehlikeli bir boşluk meydana gelmiştir. Bu boşluk, radikal söylemleri, militan bir sivilleşmeyi, ekonomik ve sosyal güvenlik tehdit iddialarını, liberalizmden uzaklaşmayı meydana getirmiş ve sonuçta da ırkçı ve göçmen karşıtı siyasal bir alan oluşmuştur (Akkermans, 2005; Vossen, 2010, s. 26-27). Söz konusu siyasal alanının ilk çıktısı ve oldukça ses getireni Özgürlük Partisi olmuştur.

Hollanda’da popülizmin en önemli temsilcisi Geert Wilders, iktidarın güçlü ismi Halkların Özgürlük ve Demokrasi Partisi’nde (VVD) 1990-1998 yıllarında politik kariyerine başlamıştır. Bu dönemde görev yaptığı VVD’nin lideri olan Bolkenstein’in Müslümanları eleştiren ve göçün Hollanda için tehlikeli olduğunu savunan söylemi benimsenmiş ve onun ırkçı sayılabilecek polemikçi ve çatışmacı tarzını izleyen Wilders, 2004 yılına kadar partisinde kalmıştır. Wilders, Türkiye-Avrupa müzakerelerinin başlamasına karşı çıkarak sert tepki göstermiş ve bu nedenle de Eylül 2004’te VVD’den ayrılmıştır (Eren, 2017, s. 9).

Hollanda’da İslam ve göçmen karşıtı söylemle siyasete giren Özgürlük Partisi (Partij Voor de Vrijheid-PVV), FPÖ gibi köklü ve uzun bir geçmişe sahip değildir. PVV, Geert Wilders (1963-.....) tarafından 22 Şubat 2006’da tek kişilik bir parti olarak kurulmuştur.

PVV, 2006 genel seçimlerinde Hollanda parlamentosunun 150 sandalyesinden dokuzunu kazanarak beşinci, 2010 genel seçimlerinde de 24 sandalye kazanarak üçüncü büyük parti olmuştur. Bu dönemde PVV, kabineye girmeden azınlık

hükümetini desteklemiş, bütçe kesintileri nedeniyle Nisan 2012’de desteğini geri çekmiştir. Parti, daha sonra 2014 yılında Avrupa Parlamentosu seçimlerinde 4 sandalye kazanarak genişlemeye devam etmiştir (Karataş, 2019, s. 34). PVV, 2017’deki genel seçimlerde ise oyların yüzde 13,1’ini alarak parlamentoda 20 sandalye elde etmiştir (Erdoğan, 2017; Kaya, 2017, s. 6).

Partinin söylemindeki ana gündem konusuna bakıldığında “Hollanda’nın İslamlaşması” karşısında önlemler alınması ve bunun durdurulmasıdır (Leeuwen, 2009, s. 1). Wilders, “İslam’ın çağdışı ve faşist bir ideoloji olduğunu, terör başta olmak üzere suçu teşvik ettiğini” savunmaktadır. Ayrıca Hz. Muhammed’e hakaret ederek ve Kuran’ı Hitler’in ‘Kavgam’ kitabına benzetmekte İslam’ın neredeyse tüm değerlerini aşağılamaktadır (Gieling, Thijs ve Verkuyten, 2011, s. 2). Tek kişi olarak yola çıkan Wilders, yukarıda aktarıldığı üzere kısa sürede Hollanda siyasetinin merkezinde yer almaya başlamıştır. Wilders’in söylemlerinde daha önce üyesi olduğu VVD’nin radikal liderinin izleri olmakla birlikte aynı doğrultuda siyaset yaptığı Pim Fortuyn’in 2002 yılında öldürülmesinin (Eren, 2017, s. 9) önemli bir etkisi olduğu ifade edilebilir. Zira Fortuyn, İslam ve göçmen karşıtı ve LGBTİ haklarını savunmasıyla tanınmaktadır Wilders ise tüm “karşıt” söylemleri kendi şahsında bir araya toplayarak net ve açık bir marjinal politikacı olarak hem kendi hem de ideolojisini ortaya koymuştur.

PVV, parlamentoda 2006 yılında elde ettiği 20 sandalye ile kurumsallaşmaya başlamış, İslam ve göçmen karşıtlığına Avroseptizmi de eklemiştir. PVV, Hollanda tarih, ulus, dil ve kültürünü korumak adına makro bir siyasi harekete soyunmakla birlikte, Avrupa’nın genişlemesine de muhalefet etmekte, homojen ve göçmensiz bir yapı talep etmektedir. PVV’nin siyasi başarısının ve uluslararası alanda dikkatleri üzerinde toplamasının en temel nedeni, Hollanda’nın geleneksel politik ailesinin bir parçası olmamasından ileri gelmekte, Hollanda’daki tüm partilerden farklı bir çizgi içerisinde hareket etmekte, göçmenlere karşı sert söylemler içerisine girmekte ve İslamiyet’e karşı nefret söylemi inşa etmektedir. PVV’nin bir diğer önemli özelliği de sürekli üyelere ziyade, bağışçılar ve gönüllüler üzerinden Hollanda siyasetinde etki etmeye çalışmasıdır (Lucardie, 2007: 176). Diğer yandan PVV’nin, aşırı sağ siyasi fraksiyonlardan uzak durması, Hollanda’daki seçmenlerin PVV’ye yönelmesinde önemli bir etken olmuştur (Van Gent, Jansen ve Smits, 2014: 1779). Böylece PVV,

Avrupa'daki pek çok aşırı sağ parti gibi radikal söylemlere yer vermiş olsa da, Hollanda siyasetinde önemli bir yer elde etmeyi başarmıştır.

Hollanda'da PVV'nin söylemleri seçim dönemlerinde tehlikeli bir biçimde daha da popüler olmaktadır. Örneğin, Ocak 2017'de Hollanda'ya özgü değerlere entegrasyonu kabul etmeyenlerin ve Hollanda değerlerini eleştirenlerin ülkeden ayrılmaları gerektiğini ifade ederek radikal sağ oyları toplamayı hedeflemiştir (Aknur ve Saylan, 2019, s. 3311). Bu “yerlilik” söylemiyle yabancıları dışlayıcı ve tehlike altında gördüğü Hollandalı kimliğini koruyucu bir politikayı savunurken aslında aynı zamanda kişisel özgürlükler ve siyasal çoğulculuk ihlal edilmiştir (Karataş, 2019, s. 35-36). Burada popülist bir düşünce ile Avrupalılığın tehdit altında olduğu varsayımı ile hareket ederken açıkça popülist radikal sağcı ve etnik çoğulculuk söylemine başvurmadan çekinmemekte, bu açıdan değerlendirildiğinde nefret söylemi olduğu ifade edilebilmektedir.

Wilders, seçim kampanyalarında PVV'yi pazarlarken Viyana'nın Hitler tarafından ilhak edilmesinden sonra Yahudilerin küçük fırçalarla sokakları temizlemeye mecbur bırakılması gibi, Müslümanların da sokakları dış fırçalarıyla temizlemeye mecbur bırakılması gerektiğini savunmuştur. Buna karşı çıkanları da, ‘akli dengeleri bozuk’, ‘saçmalayanlar’ şeklinde itham ederek tahrik etmekten kaçınmamıştır. Ancak Wilders, ‘Yahudi dostu’ olduğunu sık sık ifade ederek İsrail'e de düzenli olarak seyahatlerde bulunmaktadır (Eissens and Bronkhorst, 2011, s. 129-135).

2009 yılında Wilders, başörtüsü için ‘paçavra’ ifadesini kullanmış vergi alınmasını önermiştir. Aynı yıl, tartışmalara neden pek çok ırkçı ve nefret içerikli ifadeler kullanmaya devam etmiştir. Bu nedenle yargılanmış olup Haziran 2011'de beraat eden Wilders, medyaya sonucu değerlendirirken “ifade özgürlüğünün bir zaferi” olarak nitelemiştir. Avrupa içinden de kendisine tepkiler gösterilmiş 12 Şubat 2009'da İngiltere'ye girişi yasaklanan Wilders, ziyaretini yasağını 16 Ekim 2009 tarihinde kaldırılmasıyla gerçekleştirebilmiştir (Otjes ve Louwerse, 2011, s. 67). Wilders, bu medya ilgisi, tepki, yasak, dava vb. derken Avrupa genelinde adından sıkça söz edilen, ulusal ve uluslararası alanda hızla tanınır hale gelmiştir. Böylece üstlendiği “misyon” hakkında etkili ve geniş bir “pazarlama” fırsatı elde etmiştir.

Seçim kampanyalarında ise Wilders'in PVV'si, ulusal çıkarların korunmasını göçmen karşıtlığı kadar güçlü bir Avrupa karşıtlığı üzerine oluşturmuştur. PVV'ye göre "diğer partiler öyle ya da böyle bir şekilde göçmenleri, İslam'ı ve Avrupa'yi tercih ederken, PVV sadece Hollanda'lılığını seçmektedir." Bu şekilde PVV için güvenlik ve risk oluşturan faktörlerin ilk olarak göçmenler, ikinci olarak İslam ve üçüncü olarak da genişleyen Avrupa olduğu anlaşılmaktadır. PVV'nin ekonomik risk algısının merkezinde ise Avrupa ilk sıradadır. Zira Avrupa'nın geleceği, Avrupa entegrasyonu ve kriz sonrasında Yunanistan'ın ekonomik durumunun hakim olduğu bir ortamda, "Brüksel onların, Hollanda bizim" sloganıyla, Hollanda'nın Avrupa ve Euro Bölgesi'nden çekilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Politico, 2017). Ayrıca Hollanda'nın vergileriyle ekonomik sorunlar yaşayan Yunanistan veya bir başka ülkenin kurtarılmaya çalışılmasının yanlılığı savunulmuştur.

Görüldüğü gibi PVV veya Wilders, kamuoyunda dikkat çekecek bir konu oluştuğunda onu istismar etmek ve bunun üzerinden prim sağlamak peşinde koşan popülist bir siyasi kişiliktir. Örneğin Yunanistan'ın ve diğer bazı Avrupa ülkelerinin ekonomik sorunlar yaşadığı dönemde "Hollanda'lıların vergileri", eğer böyle bir durum yoksa kendi bir hedef yaratarak bunun üzerinden yürümeyi tercih etmektedir. Söylemlerindeki göçmen karşıtlığının öznesi, olağan sorunlardan ziyade ırkçılık, nefret, suiistimal ve tahrik şeklinde gelişmektedir (Atikkan, 2014, s.126).

Wilders, 2006 yılında partisini kurduktan sonra girdiği seçimlerde göçmenlere ve İslam'a saldırarak yüzde 5,8 oranında oy almış, aynı söyleme 2008 ekonomik kriz sonrasında "Hollanda'lıların vergileri" konusunu da ekleyerek oyunu yüzde 15,4'e çıkarmıştır. 2010'daki Arap Baharı ardından gelen göçmen krizi nedeniyle göçmenler üzerinden yeterince destek sağlayamamış ancak Avrupa ekonomisi üzerinden yürümüş, ancak bu söylem yeterince verimli olmamış ve 2012 yılında aldığı oy oranı yüzde 10'a gerilemiştir. 2017 yılına gelindiğinde ise göçmen krizinin çözülememesi, ekonomik, sosyal ve yer yer güvenlik meselesi haline gelmesiyle 2008 yılına benzer bir söylemle oylarını yeniden yükselterek yüzde 13,1'e çıkarmıştır (Erdoğan, 2017; Kaya, 2017, s. 6). Seçimlerde aldığı oylar üzerinden genel bir değerlendirme yapıldığında, Avrupa'nın genel durumu ve konjonktürel gelişmelere bağlı olarak PVV'nin hakim atmosferde iyi bir istismarcı olduğu ifade edilebilir.

PVV seçim kampanyalarında göçmen odaklı tüm güvenlik nesnelere harekete geçirmekte ve hassasiyetleri istismar etmekte başarılı bir söylem ve strateji kullanmıştır. 2012'deki seçim kampanyası boyunca İslam, göç/göçmen ve entegrasyon konularına geri dönmüş ancak doğrudan saldırı tarzını bir seviyeye taşımıştır (Atikkan, 2014, s.126). Örneğin bu dönemdeki klişelerinden bazıları şu şekildedir; “daha az Faslı mı? yoksa daha çok Faslı mı istiyorsunuz?”, “İslam Avrupa'daki Truva Atı'dır”, “genç Faslı suçlular”, “Müslüman sömürgeciler”vb. PVV'ye göre ülkedeki her göçmen bir tehdittir (Tecmen ve Kaya 2018, s.15). Bu göçmenlere olanak/müşamaha sağlayan herkes/her kurum/her parti Hollanda milliyetçiliğinden uzaklaşmıştır, Avrupa ise göçmenler konusunda baştan bu yana hatalıdır. PVV'ye göre eğer göçmenler, İslam ve Avrupa'nın tutumu engellenemezse “İslamlaşma” söz konusu olacaktır, bunun sonucunda da “Araplaşmış Avrupa” için önce “Avrasya” (Eurabia), daha sonra benzer şekilde “Araplaşmış Hollanda” için “Hollanbiya” (Netherabia)” terimleriyle tezlerini kavramlaştırarak kamuoyuna ve seçmen kitlesine sunmuştur (Lucardie ve Voerman, 2013, s.193; Holsteyn, 2014, 323).

2012 sonrasında PVV'nin gündemi ya da suiistimal konusu Arap Baharının ortaya çıkardığı göçmen krizi olmuştur. Bu dönemde sadece göçmen ve İslam karşıtlığını merkeze alarak mülteci hareketleri üzerinden söylem geliştirmiş, Avrupa'ya ise “korumacı” tutumla “savunulması gereken” bir konumda yer vermeye başlamıştır. Wilders, Akdeniz başta olmak üzere pek çok yoldan Avrupa'ya yönelen mülteci hareketliliğini, “kültürlerini, yaşam biçimlerini, kimliklerini, güvenliklerini ve refahlarını tehdit eden İslami bir İstila” şeklinde nitelmiştir (Batur, 2019, s. 111). Bununla da kalmayan Wilders, Almanya'nın Köln kentinde sığınmacılar tarafından işlendiği iddia edilen cinsel saldırı olayı üzerine fırsatı değerlendirerek, önce Müslümanlar'ı aşağılamış, kadınları “testosteron bombaları”ndan ve “cinsel cihatçılar” dan uzak durmaları konusunda uyarmıştır (Batur, 2019, s. 112). Wilders'in kullandığı kavramlara bakıldığında toplumda infial uyandırıcı, hamaset odaklı ve fırsatçı söylemler olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan ifade ettiği/öne sürdüğü/talep ettiği vb. her ifade PVV'nin parti programında da açık/örtülü şekilde yer almaktadır.

3.3.3. PVV'nin Referans Nesneleri ve Güvenikleştirme Çıktıları

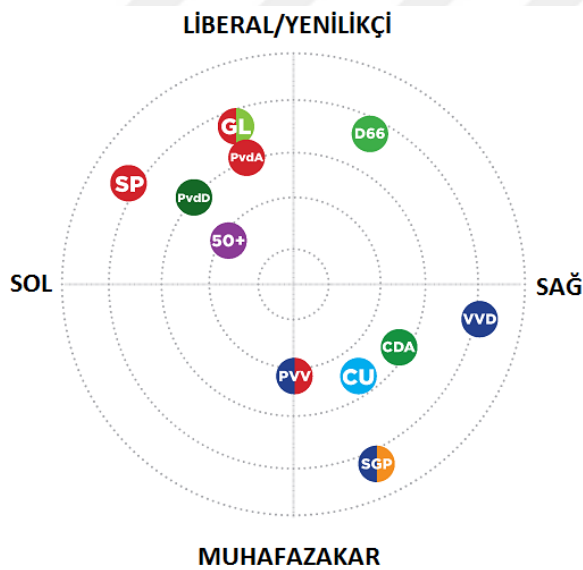
Toplumsal hareketlerden bahsedildiğinde bir toplum içinde belli bir dünya görüşünü ya da ortak ihtiyaçları, arzuları, kaygıları paylaşan insanların bir araya gelerek söz konusu değerleri muhafaza etmek ya da hâkim hale getirmek uğruna mücadele vermeleri anlaşılmaktadır. İdeoloji kavramında fikir ve teori boyutlarını temsil eden söylem (Çelik, 2005, s. 27; Elbirlik ve Karabulut, 2015, s. 33-34) ön plana çıkarken toplumsal hareket kavramında aksiyon ve pratik ağırlık kazanmış olmaktadır (Öztürk, 2011, s. 20). Dolayısıyla, “İdeoloji” ve “Toplumsal Hareket” in, birbirlerinden farklı kategoriler içinde yer alan kavramlar olduğu söylenebilir. Toplumsal Hareketlerin çıkış noktası çoğu kez ideolojiler olmuştur (Özer, 2011, s. 61). Hatta “Klasik Toplumsal Hareketler” in bütünüyle ideolojiler üzerine inşa edildikleri söylenebilir (Yılmaz, 2008, s. 63-67). Daha iyi bir dünyanın kendi ideolojileri⁵ doğrultusunda tesis edilebileceğine inanan ideolojik gruplar, ideallerini hayata geçirmek üzere organize biçimde harekete geçtikleri zaman, bir toplumsal hareketi başlatmış olmaktadır (Mardin, 2009, s. 22). Bu nedenle ideoloji, neredeyse hiçbir düşünme ve incelemenin vazgeçemeyeceği bir kavram haline gelmiştir (Karpas, 2009, s. 311-313). Bu çerçevede değerlendirildiğinde FPÖ ile Avrupa içindeki göçmen karşıtı diğer siyasi parti ve grupların kimlik ve etnisite üzerinden ideolojik çizgisini aşırı milliyetçi veya radikal sağ olarak tanımlamak mümkündür.

PVV'nin ideolojik çizgisinin ne olduğu ise oldukça karmaşık olduğu kadar basittir. PVV ve lideri Geert Wilders'in ideolojik haritasına bakıldığında; muhafazakar, liberal, sağ ve sol duruşların hepsini görmek mümkündür. Karmaşık olan tarafı bu birimlerin aynı bünyede eş anlı olarak toplanmasıdır. Zira siyaset bilminde ideal bakış açısına göre ideoloji, kurucu iradenin meşruiyetini teminen kurallı, sistemli ve amaçlı bir toplum olma yolunda birliktelik ve beraberlik

⁵ Mannheim'e göre, modern tarihte dört önemli ideoloji örneği meydana çıkmıştır. Bunlar; (1) bin yılda çok büyük ve doğüstü gelişmeler olacağı inancı olan Kliasma, (2) Liberal hümaniter görüş, (3) Muhafazakâr (tutucu) düşünce ve (4) önceliklerin özelliklerini kendinde toplayan Komünist-Sosyalist görüştür (Kaya, 2004: 70-71).

konularında birleştirici ve uzlaştırıcı⁶ bir fonksiyon olarak görülmektedir (Çelik, 2005, s. 162; Mutlu, 2008, s. 133; Çetin, 2011, s. 203). PVV'nin ise amaçlı topluluk, birlik ve beraberlik ideasından ziyade kendi etrafında bir destekçi grubu oluşturmak, şiddet içerikli söylemlerini bu toplulukla birlikte kabuklandırmak istediği ifade edilebilir. PVV'nin ideolojik köklenmesine bakıldığında birbiri ile zıt olan kavramları bir araya getirmek gibi bir eğilimi olduğu anlaşılmaktadır. PVV'nin göçmen ve İslam karşıtlığı, ideolojisinin asli unsuru olduğundan bu açıdan radikal milliyetçi, "Hollandalı'lar ve öteki" söylemleri ırkçı ve Avroseptik yaklaşımı sol bakış açısının ürünüdür denilebilir. Hollanda'dan göçmenlerin uzaklaştırılması halinde ise özgürlük ve Hollanda yaşam biçimi bakımından liberal eksene dönüşmektedir. Tüm bunlar bir araya getirildiğinde ise tutarsız ve sloganist bir görünüm arz eden PVV tam bir popülist parti olarak nitelenebilir. Bundan dolayı PVV'nin ideolojik merkezini ararken popülizm tabanlı analizler yapmak doğru olacaktır.

Şekil 3.3: PVV'nin Siyasal Alandaki Konumu*



* Daire içerisinde PVV ve diğer partilerin tümü birlikte gösterilmiştir.

Kaynak: (Bommel, 2012).

⁶ Diğer yandan ideoloji için Engels ve Marks "yanlış bilinç" tezini de ileri sürmektedir (Çetin, 2011:203).

Şekil 3.4’de görüldüğü üzere PVV sağ ve sol ideolojinin ortasında muhafazakar ağırlık bir pozisyonda yer almaktadır. PVV’ye göre aslında göçmenler değil; Müslüman göçmenler ve İslam tehdit olarak görülmektedir. Zira Parti’nin programına bakıldığında FPÖ’nün “Heimat”ı gibi bir “Hollanda Milliyetçiliği” tanımı yapamadığı görülmektedir. Tüm enerjisini “karşıtlık” olgusunu zinde tutmaya harcadığından PVV’nin sosyal psikoloji gibi bilimsel disiplinlerde de incelenmesi daha anlamlı sonuçlar ortaya koyabilecektir. PVV, Hollanda’nın siyasal alanındaki her türden boşluğu doldurma stratejisi kullanmaktadır. Yapılan açıklamalar doğrultusunda PVV’nin Referans Nesnelere Güvenlikleştirme Çıktıları Tablo 3.3’de gösterilmiştir.

Tablo 3.3: PVV’nin Referans Nesnelere Güvenlikleştirme Çıktıları

Söylem Araçları	Referans Nesnelere	Beklenen Güvenlikleştirme Çıktıları
PVV tek kişilik bir parti görünümünde olduğunda Welders’in konuşmaları, medya demeçleri, seçim sloganları, duyurular, posterler.	<ul style="list-style-type: none"> • Hollandalılık • Göçmen ve İslam Karşıtlığı • Vatandaşlık • Hollanda yaşam biçimi • Ülkenin ekonomik kaynakları • “Avrasya’ (Eurabia) • “Hollanbiya’ (Netherabia)” • Suç ve şiddet 	<ul style="list-style-type: none"> • Vatandaşlık edini mi kurallarının sıkılaştırılması, • Göçmenlerin sınır dışı edilmesi, • Aile birleşmelerinin engellenmesi, • Yabancıların siyasette belirleyici güce sahip olmasının engellenmesi,

Tablo 3.3’de görüldüğü üzere PVV ırkçı söylemleri referans nesnesi olarak kullanmakta, güvenlikleştirme çıktısı olarak göçmenlere yönelik her türlü kısıtlamayı savunmaktadır. İrkçı söylem ise tüm din ve idealist yaklaşımlarda açıkça reddedilmekte, ancak PVV’nin ısrarcılığının nedeninin ise şiddet yoluyla ayrışma yaşanması çabası olduğu görülmektedir. Ballibar ve Wallerstein’e (2010) göre ırk ve ırkçılık için Batı siyaset ve sosyoloji ekolünün öncü isimlerinden Montagu; “insanlığın en tehlikeli miti”, Levi Strauss; “antropolojinin temel günahı”, Bernasconi; “düşmanlıktan arınmış gevşek bir anlamda kullanıldığı sürece ona itiraz etmenin pek de bir anlamı yoktur”, Billinger; insanlar ırk adını kullanmasalar da öteden beri kendilerini farklı şekillerde sınıflamaktadırlar” demiştir (Ballibar ve Wallerstein, 2010, s. 27-28).

PVV'nin söylem araçlarına ve referans nesnelere bakıldığında popülizmi özellikle tercih ettiği ifade edilebilir. Partinin söylem araçlarına bakıldığında kurumsal bir parti kimliği ve örgütsel bir duruşu söz konusu değildir. Zira Parti, liderinden ibaret olup tek kişinin başı çektiği sloganist ve medyatik görünümde olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan referans nesnelere de kendi içerisinde bir tutarlılığı olmadığı söylenebilir. Zira Parti, neredeyse tüm tarihi boyunca çeşitliliğin ve çokkültürlüğün simgesi niteliğinde olan Hollanda (Brague, 1995, s. 125) için indirgemeci nitelikte olan "Hollandalılık" fikrini savunmakta, aynı zamanda Avrupa entegrasyonuna karşı çıkmaktadır.

3.4. Avrupa'da Aşırı Sağın Analizi

Göç ve göçün kontrolü, entegrasyon gibi konularda devam eden güncel tartışmalar, Avrupa'nın ulus-devletlerinin kendi kimlikleri ile ilgili bir tartışma sürecini de alevlendirmiş ve aşırı sağa alan açmıştır. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren, göç olgusu ve göçmen azınlıklara ilişkin konular, Avrupa siyasetinde istikrarlı bir şekilde yükselmiştir.

Entegrasyon ve çokkültürlülük gibi değerlerinden uzaklaşarak nefrete doğru kaymaya başlayan ve ırkçı eğilimlerle beslenen göçmen karşıtlığı özellikle iki binli yıllardan sonra Avrupa'nın yeni nesil fenomeni haline gelmiştir. Kendini diğer kültürlerle göre konumlayan "Avrupalı" kimliği için göçmen karşıtlığının ırkçılığa dönüşümü ise uzun bir tarihi ve kültürel geçmişe dayanmaktadır. Uluslararası göç; ekonomi, ulusal güvenlik, politika, demografya, dil, kültür, etnisite ve din gibi olgularla etkileşimde olduğundan ortaya çıkardığı sorunlar ve sonuçlar kompleks yapıdadır (Aksoy, 2012, s 294). Bu tezin hazırlandığı dönemde yaşanan ve tüm dünyayı derinden etkileyen küresel Covid-19 (Coronavirus) salgınından önce Avrupa ve Türkiye'nin başlıca sorunu ve gündem maddesi göçmen krizi olmuştur. Avrupa için göçmen konusu 1950'li yıllardan itibaren işçi göçü-işçi alımı ile başlamış istihdam ve işgücü olarak ele alınmış, Soğuk Savaş sonrasında kültür ve uyum bağlamında entegrasyon konusuna dönüşmüş, yaklaşık son 20 yıldır da güvenlik meselesi olarak ele alınmaya başlanmıştır. Dolayısı ile göçmen konusu Avrupa için bir gelişmenin etkisiyle olgunlaşmış, sosyal ve kültürel algılamaların son dönemde artmasıyla konstrüktivist bakış açısıyla güvenlikleştirmeye dönüşmüştür.

Göçmenlerin entegrasyonu mu? Yoksa göçmenlerin asimilasyonu mu? (TÜSİAD, 2006, s. 17) sorularına ek olarak aşırı sağcı siyasetçiler, kendi ideolojilerine göre güvenlikleştirme arzularını ve söylemlerini her geçen gün daha yüksek sesle dile getirmektedir. Avrupa ekonomisinin gelişiminde göçün önemli bir katkısı ve yeri bulunmakla (Faist, 2003, s. 43) birlikte Birlik'nin 1990'ların ortalarından itibaren genişleme sürecinin başlamasından sonra göçmenlerin entegrasyonun sağlanması için atılan adımlara yine göçmenler tarafından direnç gösterilmesi (Erdenir, 2005, s. 35) ve bu çabaların katı kurallarla gerçekleştirilmeye çalışılması konunun etik yönünün tartışılmasına neden olmaktadır. Favel ve Hansen'e (2002) göre tartışmaların başlangıç noktasında yer alan pek çok durum söz konusu olmakla birlikte Schengen politikalarının sonucunda ortaya çıkan "içerdekiler" ve "dışardakiler" ayrımı da etkili olmuştur (Favel ve Hansen, 2002, s. 584).

Güvenlikleştirmede "nesnelere" ve "alımlayıcı kitle" özne durumunda olup bunlar arasında döngüsel bir devinim vardır. Öncelikle güvenlikleştirmeye neden gereksinim olduğu iktidar elitleri tarafından belirlenir (savaş, işgal tehdidi, iç/dış ulusal güvenlik vb.), ardından güvenlikleştirmenin hangi kavramlarla nesneleştirileceği (kültür, dil, din, milliyetçilik, etnisite vb.) tespit edilir ve ardından bunlar bir araya getirilerek kamuoyunun alımlayıcı kitleleri yönlendirilir. Bu halka ya da olguların hepsi bir araya geldiğinde güvenlikleştirme hedefleri kapsamında olağanüstü uygulamaların önü açılacağı gibi meşruiyet ise zaten kendiliğinden kazanılmış olacaktır. Zira göç ve göçmen karşıtlığı bahsi geçen olgularla birlikte düşünüldüğünde, "kim için, kim tarafından güvenlik?" ve "hangi tehditlere karşı güvenlik?" soruları hakkında alımlayıcı kitle, güvenlikleştirici nesnelere donatılmış olacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Avrupa'nın göç deneyimi tarihsel olarak incelenmiştir. Bu bağlamda Avrupa devletlerinin ikinci dünya savaşı sonrasında yaşadığı göç deneyimlerinde benzerlikler olduğu gibi farklılıklarında söz konusu olduğu görülmüştür. Dolayısı ile bu farklılıklar Avrupa devletlerinin ulusal göç politikalarını büyük oranda etkileyip, şekillendirmiştir. İkinci bölümün sonunda yapılan çıkarımlar doğrultusunda, Avrupa'da göç konusunun görünürlüğünün artmış olduğu, siyasallaşmış ve çok aktörlü bir yapı haline gelerek güvenlikleştirilmekte

olduğu görülmüştür. Bu noktada göçün ulusal ve ulusüstü düzeyde görünürlüğünün artması konunun siyasi partiler tarafından bir siyasi malzeme ve oy kaynağı haline getirilmesine sebep olmuştur. Aslında göç radikal sağ partilerin gündemine 11 Eylül saldırılarından çok önce girmiştir. Ancak 11 Eylül saldırıları sonrasında Avrupa’da yaşanan süreç ve ekonomik krizler önemli derecede ideolojik ve politik kırılma noktaları yaratmıştır. Bu kırılma noktaları radikal sağ partiler için önemli popülist politika malzemelerinden biri haline gelmiştir ve bu da tez konusu belirlenirken önemli bir ayırım yaratmıştır.

Çalışmada açıklanan Avrupa için göç kavramının içerdiği anlam ve sonuçlar hakkında önceki kısımlarda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, “yabancı” kavramının içeriği değişmiş ve son yıllarda yeniden yorumlanmıştır. Söz konusu yorumlamaların öznesi ise göçmenler üzerinden kurulan aşırı sağcı ideolojilerin temsilcilerinin ırkçılık boyutuna varan söylemleridir. Avrupa genelinde sayıları 50’nin üzerinde olduğu ileri sürülen (Davis ve Deole, 2017, s. 11) pek çok form ve yapıda ırkçı, aşırı sağcı ve göçmen karşıtı resmi/sivil politik oluşum vardır. Bunların her biri hem buldukları ülkeler bakımından hem de kendi içerisinde ayrı bir değerlendirme ve çalışma konusu olacak bir görünümde olmalarına rağmen bu çalışmada incelenen FPÖ ve PVV özel bir konuma sahiptir. Bahsi geçen iki parti ait oldukları ülkelerin farklı göç politikaları, farklı tarihsel süreçleri ve farklı göç algılarının olması dolayısıyla göç karşıtı politikalara yönelik geliştirilen deneyimlerinin ve süreçlerinin farklı olması gibi bir dizi önemli ayırıştırıcı nokta dolayısıyla tercih edilmiştir. Ayrıca yine bahsi geçen iki partinin söylem ve ideolojileri birçok açıdan benzerlik göstermekle birlikte kendilerine özel durumları olduğundan araştırmaya ve incelemeye değer bulunmuş olup nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür;

FPÖ Avrupa’daki en eski aşırı sağcı partilerden biri iken PVV tam aksine Avrupa’daki en yeni aşırı sağcı akımlardan biridir. FPÖ’nün kökleri 1848 yılına gitmekte iken PVV’nin başlangıç noktası 2006 yılıdır. “Başlangıç noktası” özellikle seçilmiştir. Zira PVV resmi olarak parti niteliğinde olsa da esasen tek kişilik bir popülist bir girişim olarak kabul edilebilir. Zira siyaset şekli, söylemleri, medya ve halkla ilişkileri bakımından kurumsal bir duruştan ziyade liderinin göçmen karşıtlığı bağlamında duygusal tepki ve tutumları ile özdeşdir. FPÖ ise her ne kadar ideolojik ve

marjinal alanda yer alsada köklerinin oldukça eskiye dayanması, Heimat gibi bir ideolojinin yüzyıldan fazladır savunucusu olması partiyi ister istemez kurumsal ve kurumsal anlamda kök ve derinlik sahibi yapmaktadır. Ancak PVV'nin ise böyle bir durumu söz konusu değildir.

Her iki partinin yapısal bakımından birbirinden çok farklı olması aynı zamanda bunların Avrupa benzerlerinin nadir olması araştırma konusu olmaları için yeterli bir neden olarak görülebilir. FPÖ'nün ırkçı söylemleri ile PVV'nin göçmen karşıtlığı yeni bir siyasi alanın Avrupa gündemine yerleşmesine yol açmıştır. Öyle ki her iki parti hem ulusal seçimlerde hem Avrupa Parlamentosunda elde ettiği temsilcilerle varlıklarını güçlendirmişlerdir.

FPÖ ve PVV'yi ırkçılık ve yabancı düşmanlığı dışında bir araya getiren ortak nokta ise Avroseptizmdir. Genel görünüm olarak Avrupa'da aşırı sağ denildiğinde yabancıları hedef alan siyasal yapıların akla gelmesi bu iki partinin Avroseptik söylemleri ile başka bir alana kaymaktadır. Zira Avrupa'nın üzerine kurulu olduğu "Birlik" düşüncesine de karşı olan bu iki parti aşırı sağın uç noktası olarak görülebilir. Örneğin Almanya'daki PEGIDA hareketi, Fransa'de Le Pen gibi akımlar ya da öncülerin yegâne hedefi göçmeler iken, FPÖ ve PVV deyim yerindeyse "her şeye karşı" çıkarak muhalif düşüncedeki tüm kesimleri kendi hinterlandında toplama stratejisi yürütmektedirler.

Genel karşılaştırma yapıldığında Avrupa'nın önde gelen ülkelerinde göçmen karşıtlığının çıkış noktaları birbirinden farklıdır. Örneğin İngiltere'de göçmen karşıtlığı, Müslümanları hedefe alarak 11 Eylül saldırıları ve daha sonra Londra terör saldırıları ile birlikte ulusal güvenlik tehdidi üzerinden yükselmeye başlamıştır. Örneğin dönemin Avrupa Parlamentosu ilişkilerinden sorumlu olan Bakanı Denis Mac Shane, Müslüman topluma yönelik "*ya İngiltere'de İngiliz gibi bir hayat tarzını ya da terörist gibi bir hayat tarzını kabul edeceksiniz, umarım mesajım alınmıştır*" demiştir (www.dw.de, 2015). Danimarka'da Danimarka Halk Partisi (Dansk Folkeparti) ifade özgürlüğü üzerinde göçmenlerin baskı ve tehdit oluşturduğunu ayrıca onların homojen yapıyı bozduklarını savunmuş, lideri "İslam bir din değil, dünyayı mahvetmek isteyen bir harekettir" (Alga, 2011) demiştir. Nitekim sakin bir toplum olan Danimarka'da yayın yapan Jyllands-Posten gazetesinde 30 Eylül 2005 tarihinde Kurt Westergaard'ın

çizdiği “Muhammedin Yüzleri” adlı Hz. Muhammed’e hakaret içeren karikatürler yayımlandıktan sonra etnik ve dini ayrımcılık tartışması en üst perdeden tekrar başlamıştır (arsiv.ntv.com.tr, 2015). Güneye gelindiğinde İtalya ve yakın coğrafyasının göçmenler ile İslam ve Müslümanlarla olan ilişkileri diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi savaş, kimlik, din ve diğer siyasal gelişmelerden farklı olarak kültür ve ticaret gibi köklü bir geçmişe sahiptir (Spies, 1974: 14). Ancak İtalya’da Katolik kilisesinin baskın durumu göçmenlerden ziyade Müslümanlara yönelik dini temellere dayanan bir karşıtlığı yükseltmiştir. Almanya’da ise bilinen bir gerçeklik olarak çok boyutlu genel bir yabancı düşmanlığı eğilimi gözlenmektedir. Görüldüğü üzere benzer ve farklı yönleri ile Avrupa’nın her ülkesinde göçmen karşıtlığının başka başka dinamikleri söz konusudur.

Yapılan açıklamalara bakıldığında Avrupa’nın pek çok ülkesinde göçmenlere yönelik aşırı sağcı eğilimlerin çıkış noktaları kendine has kaynaklarla beslenmektedir. FPÖ ve PVV ise diğer örneklerinden farklı olarak aşırı sağcı söylemlerinde Avroseptizimi de ekleyerek şimdi olmasa bile gelecekte Avrupa bütünleşmesini erozyona uğratacak bir ayrışma düşüncesini yüksek sesle dile getirmeye başlamışlardır. Ters açıdan bakıldığında FPÖ ve PVV Avrupa genelindeki “anti”, “fobik” ve “muhalif” düşünce akımlarını kendi bünyelerinde toplayarak güç kazanmaya devam ettikçe arka planda besledikleri Avroseptizimi göçmen karşıtlığı ile birleştirerek Avrupa’nın da altını oymaktadırlar denilebilir.

Konuya güvenikleştirme açısından bakıldığında ulusal tehdit ile aşırı sağcılığın aynı çizgiye getirilmeye çalışıldığı ifade edilebilir. Kuramsal olarak güvenikleştirici aktör olarak devlet, kendisi ve milleti için tehdit olarak algıladığı bir konuyu ulusal güvenlik bağlamında değerlendirmeye başlarsa, özel ve olağanüstü haklara sahip olduğu gerekçesiyle uluslararası ortamda bunun kabul edilmesini ve tanınmasını beklemektedir (Waever, 1995, s. 154). Böylece bir konu güvenikleştirme ile güçlendirilerek siyasileştirilmektedir (Emmers, 2013, s. 134). Sonraki aşamada ise alımlayıcı kitlenin ikna edilmesi yani ulusal güvenliğin tehdit altında olduğuna ilişkin muhatapların ikna edilmesi gerekmektedir.

Bu tez çalışmasının hazırlanmasında etkili olan temel soru şudur “Sağ partilerin yükselişinde göç ve göçmenlerin etkisi nedir?”. Ve ulaşılan nokta da, radikal

sağ partilerin her iki ülkede de var olan siyasal sistem içerisinde kendilerine yer bulabilmeleri noktasında benzeştikleri görülmüştür. Örneğin, Heimat gibi bir ideolojinin yüzyıllardır savunucusu olan FPÖ, Avusturya’da 1990’lı yılların ortasından itibaren normal siyasetin bir parçası haline gelmiştir. Aynı şekilde Hollanda’da PVV uzun ve köklü bir geçmişe sahip olmamasına rağmen, İslam ve göçmen karşıtı söylemleri ile siyasete girmiş ve böylece kazanmış olduğu sandalye sayıları ile PVV’nin büyük partiler arasına girmeyi başarmış olduğu görülmüştür. Yukarıda ki paragrafta ifade edildiği üzere, güvenlikleştirici aktör yani siyasi partiler (FPÖ-PVV), kendisi ve milleti için tehdit olarak algıladığı göç mevzunu söz edimler aracılığıyla ulusal güvenlik problemi olarak ifade etmiştir. Partiler bu söylemlerinin kabul görmesi ile birlikte siyasi olarak bir taban elde etmiş olur. Böylece konu güvenlikleştirici unsurlar kullanılarak siyasileştirilmiştir.

Güvenlikleştirmenin referans nesnesi durumundaki söylem, hem devletler ve hem de politika alanındaki karakterler için tehdit olgusu ortadan kalktığında süreç tersine doğru gelişir ve güvenlikdışılaştırma söz konusu olur. Örneğin göçmenlerin fail durumunda çok sayıda kriminal olay yaşanması durumunda geri gönderme, vatandaşlıktan çıkarma vb. gibi olağan üstü tedbirler alınır ve bu durumun anlayışla karşılanmasını bekler. Olağan dışı durum bertaraf edildiğinde ise normale dönüşe geçilir (Waever 1995, 57; Bilgin, 2008, s. 587). Kopenhag Okulu’na göre hak ihlallerine, ötekileştirmeye, baskılamaya, dışsallaştırma ve otoriterleşmeye neden olan güvenlikleştirme sürdürülemez olduğundan onu inşa eden iktidar elitlerince geriye yani güvenlikdışılaştırmaya döndürülür (Sarıdoğan, 2018, s. 14). Tüm bunlar siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal çıktıları beraberinde getirdiğinden karar vericiler için sosyal psikolojinin önemi büyüktür. İşte bu noktada sosyal psikolojiyi kullanarak kendine alan açmaya, destek edinmeye ve bu yolla iktidar üzerinde hak elde etmeye çalışan oluşumların ortaya çıkması ve beslenmesi mümkün olabilmektedir.

Avrupa içindeki “karşıtlık” akımının köklerine bakıldığında çokkültürlülüğe yönelik bir tepki geliştiği görülmektedir. Ancak söz konusu karşıtlık nesnel zeminden uzak olduğu gibi etnosentrik merkezli olmakla birlikte; şiddet söylemlili, alaycı, aşağılayıcı, gayri medeni vb. (Akıncılar Onmuş, 2009, s.15) ithamlarla nitelenmektedir. Araştırmada incelenen FPÖ ve PVV’nin bu ithamlara yaslanması

Avrupa'nin üzerine kurulduğu değerlerle taban tabana çelişmektedir. Nitekim aşırı sağ ideolojinin milliyetçi, etnosentrik, çokkürülülük (Yanık, 2013, s. 40-41), Avroseptizm, etnisite gibi kavramlar arasında kısır döngüde dolaşmasına neden olmaktadır. Zira bu kavramlarla siyaset yapılması, ters açıdan okuma yapıldığında kendini sürekli olarak “diğeri” üzerinden konumlandırmaya neden olmaktadır denilebilir.

FPÖ ve PVV gibi yapılar Avrupa'da klasik eşitsizlikçilik savına dayanan ırkçılığın biyolojik ve antropolojik ırkçılığı “yeni ırkçılık” olarak ideolojik boyutta sosyo-kültürel ırkçılığa dönüştürmüştür. Yeni ırkçılık, nesnel ve somut verileri olmayan, hissedilen fakat gerçekliği kolay ispatlanamayan bir yapıdadır. Hayali gerçekliklerden beslenir ve ardından kimselerin zihinlerinde farklı anlamlar kazanmaktadır. Günümüz açısından duruma bakıldığında Avrupa'da yaşayan Müslümanların ve göçmenlerin öncelikle dini açıdan radikal sağın körüklediği korku iklimiyle ayrımcılığa tabi tutulduğu görülmektedir. Bu yaklaşımın başlıca nedeni olarak refah paylaşımı, kültür, tarih, din ve dil sorunsalı aslında başlıca referans nesnesi olmaktadır.

Göç ve göçün yarattığı dinamikler aslında tüm Avrupa'da kimlik, yurttaşlık, aidiyet, milliyetçilik, etnisite vb. gibi baskın konularda (Öztan, 2009, s. 61) hararetli bir tartışma yaratmış, FPÖ ve PVV gibi ötekileştirici unsurların siyasette ağırlık kazanmasına neden olmuştur. Avusturya'daki FPÖ'nin taban kazanmasında Parti'nin geçmişi ve Heimat söylemi (Zaslove, 2014, s. 105) gibi nedenler ile göçmen karşıtlığının birlikteliği bir gösterge olarak kabul edilebilir. Ancak Hollanda için aynı değerlendirmeleri yapmak güçtür. Zira çokkültürlüğün simgesi olmasının yanı sıra Hollanda'da yerleşmiş bir “allochtoon” geleneği (Güleç, 2012, s. 921) bulunmasına rağmen PVV gibi popülist akımların taban kazanması bir çelişki olarak nitelenebilir.

Göç ve göçe ilişkin meselelerde süren/sürdürülen güncel tartışmalar, Avrupa'nın ulus-devletlerinin kendi kimlikleri ile ilgili bir tartışma sürecini de alevlendirmiştir. Bu nedenle “farklılık” nosyonunun Avrupa siyasal yelpazesinde, gerek yerel gerekse makro düzeyde ikili karşıtlıklara dayanan egemen anlatıların geri dönüşü olarak yorumlanabilir. Özetle, göçmen konusunun güvenleştirilmesinde Avrupa genelinde ortaya çıkan üç durumdan söz edilebilir. Birincisi, göçmen entegrasyonunun temel bir problem olması, göçmenlerin kendi mottolarını geliştirmesi

ve entegrasyonunun başarısızlıkla sonuçlanmasıdır. İkincisi, göçmen meselesinin çözümünde Avrupa'nın makro ve sürdürülebilir çözümler üretememesi, böylece ulusal düzeydeki aşırı sağcı dinamiklerin kendine alan bulmasıdır ki bunlar PRSP'lerdir. Üçüncüsü ise güvenlikleştirici aktörlerin kendi meselelerini göçmenlere ciro etmesi, bunun sonucunda da ortaya çıkan politik boşlukta PRSP'lerin siyaset alanında derinlik kazanmasıdır. Son olarak göçmenler üzerinde baskı kurmak ve dayatmaya doğru giden tedbirler almak Avrupa genelinde sosyal sorunların başlamasına neden olma potansiyeli taşımaktadır. Aşırı sağcı düşünce akımlarının sert söylemlerinin tehdit oldukları iddia edilen göçmenler üzerindeki baskıların arttırdıkça tersine bir tepkinin da doğması muhtemeldir.

Özellikle son birkaç yıla bakıldığında seçmen tercihlerinin PRSP'ler lehine artması, gelecekte Avrupa'nın iddia edildiği gibi "barış, eşitlik, çok kültürlü ve demokratik" bir görünüm vermeyeceği şeklinde de yorumlanabilir. Diğer yandan Avrupa'daki PRSP'lerin siyasal alandaki güçlenmesi ve yükselişe geçmesini göçmenler bağlamında da değerlendirmemek gerekmektedir. Zira bu partiler Avroseptiklerin ilgi gösterdiği merkezler olduğundan aynı zamanda Birlik ve entegrasyona da muhaliftirler. Ya da açıkça olmasa da güçlenme düzeylerine göre muhalefet edecekleri öngörülebilir. Bu nedenle Avrupa'nın "birlik" olmayı devam ettirme politikalarının gelecekte sarsılabileceği ve politika çıktılarının hedeflenen sapabileceği tahmin edilebilir.

SONUÇ

Günümüz Avrupa’ında geleneksel askeri unsurlara dayalı güvenlikleştirme, neo-realist güvenlik anlayışına dönüşmüştür. Bu yeni durumda askeri unsurlara yine önem verilmekle birlikte güvenliştirmenin nesnesi ve aktörlerine yönelik yeni algılamalar gelişmiştir. Başka bir deyişle dış faktörlere dayanan saldırı-savunma durumu iç faktörlerin de söz konusu edildiği anlayışa doğru bir geçiş söz konusu olmuştur. Bu yeni fonksiyonalist yaklaşım, global çapta sadece devletlerden oluşmayan uluslararası birçok aktörün rol aldığı; bireyin, sivil toplum kuruluşlarının, oluşturduğu karmaşık, karşılıklı bağımlılık ilişkisine dikkat çeken pluralizm ve transnasyonalizm devlet-merkezli realist paradigma üzerinde durmaktadır.

Güvenlik ve güvenlikleştirme üzerine yürütülen tartışmalar Soğuk Savaş sonrasında eksen değiştirmiştir. Geleneksel kuramların rasyonel bakış açıları, görece keskin söylemleri ve önermeleri post-pozitivist ve post-yapısalcılar tarafından eleştirilmeye başlanmıştır. Özellikle 1990 sonrası Wendt’çilerin savunduğu konstruktivizmde devletlerin kültür, tarih, milliyetçilik vb. gibi amillerden yola çıkarak hem ulusal hem de uluslararası politikalarına yön verdiği savunulmuştur. Başka bir deyişle devletler, kendilerini var eden unsurlara göre davranmakta veya bunu muhafaza etmeye çalışmaktadır. Diğer yandan Kopenhag Okulu “derinleştirici” faktörlerden söz ederek devlet dışında birey, toplum, gibi farklı referans nesnelere ile güvenlikleştirmenin yeni formunu açıklamıştır. Genel olarak güvenlikleştirme kavramı 1990 sonrasında; kim ve ne için güvenlik sorusuna sağlık, kültür, toplum, birey vb. gibi sosyal boyutları da eklenerek genişletilmiştir. Bu genişlemede güvenlik sektörüne devlet merkezli askeri unsurlar dışında referans nesnesi olarak aidiyet ve sadakati temsilen “biz” olgusu eklenmiştir. Örneğin sosyal alanda “biz” duygusu, ekonomik alanda “refah” yeni güvenlikleştirmenin temel özneleri haline gelmiştir. Bütün olarak bakıldığında bu kavramların ortak çıktısı milliyetçilik düşüncesine gönderme yapmaktadır.

Avrupa’daki milliyetçilik düşüncesi 19. yüzyıldaki örneklerden farklı olarak salt etnisite ve etnik köken değil aynı zamanda ulus üstü “biz” kavramıyla

betimlenmektedir. Etnik köken iddialarının yıkıcı sonuçlarından çıkarılan dersle daha geniş tabanlı bir milliyetçilikten söz edilebilmektedir. Tümünden gelimle bakıldığında Avrupa’da milliyetçilik, “diğerleri” faktörü dışında kalan öğelerle çerçeveslenmektedir. Örneğin Avrupa’lı olanlar ile göçmenler arasında bir ayırım gelişmeye ve güçlenmeye başlamış, bu da “biz” ve “ötekiler” gibi düalist bir durumu ortaya çıkarmıştır. 11 Eylül terör saldırılarının ardından gelen Londra ve Madrid saldırıları ve 2010 yılında Arap Baharının doğurduğu mülteci krizi Avrupa genelinde “biz” i pekiştirirken “diğer” ile arasındaki mesafeyi de açmıştır. Oluşan boşluk siyasal aktörlerce ötekileştirme, göçmen karşıtlığı ve aşırı milliyetçi söylemlerle doldurulmaya başlanmıştır. Bununla birlikte devletler bazında göçmenlere yönelik politika ve uygulamalar değişim sürecine girmiş, yeni işlevselci paradigmada yayılma ve ulusüstücülük olmak üzere iki ana kavram söz konusu olmuştur. Ancak bu iki kavram, bir yanda göçmenleri dışarıda bırakarak seyrederken diğer yandan göç, mevcut veya potansiyel bir tehlike ve tehdit olarak görülmeye başlamıştır. Bu süreçte liberal tutumların kamuoyunda milliyetçi ve ötekileştirici siyasal söylemleri gelişmeye başlamıştır.

Söz konusu marjinal siyasal söylemlere yakından bakıldığında iki tür görüş olduğu ifade edilebilir. Birinci görüş Avroseptizmdir. Buna göre Avrupa bütünleşmesi ilerledikçe ve derinleştikçe ulusların milliyetçilik kökleri ve unsurlarında zayıflama olmaktadır, bundan dolayı bütünleşme durdurulmalı veya yeniden gözden geçirilmelidir. İkinci görüş ise tam entegrasyondur. Buna göre Avrupalı olmayanlar, şartsız ve kalıcı olarak Avrupa değerlerine, yaşam biçimine ve dünya görüşüne tam olarak entegre olmalıdır. İki görüşün de ortak noktası milliyetçiliğin yerleşik hale getirilmesi, buna engel olacak gelişmelerin önlenmesi ve eğer katılım göstermek istemiyorlarsa göçmenlerin dışsallaştırılmasıdır. Bu türden söylem ve politikalar esasen çok daha geriye gitmekle birlikte Soğuk Savaşın sona ermesi, 11 Eylül, Arap Baharı vs. itici etki meydana getirmiştir. Bu kapsamda genel olarak bakıldığında Avrupa’nın göçmen politikalarında üç karakteristik dönemden söz edilebilmektir;

Birinci dönem; 1950-1990 yılları arası olarak ifade edilebilecek, üretim ve kalkınma programları çerçevesinde göçmen alımı ile bunlara yönelik uygulamaların söz konusu olduğu entegrasyon ve göçmen işçi kabulü dönemidir.

İkinci dönem; 1990-2000 yılları arasındaki bütünleşme ve genişleme sürecini kapsayan ikinci hatta üçüncü kuşak göçmenlere sınırlamaların gündeme geldiği yeniden planlama dönemidir.

Üçüncü dönem; 2000 yılı sonrasında Birlik'e bazı yeni katılımların olduğu ve genişleme ile birlikte dolaşım politikalarının yeniden düzenlendiği, Birlik dışından gelenlere yönelik dışsallaştırma ve güvenlikleştirme dönemidir denilebilir.

Günümüz itibariyle "dışsallaştırma" karakteri gösteren üçüncü dönemde olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak Avrupa'da göçün güvenlikleştirmenin öznesi haline gelmesi, alımlayıcı unsurları ikna etmeye yönelik söylemlerin devreye sokulması, bir tehdit olarak tanımlanması; üyelerin karmaşık ve tutarsız güvenlik algısı geliştirmesine yol açmış, bundan dolayı da aşırı sağın yükselmesine bir alan açılmasına neden olmuştur denilebilir. Sonuçta Avrupa'da göçmenlerle ilişkilerde karşılıklı fayda oluşturma, anlayışa dayalı ve ortak yaşam alanlarının paylaşımına yönelik olarak başlatılan ideal yaklaşımlardan uzaklaşmaya başlanmıştır. Söz konusu uzaklaşma, masafe koyma şeklinde değil kademeli olarak ötekileştirmenin temelini teşkil etmektedir. Nitekim Almanya'da göçmen karşıtlığını organize eden Pediga ile başlayan akım çok güçlü olmasa da Avrupa'ya yayılmıştır. Bu yayılımın öncül ve ardılları ile sonuçları tartışılırken Avusturya'da Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), Hollanda'da ise Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) Avrupa siyasetinde yeni bir dönemi başlatmıştır.

FPÖ, "heimat" olarak nitelenen bir ideolojiyi savunmakta olup geçmişi 1848 yılındaki Hasburg bölgelerinde yaşanan Halk Devrimine kadar geriye gitmektedir. Avusturya siyasetinde aşırı sağ ideolojik temsilcilerinden olan FPÖ, söylemlerini korku iklimi ile desteklerken aynı zamanda göçmen konusunu idari ve sosyal bir olgu olmaktan potansiyel tehdit ve sosyo-politik alana taşımaya çalışmaktadır. Arap Baharı sonrasında yaşanan göçmen krizi ile birlikte bu tutumları kamuoyunda destek bulan FPÖ, etnik ayrımcılığa yönelmiştir. FPÖ'nün tarihsel köklerinden günümüze kadar ki söylemlerine bakıldığında kendi politik amaçlarına ulaşmak üzere göçmenleri kullandığı kanaatini ileri sürmek yanlış olmayacaktır. FPÖ'nün göçmenlere isnat ettiği yargılar ile onların düzen bozduğu/bozacağı yönündeki iddialarını destekleyen akademik bir metin olmadığı gibi kendilerini göçmenlere göre konumlamaları da yeni

ırkçılıklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Etnisite temelli söyleminde, göçmenleri ulusal bir tehdit olarak görmektedirler ve köklere dönüşü savunurken Avusturya milliyetçiliğini üzerinde kurdukları Heimat ideolojisiyle beslemektedirler. Nitekim resmi internet sitesinde FPÖ, Avusturya'nın dili, tarihi ve kültürünün Alman olduğunu diğerlerinin ise “bozucu” ve “dışlanması gereken” unsurlar olduğunu ileri sürmektedir. Bu haliyle bakıldığında FPÖ, daha çok katı bir Avusturya milliyetçiliğini savunmakta bunun için de gerekirse Avrupa Birliği de dâhil olmak üzere herkesin dışarıda kalması gerektiğini belirtmektedir denilebilir.

Öte yandan FPÖ siyasi alanda taban genişletmesi çabalarında Avusturya milliyetçiliğini temel taşı olarak kullanırken partinin asıl yükselişi, karşı oldukları göçmenler sayesinde olmuştur. Nitekim FPÖ asıl çıkışını Arap baharı sonrasında yapmıştır. FPÖ'nün göç, göçmen ve yabancı kavramlarının içeriğini kendi bakış açısına göre değiştirerek ulusal tehdit referansına dönüştürdüğü daha sonra bunu yine kendi arzuladığı çıktı olan dışsallaştırmaya dönüştürdüğü ya da bu dönüşümün kabul görmesini sağlamaya çalıştığı ifade edilebilir. Bu süreçte kendisini eleştirenlere yönelik olarak da alt referans nesnelere olan “Avusturyalılık onuru”, “vatanseverlik”, “ulusal dayanışma”, “tarih”, “kültür”, “ulusal kimlik” gibi karşı durulması mümkün olmayan kavramlara adapte etmektedir. Böylece alt referans nesnelere tekil sinerjik etkisinden yararlanarak ve ulus kavramının bekasını zikredilen bileşenlere bağlayarak söylemlerini makro düzeyde konumlandırmaya çalışmaktadır.

Çalışmada incelenen diğer göçmen karşıtı parti olan Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) ise FPÖ'ye göre popülist, ideolojik kökleri olmayan ve sadece lider etrafında şekillenen söylemlere sahiptir. PVV, tamamen göçmen ve İslam karşıtlığını güvenlikleştirme bağlamında tehdit olarak politik malzeme yapmaktadır. PVV siyasi alanda göçmen karşıtlığını daha çok Müslümanlara indirgeyerek ve onlara hakaret ederek hedefini spesifikleştirmektedir. PVV için Hollanda'nın ulusal çıkarlarında Müslüman göçmenler başlıca tehdit olduğundan Müslümanlar güvenlikleştirme sürecinde temel özne ve nesne durumdadır. Bununla birlikte PVV'nin tutarlılığı da tartışmalıdır. Dönem dönem Avrupa Birliği'nin yaşadığı veya muhatap olmak durumunda kaldığı kriz veya siyasi süreçlerde de çıkışlar yapmaktadır. Örneğin 2008 ekonomik krizinde durumu kötüleşen Yunanistan gibi ülkelerin Birlik fonundan

desteklenmesine şiddetle karşı çıkmıştır. Dolayısıyla görüldüğü PVV, kamuoyunda hassasiyet uyandırabileceği ve kendisine zemin teşkil edebileceği kavram ve olguları kendi söylem tarzıyla gündeme taşıyarak etki alanı oluşturmaya çalışmaktadır. PVV'nin ideolojik çizgisinin ne olduğu ise oldukça karmaşık olduğu kadar basittir zira PVV için eğer siyasi alanda ve kamuoyunda karşılığı varsa her konu ve gelişme malzeme olabilmektir.

Genel olarak Avrupa genelinde göçmen karşıtlığına yol açan dört temel olgudan söz edilebilir. Birincisi; Avrupalı devletlerin asimilasyon bağlamında bekledikleri entegrasyonun gerçekleşmemiş olması ve göçmenlerin kendi diasporalarını yaşamalarıdır. İkincisi; her ülkenin kendine has bir algısının ve beklentisinin olması, bunların da göçmenlerce içselleştirilememesidir. Üçüncüsü de özellikle 11 Eylül sonrasında “terör” ve “göçmen” terimlerinin birlikteliği neticesinde gelişen yanılsamalardır. Dördüncüsü de Arap baharı sonrasında gelişen mülteci krizinde göçmenlere yönelik dışsallaştırma söyleminin kamuoyunda karşılık bulmasıdır. Bunlar bir araya getirildiğinde ve bütüncül bir bakışla değerlendirildiğinde birinci düzey göçmen karşıtlığı 11 Eylül'de başlamış, ikinci düzey göçmen karşıtlığı Arap baharı ile olmuştur. İlk iki düzey daha çok kendi içinde gelişmiş ancak milliyetçi ve marjinal siyasilerin sürece dahil olmasıyla birlikte göçmen karşıtlığı resmi alana taşınmıştır. Üçüncü göçmen karşıtlığı düzeyinin bu noktadan sonra başladığı ifade edilebilir. Çünkü FPÖ ve PVV, ulusal ve AB genelinde azımsanmayacak bir yükseliş ve başarı elde ettiklerinden kazandıkları sandalyeler aracılığı ile söylemlerini Avrupa kamuoyuna daha güçlü bir şekilde iletmeye başlamışlardır. Günümüz itibarıyla Avrupa genelinde pandemi nedeniyle göçmenler özelinde gündemin üst sıralarına taşınan bir gelişme olmadığı ifade edilebilir. Ancak pandeminin göçmen meselesini ötediği normalleşme sonrasında bu konunun yeniden gündemdeki yerini alabileceği ifade edilebilir.

Sonuç itibarıyla göçmenlerin Avrupa içerisinde yer almaya başlamalarından günümüzdeki algılamalara kadar geçen sürede, söz edimler ile onların “güvenliğe karşı tehdit” oluşturdukları bu nedenle de gerekirse olağan dışı tedbir ve uygulamalara başvurulması gerektiği iddiası savunula gelir olmuştur. Bu bağlamda, güvenleştirme yaklaşımının özünde ki inşacı unsurlar ve radikal sağ partilerin göçü

güvenlikleştirme sürecine kuramsal olarak uygun bir bakış açısı sunması gerekçesi ile Kopenhag Okulu'nun ileri sürdüğü güvenlikleştirme anlayışının bu durumu desteklediği görülmüştür. Zira Kopenhag Okulu, süreç içerisinde inşa edilmiş olan güvenliğin tehdit edilmesi halinde, tehdit unsurlarına karşı olağanüstü yollara başvurulmasının meşru olduğu algısının savunulacağını ifade etmektedir. Başka bir deyişle iktidar sahipleri (ya da iktidara aday olanlar), olağanüstü tedbirler almak istedikleri konuları, hâlihazırda güvenlik tehditi olarak sunmak suretiyle, uygulayacakları yaptırımlara meşruiyet kazandırma yolunu seçebilmektedir. Savunulan güvenlik tehdidinin varlığı ve buna karşı alınan olağanüstü tedbirlerin de meşruiyet kazanabilmesi için alımlayıcı kitlenin buna hazırlanması ve ikna gerekmektedir. Diğer yandan, göçün güvenlikleştirme sürecinin çok aktörlü olduğu, sürecin sonunda belirli “güvenlikleştirme çıktılarının” elde edilmek istendiği, radikal sağ partilerin bu hedefe bazı alt referans nesnelere öne çıkararak ve belirli güvenlik temalarını kullanarak ulaşmaya çalışmak istediği anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, M. (2018). Avusturya’da Aşırı Sağın Meşrulaşması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 276-286.
- Abadan-Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Abdou, L. H. (2016). The Europeanization of Immigration Policies. *An Anthology of Migration and Social Transformation* (s. 105-119). içinde Cham: Springer.
- Açıkmeşe, S. A. (2008). Kopenhag Okulu ve Realist Güvenlik Çalışmalarında Aktör, Tehdit ve Politika/Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Değerlendirme. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Açıkmeşe, S. A. (2011). Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi*, 8(30), 43-73.
- Adıgüzel, Y. (2019). *Göç Sosyolojisi* (Cilt 3. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık TİC. LTD. ŞTİ.
- Ağır, B. S. (2011). Güvenlik Kavramını Yeniden Düşünmek: Küreselleşme, Kimlik ve Değişen Güvenlik Anlayışı. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*(22), 97-131.
- Ağır, B. S. (2013). Güvenlik Çalışmaları Alanında Kopenhag Okulunun Toplumsal Güvenlik Kavramsallaştırması Çerçevesinde Bir Etnik Çatışma Örneği Olarak Kosova Sorunu. *Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Akkermans, T. (2005). Anti-Immigration Parties And The Defence of Liberal Values: The Exceptional Case of The List Pim Fortuyn. *Journal of Political Ideologies*, 10(3), 337-354.
- Aknur, M. ve Saylan, İ. (2019) Avrupa Demokrasisine Yönelik Güncel Bir Tehdit: Popülist Radikal Sağın Yükselişi. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 18(2), 289-324.

- Aksoy, Z. (2012).“Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.
- Aktaş, A. (2011). Güvenlikleştirme Yaklaşımı ve Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Anlayışındaki Dönüşüm. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 7-47.
- Alagöz, B. (2017). 2003 Irak Savaşı Sonrası Basra Körfezin'de Etkili Bir Unsur Olarak Güvenlikleştirme Siyaseti. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 233-272.
- Alğan, C. (2011). “Krizle beslenen İslamofobi”, *Altust Dergisi*, Haziran, 2011, <http://www.altust.org/2011/06/krizle-beslenen-islamofobi/>, E.T. 13.03.2020
- Alkan, M. N. (2015). Avrupa’da Yükselen Irkçılık: Pegida Örneği The Rising Racism in Europe: Example of Pegida, *Akademik Bakış*, 8(16), 273-289.
- Anadolu Ajansı (2018) Avrupa'da sağ partiler oyunu artırıyor, (15.09.2018), <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupada-sag-partiler-oyunu-artiriyor/1255336>,
- Aras, İ. (2015). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Euroseptisizm- Siyasi Partilere Bakış, İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Arı, T. (2012). *Uluslararası İlişkilere Giriş* (3. Basım b.). Bursa: MKM Yayıncılık.
- Arı, T. (2013). *Uluslararası İlişkiler Teorileri; Çatışma, Hegomanya, İşbirliği*. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Arzheimer, K. (2015). The AfD: Finlally a successful right-wing populist eurosceptic party for Germany?. *West European Politics*, 38(3),535-556.
- Ataman, M. (2009, Nisan). Feminizm: Geleneksel Uluslararası İlişkiler Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar Demeti. *Alternatif Politika Dergisi*, 1(1), 1-41.
- Atikkan, Z. (2014). *Batı Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Atmaca, A. Ö., & Ercan, P. G. (2018). Uluslararası Güvenliği Yeniden Düşünmek: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Feminist Eleştiriler. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 13(59), 19-31.

- Aydın, H. (2013). Güvenlikleştirme Kavramı ve 11 Eylül Sonrası Türkiye'nin Orta Doğu'ya Yönelik Dış Politikası. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Harp Akademisi.
- Aygül, H. H. (2017). Seküler ve Çokkültürlü Avrupa'da Müslümanlar: Birlikte Yaşamak Mümkün Mü?, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 55-76.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(1), 1-9.
- Aytuğ, H. K. (2008, Ocak). Bütünleşme Kuramlarının Avrupa Birliği Genişlemesine Bakışı. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 149-161.
- Bakan, S., & Şahin, S. (2018, Ocak). Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü ve Yeni Tehditler. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4(2), 135-152.
- Balcı, A., & Kardaş, T. (2012). The Changing Dynamics of Turkey's Relations With Israel: An Analysis of 'Securitization'. *Insight Turkey*, 14(2), 99-120.
- Baldwin, D. A. (1997). The Concept of Security. *Review of International Studies*(23), 5-26,.
- Balkır, C. (2010). Trade and Global Economy: EU and Turkey "Europeanisation and the Role of Economic Elites in Romanis, Hungary and Turkey. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 07-16.
- Ballibar, E. ve Wallerstein, I. (2000). *İrk Ulus Sınıf*, Metis Yayınları: İstanbul.
- Balpınar, Z. (2013, Ocak). İsrail'in Güç Kullanımı Esaslı Güvenlik Anlayışının Thomas Hobbes'un "Doğa Hâli" Kavramıyla Analizi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 9(17), 0-126.
- Baran, T., & Macar, E. (2017). Değişen Güvenlik Yaklaşımları Örneğinde Kopenhag Okulu'nun Toplumsal Güvenlik Yaklaşımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 251-259.

- Barber, T. (2016, Eylül). *Avrupa'nın Göçmen Krizi İntikamla Geri Döndü*. Şubat 2020 tarihinde myFT: <https://www.ft.com/content/20e00c92-7026-11e6-9ac1-1055824ca907> adresinden alındı
- Barkin, S. j. (2003). Realist Constructivism. *International Studies Review*, 5(3), 325-342.
- Barnett, S. T. (2002). *Introduction: Identity and Foreign Policy in the Middle East*. (M. N. Shibley Telhami, Dü.) London: Cornell University Press.
- Bartram, D., & Marıtsa V. Poros, P. M. (2017). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar* (Cilt 1. Basım). (I. A. Tuncay, Çev.) Ankara: Hece Yayınları.
- Batur, C. (2019). *Mülteci Krizinin Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselmeye Etkisi: Almanya, Avusturya ve Hollanda Örnekleri*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Baylis, J. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(18), 69-85.
- Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2011). Kopenhag Okulu ve Güvenikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*(22), 61-96.
- Berezin, M. (2009). *Neoliberal Zamanlarda Liberal Olmayan Politikalar: Yeni Avrupa'da Kültür, Güvenlik ve Popülizm*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bigo, D. (2008). *Terror, Insecurity and Liberty: Illegal Practices of Liberal Regimes after 9/11*. Londra: Routledge.
- Bilgin, P. (2008). The Securityness of Secularism? The Case of Turkey” *Security Dialogue*, 39(6), 593-614.
- Bjørgo, T. and Berntzen, L. E. (2019). *Norwegian Center for Research on Extremism* (C-REX) at the RAN LOCAL meeting in Rotterdam (Netherlands) on 23 and 24 January 2019.

- Bohman, A. ve Hjern, M. (2016). In The Wake Of Radical Right Electoral Success: A CrossCountry Comparative Study Of Anti Immigration Attitudes Over Time. *Journal Of Ethnic and Migration Studies*, 42(11), 1729-1747.
- Bommel, O. (2012). Het Nederlandse Politieke Landschap În 2012, Overgenomen Van Kieskompas, <https://en.wikipedia.org/wiki/File:Pol-landschap-2012.png>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Boros, T., Freitas, M., Laki, G. and Stetter, E. (2018). *State of Populism In Europe*, FEPS – Foundation for European Progressive Studies, Brussels.
- Bozkurt, Ö. (1993). Maastricht Antlaşması ve Avrupa Bütünleşmesi. *Amme İdare Dergisi*, 26(1), 7-26.
- Brague, R. (1995). *Avrupa: Roma Yolu*, (Çev., B. Çotuksöken), İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi*, 5(18), 1-47.
- Britannica.com (2020). Jörg Haider, <https://www.britannica.com/biography/Jorg-Haider#ref1006127>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Buonfino, A. (2004). Politics, Discourse and Immigration as a security concern in the EU: a tale of two nations, Italy and Britain. (s. 1-30). Londra: Lincoln: SA Annual Conference.
- Bustikova, L. (2017). "The radical right in Eastern Europe." in (Ed. J. Rydgren), *The Oxford Handbook of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press.
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton: University of North Carolina Press.
- Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Boulder: Lynne Rienner Pub.
- Buzan, B., & Waever, O. (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press.

- Buzan, B., Waever, O., & Wilde, J. d. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: CO: Lynne Reinner Publishers.
- Campani, G. (2008). "Migration Inside the European Union After its Enlargement: Consequences for the European Democracy". *Rethinking Global Migration: Practices, Policies, and Discourses in the European Neighbourhood*, METU-KORA, Ankara.
- Canatan, K. (2006). *Göçmenlerin Kimlik Arayışı*, İstanbul: Endülüs Yayınları.
- Carrera, S. (2009). *In Search of the Perfect Citizen?: The Intersection Between Integration, Immigration and Nationality in the EU*, Immigration and Asylum Law and Policy in Europe, 17, Leiden, NLD: Martinus Nijhoff.
- Castles S. ve Miller M. J. (2008). *Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, (Çev. U. Bülent ve İ. B. Akbulut), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Chambers, I. (2014). *Göç, Kültür, Kimlik* (İkinci Basım b.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Charalambous, G. (2015). "Chapter 1: Introduction", in *European Far Right: Historical and Contemporary Perspectives*, (Ed. G. Charalambous). Oslo: Friedrich Ebert Stiftung.
- Commission, C. o. (2006). *Communication from the Commission on Policy Priorities in the fight Against Illegal Immigration of third-country Nationals*. Brüksel: COM.
- Çakmak, G. A. (2018). Avrupalılaşmasının Aşıl Tendonu: Göç Politikaları ve Yunanistan Örneği. *Mukaddime*, 9(1), 39-57.
- Çakmak, H. (2007). *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*. Ankara: Platin Yayınları.
- Çandar, C. (2006). Dünyada Göç Olgusu. *Uluslararası Göç Sempozyumu Bildiriler*. İstanbul : Sistem Matbaacılık.

- Çapat, H. (2008). Kopenhag Okulu Çerçevesinde Bölgesel Güvenlik Kompleksi Kavramı ve Karadeniz'de AB-ABD Güvenlik Algılamaları. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.
- Çelik, N. B. (2005). *İdeolojinin Soykütüğü: Marx ve İdeoloji*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Çetinkaya, S. (2018). AB Göç Politikalarının Güvenlikleştirme Ekseninde İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Bolu.
- Çıkrıkçı, T. (2014, Eylül 18). *BİLGESAM Bilge İnsanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi*. Ocak 21, 2019 tarihinde BİLGESAM Bilge İnsanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi Web Sitesi: <http://www.bilgesam.org> adresinden alındı
- Çiçekçi, C. (2011). Güvenlikleştirme Kuramı ve İnsan Güvenliği Çerçevesinde 11 Eylül 2001 Sonrası Avrupa'da İslami Kimlik Algısı. *Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.
- Çolak, F. S. (2017). Kopenhag Okulu Bağlamında Suriyeliler'in Türkiye'ye Etkileri. Bursa.
- Davis, L. ve Deole, S. S. (2017). Immigration and the Rise of Far-Right Parties in Europe. *DICE Report*, 15, 10-14.
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: Yenyüzyıl Yayınları.
- Deniz, T. (2014). Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 175-204.
- Develi, E. S. (2017). 21. Yüzyılda Göç Olgusu: Uluslararası Göç Teorilerinin Ekonomi Politikası. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 22(Göç Özel Sayısı), 1343-1353.
- Doğan, F., & Özlük, D. (2016, Ekim). Feminist Uluslararası İlişkiler Ve Uluslararası İlişkiler Eleştirisi: Cinsiyet, Devlet Ve Güvenlik. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(32), 53-70.

- Dornelles, F. K. (2002). Postmodernism and IR : From Disparate Critiques to a Coherent Theory of Global Politics. 1-19. http://asrudiancenter.files.wordpress.com/2010/01/krause_dornelles1.pdf adresinden alındı
- Dougherty, J. E., & Pfaltzgraff, R. L. (1990). *Contending Theories of International Relations*. New York: Harper Collins Publishers.
- Doytcheva, M. (2009). *Çokkültürlülük*, (Çev. T. Akıncılar Onmuş), İstanbul: İletişim Yayınları,
- Dunn, K. (2015). Preference for Radical Right-Wing Populist Parties Among Exclusive-Nationalists and Authoritarians, *Party Politics*, 21(3), 374-376.
- Eissens R. and Suzette Bronkhorst, S. (2011). "Right-wing Extremism and Populism in the Netherlands -Lessons not learned", In (Ed. N. Langenbacher and B. Schellenberg.), *Is Europe on the 'Right' Path?: Right-wing Extremism and Right-wing Populism in Europe*, Forum Berlin: Friedrich Ebert Stiftung.
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Dergisi*, 5(9), 9-22.
- Elbirlik, T. ve Karabulut, F. (2015). Söylem Kuramları: Bir Sınıflandırma Çalışması. *Dil Araştırmaları*, (17), 31-50
- Emmers, R. (2013). "Securitization", *Contemporary Security Studies*, (Ed. A. Collins), 3rd Edition, Oxford: Oxford University Press.
- Erdenir, B. (2005). The Future of Europe: Islamophobia?, *Turkish Policy Quarterly*, 4(3), 27-44.
- Erdoğan F. (2017). Hollanda Genel Seçimlere, Türkiye Referandumuna Hazırlanıyor (08.03.2017), <https://bianet.org/bianet/siyaset/184294-hollanda-genel-secimlere-turkiye-referandumuna-hazirlaniyor>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme Olgusu Bağlamında Yeni Güvenlik Algısı. *Akademik Bakış Dergisi*, 6(12), 265-292.
- Eren, S. (2017). *Güç Kazanan Sağcı Popülist Söylemlerin Nedenleri Ve Etkileri: Fransa Ve Hollanda Örneği*, İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı.

- Ergül, N. (tarih yok). *BİLGESAM*. Mart Perşembe, 2019 tarihinde Bilge İnsanlar Stretejik Araştırmalar Merkezi: <http://www.bilgesam.org> adresinden alındı
- Ergüven, N. S. (2016). Uluslararası Hukuk Açısından Güvenlik Kavramının Teorik Temelleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(65), 771-835.
- Ertem, H. S. (2012, Ocak). Kimlik ve Güvenlik İlişisine Konstrüktivist Bir Yaklaşım: “Kimliğin Güvenliği” ve “Güvenliğin Kimliği”. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 8(16), 177-237.
- Eurobarometer. (2011). *Standard Eurobarometer 76/First Results*. European Commission.
- Faist, T. (2003). Thomas, Uluslararası Göç ve Ulus Aşırı Toplumsal Alanlar, (Çev. A.Z. Gündoğan ve C. Nacar), İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Falkner, G. and Plattner, G. (2018). *Populist Radical Right Parties and EU Policies: How coherent are their claims?*, Badia Fiesolana: RSCAS 2018/38 Robert Schuman Centre for Advanced Studies.
- Favel A. and Hansen, R. (2002). Markets Against Politics: Migration, EU Enlargement And The Idea Of Europe, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 28(4), 581-601.
- FPO Parteiprogramm (2019). Heimat, Identität und Umwelt, <https://www.fpoe.at/themen/parteiprogramm/heimat-identitaet-und-umwelt/>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- FPÖ Oberösterreich (2018). FPÖ präsentiert “Heimat verpflichtet”-Kampagne (02.06.2018), <https://www.fpoe-ooe.at/fpoe-praesentiert-heimat-verpflichtet-kampagne/>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Gans, H. J. (2017). Racialization and Racialization Research. *Ethnic and Racial Studies*, 40(3), 341- 352.
- Geddes, A. (2001). *Migration Policy in an Integrating Europe*. Paper presented to the European Community Studies Association.

- Geddes, A. (2005). Avrupa Sınır İlişkileri ve Uluslararası Göç İlişkileri. *JCMS Journal*, 43(4), 787-806.
- Gençler, A. (2002, Şubat). Yabancı Kaçak İşçilik Gerçeği ve Türkiye Örneği. *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 17(3), 28-46.
- Gençler, A. (2005). Avrupa Birliği'nin Göç Politikası. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0(49), 173-197.
- Genova, N. P. (2002). Migrant “Illegality” and Deportability in Everyday Life. *Annual Review of Anthropology*, 31(1), 419-447.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. (C. Güzel, Çev.) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gieling, M. (2011). Thijs, Jochem and Verkuyten, Maykel. (2011). Dutch Adolescents’ Tolerance of Practices by Muslim Actors: The Effect of Issue Framing. *Youth Society*, 20(10), 1- 18.
- Girgin, O. (2018). Öncü Düşünürlerinin Yaklaşımları Çerçevesinde Postmodern Sosyal Teoriye Yönelik Eleştirel Bir Analiz. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 105-130.
- Gökbaş, S. (2009, Temmuz 30). *TASAM Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi*. Ocak 21, 2019 tarihinde TASAM Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi Web Sitesi: <http://www.tasam.org> adresinden alındı
- Grimm, R. (2015). The Rise Of The German Eurosceptic Party Alternative Für Deutschland, Between Ordoliberal Critique And Popular Anxiety. *International Political Science Review*, 36(3), 264-278.
- Guild, E., & Carrera, S. (2011). Towards an Internal (In)Security Strategy for the EU? *CEPS Liberty and Security in Europe Publication Series*, 1-9.
- Gül, E. C. (2016, Aralık). Postmodern Sanrı ve Yabancılaşma Gerçeği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 75-107.
- Güleç, C. (2015). Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye'ye Yansımaları. *TESAM Akademi Dergisi*, 2(2), 81-100.

- Güleç, M, (2012). “Hollanda Kültürünün Üçüncü Bakış Açısından Görünümü: İngiliz Gözüyle Hollandalılar,” Batman University International Participated Science And Culture Symposium, ss.921-932,18-20 April 2012, Batman, TURKEY,
- Güneş, B. (2017). Uluslararası Politika'da Güvenliği Yeniden Düşünmek: Bush ve Obama Üzerinden Bir Değerlendirme. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1663-1686.
- Güneş, F. (. (2013). Göç Kavramı ve Kuramları. *Kent Sosyolojisi*. içinde Eskişehir: TC Anadolu üniversitesi Yayını.
- Güney, A., & Çelenk, A. A. (2010). Europeanization and the Dilemma of Decentralization: Centre-Local Relations in Turkey. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 12(3), 241-257.
- Hançer, Ö. (2005). *Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi ve Nedenleri Üzerine Bir İnceleme: Fransa ve Almanya Örnekleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Heinisch, R. (2008). Right-Wing Populism in Austria: A Case for Comparison. *Problems of Post-Communism*, 55(3), 40-56.
- Hellmann, G. (2016). Germany's World: Power And Followership in A Crisis Ridden Europe. *Global Affairs*, 2(1), 3-20.
- Hille, P. (2015) “Paris Saldırısının Pegida'ya Etkisi” (08.01.2015), <http://www.dw.de/paris-saldirisinin-pegidaya-etkisi/a-18177373>, (Erişim Tarihi: 05.02.2020).
- Holsteyn J. J. M. (2014). The Dutch Parliamentary Elections of September 2012. *Electoral Studies*. 34, 321-326.
- <http://arsiv.ntv.com.tr>, “Danimarka'da Karikatür Krizi Alevleniyor”, <http://arsiv.ntv.com.tr/news/435548.asp>, E.T. 13.03.2020
- <http://www.dw.de> (2015). Avrupa Müslümanların da Evi”, Haber; K. Karaca, (Ed. A.Şimşek), <http://www.dw.de/avrupa-muslumanlarin-da-evi/a-5726089>, E.T. 20.03.2020

<http://www.pi-news.net>, BAGIDA heißt jetzt PEGIDA München, (01.04.2015),
<http://www.pi-news.net/2015/04/bagida-heisst-jetzt-pegida-muenchen/>,
(Erişim Tarihi: 05.02.2020).

<http://www.wdr5.de>, Reden Statt Ausgrenzen,
<http://www.wdr5.de/sendungen/morgenecho/maaz100.html>, (E.T.
15.05.2015).

Huymans, J. (2000). The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751-777.

Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. Londra: Routledge.

Huysmans, J. (2007, Aralık). Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe. *International Security*, 4(4), 479-505.

Huysmans, J. (2015). The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751-770.

Ihlamur-Öner S. G. ve N. A. Şirin Öner (2012). *Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar*, Tartışmalar, İstanbul: İletişim Yayınları.

İlgıt, A. ve Çetiner, Ö. (2019). Suriye Krizi Döneminde Avrupa'ya Yönelik Göçlerin Güvenlikleştirilmesi: Avrupa Birliği Kurumlarının Söylemleri Kapsamında Bir İnceleme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 18(2), 493-533

Info Migrants (2019). Austria's governing FPÖ party publishes anti-migrant poem comparing migrants with rats (04.23.2019),
<https://www.infomigrants.net/en/post/16459/austria-s-governing-fpoe-party-publishes-anti-migrant-poem-comparing-migrants-with-ratsv>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).

IOM, I. O. (2010). *International Terrorism and Migration*. Switzerland: International Organization for Migration.

İçduygu, A. (2006). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Uluslararası Göç Tartışmaları*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.

- İçduygu, A., & Keyman, E. F. (2000). Globalization, Security, and Migration: The Case of Turkey. *Global Governance*, 6(3), 383-393.
- İçduygu, A., Erder, S., & Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları; 1923-2023: Ulu-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi.
- İNSAMER, İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi. (2020). Avusturya, https://insamer.com/tr/avusturya_1041.htm, (Erişim Tarihi: 27.02.2021).
- İNSAMER, İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi. (2020). Hollanda, https://insamer.com/tr/hollanda_3238.html, (Erişim Tarihi: 27.02.2021).
- John Baylis, J. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı. *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 69-85.
- Kaliber, A. (2005). Türkiye'de Güvenlikleştirilmiş Bir Alan Olarak Dış Politikayı Yeniden Düşünmek: Kıbrıs Örneği. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi*, 2(7), 31-60.
- Kanat, S., & Aytaç, M. (2018). Suriyeli Mülteciler Özelinde Avrupa Birliği Ortak Göç Politikası ve Birlik İle Üye Devletler Arasında Egemenlik Tartışmaları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 40(2), 55-86.
- Kanbal, B. (2012, Ağustos 7). *Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Algısı*. Ekim 26, 2019 tarihinde Uluslararası Politika Akademisi: <http://politikaakademisi.org> adresinden alındı
- Karabel, S. (2018). Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ ve Popülist Söylem, BİLGESAM, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/avrupa-da-yukselen-asiri-sag-ve-populist-soylem/1113760>, (Erişim Tarihi: 10.05.2020).
- Karaduman, S. (2010). Modernizmden Postmodernizme Kimliğin Yapısal Dönüşümü. *Journal of Yasar University*, 17(5), 2886-2899.
- Karataş, İ. (2019). Avrupa'da Popülist Partilerin Yükselişi; Hollanda'da PVV Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 28-42.

- Karnitschnig, M. (2016). Austria's right-wing insurgency. Politico, (19.05.2016), <https://www.politico.eu/article/austria-political-upheaval-not-just-flirting-with-far-right-werner-faymann-norbert-hofer-fpo/>, (Erişim Tarihi: 17.02.2020).
- Karpat, K. H. (2009). *Osmanlı'dan Günümüze Kimlik ve İdeoloji*. (Çev: G. Ayas), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, A. (2009). *Islam, Migration and Integration: The Age of Securitization*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Kaya, A. (2017). Avrupa'da Popülist Sağın Yükselişi: Çeşitlilik ve Birlik İçerisinde Kaybolmak. Europe Commission, https://eu.bilgi.edu.tr/media/files/%C3%87e%C5%9Fitlilik_ve_Birlik_%C4%B0%C3%A7inde_Kaybolmak_2.pdf, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Keyik, M., & Erol, M. S. (2019). Realizme Göre Güç ve Güç Dengesi Kavramları. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 12-49.
- Kılıç, S. T. (2018). Avrupa Komşuluk Politikası'nda Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Mukaddime: Avrupa Komşuluk Politikası ve Göç Özel Sayısı*, 9(3), 1-20.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 219-230.
- Koca, M. (2002). Avrupa Ülkelerinde Göç, Mülteciler ve Yabancı Uyrukluların İstihdamı. *Türk İdare Dergisi*, 74, 97-132.
- Koçak, O. ve Gündüz, D. (2016). Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12),66-91.
- Kolukırık, S. (2014). Uluslararası Göç ve Türkiye: Yerel Uygulamalar ve Görünümler. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(2), 37-53.

- Koyuncu, Ç. A. (2012). Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımları Açısından Güvenlik Konusunun Analizi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 67(1), 111-139.
- Köse, O. (2017). *Geçmişten Günümüze Göç II*. Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Kruif, G. (1996). *Teacher Education and Multiculturalism in The Netherlands, An International Review*, London and New York: Routledge.
- Kurt, H. (2006). Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 148-178.
- Kurt, S. (2017). Dağlık Karabağ Sorunu'nun Güvenlikleştirme Teorisi Çerçevesinde Analizi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(2), 1-22.
- Kurtbağ, Ö. (2003). Avrupa-Akdeniz Ortaklığı: Barcelona Süreci. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 73-92.
- Kurubaş, E. (2006). *Asimilasyondan Tanınmaya: Uluslararası Alanda Azınlık Sorunları ve Avrupa Yaklaşımı*, Ankara: Asil Yayınları.
- Küçüksolak, Ö. K. (2012). Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 4(14), 202-208.
- Leeuwen, M. (2009). 'Clear' vs. 'woolly' language use in political speeches: the case of the controversial Dutch politician Geert Wilders. Leiden University Repository, pp. 1-13.
- Little, R. (1996). *International Theory: Positivism and Beyond*. S. Smith, & K. B. (ed.). içinde Cambridge: Cambridge University Press.
- Lucardie, A. (2007). *Rechts-extremisme, Populisme of Democratisch Patriotisme. Opmerkingen over De Politieke Plaatsbepaling van De Partij voor De Vrijheid en Trots op Nederland*, University of Groningen.

- Lucardie, P. and Voerman, G. (2013). *Geert Wilders and the Party for Freedom in the Netherlands: A Political Entrepreneur in the Polder*, Brussel/Berlin: Centre for European Studie.
- Maastricht Treaty (1992). *Provisions Amending The Treaty Establishing the European Economic Community with a View to Establishing the European Community*, Euro Treaties, Maastrich.
- Mandacı, N., & Özerim, G. (2013). Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi*, 10(39), 105-130.
- Marchesin, P. (2003). “Yeni Tehditler Karşısında Avrupa”, Düünden Bugüne Avrupa Birliği, (Der. Beril Dedeoğlu), İstanbul: Boyut Yayınları.
- Martinelli, A. (2018). *When Populism Meets Nationalism Reflections on Parties in Power*. Milan: LediPublishing.
- Mat, T. Y., & Mozakoğlu, E. (2019). Lizbon Antlaşması'ndan Bugüne AB Hukukunda Zorunlu Göç ve Kadın. *Eastern Mediterranean University/Kadin/Woman* 2000, 20(1), 1-16.
- Mcdonald, M. (2008). Securitization and the Construction of Security. *European Journal of International Relations*, 14(1).
- Mcintosh, J. (2019). Austria's FPÖ Freedom Party: A turbulent history (18.05.2019), <https://www.dw.com/en/austrias-fp%C3%B6-freedom-party-a-turbulent-history/a-48789817>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- McSweeney, B. (1999). *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Meç, S. N. (2018). Göçün Güvenlikleştirilmesi: Almanya'da Aşırı Sağ Parti AfD'nin Yükselişi ve Suriyeli Mülteci Krizi. *ViraVerita E-Journal: Interdisciplinary Encounters*, 8, 123-150.
- Messina, A. W. (2007). *The Logics and Politics of Post- WWII Migration to Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Metelev, S. (2016). Migration as a Threat to National Security. *Indian Journal of Science and Technology*, 9(14), 1-6.
- Migration, I. O. (2004). Glossary On Migration. Cenevre: IOM.
- Miller, M. J., & Castles, S. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünya'da Uluslararası Göç Hareketleri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Miş, N. (2012, Nisan). Güvenlikleştirme Teorisi ve Türkiye'de Güvenlikleştirme Siyaseti. *Doktora Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Moreau, P. (2016). L'Autriche des Populistes. La Fondation pour l'innovation politique, (10.10.2018), Erişim Tarihi: Ekim 10, 2018, <http://www.fondapol.org/etude/patrick-moreau-lautriche-des-populistes/>, (Erişim Tarihi: 17.02.2020).
- Mouffe, C. (2017). Democracy in Europe: The Challenge of Right-wing Populism. http://www.cccb.org/rcs_gene/mouffe.pdf, (Erişim Tarihi: 17.02.2020).
- Mudde, C. (2012). *The Relationship Between Immigration and Nativism in Europe and North America*. Washington: Migration Policy Institute.
- Munster, R. V. (2009). *Securitizing Immigration: The Politics of Risk in the EU*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- New States Man (2013). Are the Austrian FPÖ party really neo-Nazis? (09.10.2013), <https://www.newstatesman.com/politics/2013/10/are-austrian-fpo-party-really-nazis>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Niemann, A. (2012). *The Dynamics of EU Migration Policy: from Maastricht to Lisbon*. Oxford: Oxford University Press.
- Opratko, B. (2020). Austria's Green party will pay a high price for its dangerous alliance with the right (09.06.2020). <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/09/austria-greens-right-peoples-party-anti-immigration>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).

- ORSAM (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi*. Rapor No:22, Ankara: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Ortaylı, İ. (2006). Genel Göç Olgusu. *Uluslararası Göç Sempozyumu Bildiriler*. İstanbul: Sistem Matbaacılık.
- Otjes, S, and Louwse, T. (2013). Populists in Parliament: Comparing Left-Wing and Right-Wing Populism in the Netherlands. *Political Studies*, Vol. 63, 2015, 69-70.
- Öner, S. (2014). Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ, Yeni 'Öteki'ler ve Türkiye'nin Avrupa Üyeliği. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 13(1), 163-184.
- Özcan, M. (2005). *Avrupa Birliği Sığınma Hukuku : Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı*. Ankara: USAK.
- Özdoğan, M. (2019). Realizm ve Neorealizm Bağlamında Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Anlayışının Değerlendirilmesi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-24.
- Özer, Ö. (2011). *Haber Söylem İdeoloji: Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Konya: Literatürk Yayınları.
- Özer, Y. Y. (2010). *Yasadışı Göçün Kontrolünde Destekleyici Düzenlemelerin Rolü: Avrupa Birliği ve Türkiye Örnekleri. Örgütlü Suçlar ve Yeni Trendler*, (Ed. Demir, O. Ö. ve Sever, M.), Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Özerim, G. (2014). Avrupa'da Göç Politikalarının Ulusüstüleşmesi ve Bir Güvenlik Konusunda Dönüşü: Avrupa Göç Tarihinde Yeni Bir Dönem mi? *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 11-48.
- Özerim, M. G. (2012). Avrupa'da Radikal Sağ Partiler ve Göç Karşıtlığı : Güvenlik Temaları Ekseninde Göç Karşıtı Söylemin İnşası. *Doktora Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özgür, E. (2012). Genişleyen Avrupa Birliği'nin Göçmen İkilemi ve Yaşlanan İşgücü. *Öneri Dergisi*, 10(38), 73-85.

- Öztan E. (2005). “Göç ve Sığınma Politikalarında Kurumsallaşma: Maastricht ve Sonrasındaki Gelişmeler,” *Avrupa Birliği Ansiklopedisi Cilt 1*, (Der. D. Dinan), ss. 479-484, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Öztan, E. (2009). *Göç Bağlamında Yurttaşlık ve Toplumsal Cinsiyet: Türkiye Kökenli Amsterdamlı Kadınların Yurttaşlık Deneyimleri*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk E. (2003). *Türk Kadınının Feminizme Bakış Açısı (Erzurum Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özyakışır, D. (2013). *Göç Kuram ve Bölgesel Bir Uygulama* (Cilt 1. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Penninx R. and Lucassen J. (2007). Newcomers: Immigrants and Their Descendants in the Netherlands, Focus Migration, NL. (http://focus-migration.hwwi.de/typo3_upload/groups/3/focus_Migration_Publikationen/Laenderprofile/CP11_Netherlands.pdf).
- Politico.eu, (2017).VENLO, Netherlands (30.05.2017), <https://www.politico.eu/article/the-man-who-invented-trumpism-geert-wilders-netherlands-pvv-vvd-populist/>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Radaelli, C. M. (2003). *The Europeanization of Public Policy: The Politics of Europeanization*. Oxford: Oxford University Press.
- Rankin, J. (2019, Mart 6). AB, 'Sahte Haberlerde' Yer Aldığı İçin Göç Krizini İlan Etti. Şubat 2020 tarihinde The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/06/eu-declares-migration-crisis-over-hits-out-fake-news-european-commission> adresinden alındı
- Rıdha, Ş. (2018). Güvenikleştirme Perspektifinden ABD-Suudi Arabistan Askeri İlişkileri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Röth, L., Afonso, A. and Spies, D. C. (2018), The Impact of Populist Radical Right Parties on Socio-Economic Policies. *European Political Science Review*, 10(3), 325-350.

- Rumelili, B., & Karadağ, S. (2017). Göç ve Güvenlik: Eleştirel Yaklaşımlar. *Uluslararası Göç, Politika ve Güvenlik* (s. 69-92). içinde
- Rydgren, J. (2017). "The radical right: An introduction." in (Ed. J. Rydgren), *The Oxford Handbook of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press.
- Sağlam, E. (2017). Avusturya'daki Türk Göçmenlerin Entegrasyon Algıları, Göç Araştırmaları Dergisi, 3(1), 140-169.
- Samur, H. (2008). Avrupa Birliği'nde Göçe Yönelik Global Yaklaşım. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-16.
- Sancak, K. (2013). Güvenlik Kavramı Etrafındaki Tartışmalar ve Uluslararası Güvenliğin Dönüşümü. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(6), 123-134.
- Sandıklı, A. (2011). Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm. *Uluslararası Balkan Kongresi: 21. Yüzyılda Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Yaklaşımları ve Balkanlar'ın Güvenliği* (s. 3-67). Kocaeli: BİLGESAM.
- Sarıdoğan, S. (2018). Türkiye Avrupa Birliği İlişkilerinde Göçün Güvenlikleştirilmesi: Suriye Mülteci Krizi Örneği. Eskişehir.
- Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği. *KMĞÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13.
- Schain M. (2009). The State Strikes Back: Immigration Policy in the European Union. *The European Journal Ofinternational Law*, 20(1), 93-109.
- Schierup, C.-U., Hansen, P., & Castles, S. (2006). *Migration, Citizenship, And the European Welfare State: A European Dilemma*. Oxford University Press.
- Sever, H. ve Sever, M. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye Ekseninde Yasadışı Göç ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2(15), 85-108.
- Shapiro, J., & Suzan, B. (2003). The French Experience of Counter-terrorism. *Survival : Global Politics and Strategy*, 45(1), 67-98.

- Sollors, W. (2005). Good-bye, Germany!. *TRANSIT*, 1(1), 1-14.
- Songülen, Z. ve Çetin, İ. S. (2011). Avrupa'nın Kendine Döner Silahı: Dışlayıcılık ve Ayrımcılık, İstanbul: Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE).
- Soytürk, M. (2012). Türkiye'den Avusturya'ya İşgücü Göçü, *Turkish Studies*, 7(3), 2313-2328.
- Sönmez, P. (2014, İstanbul). Avrupa Birliği'nde Yeni Dönem Postkolonyal İlişkiler ve Göç Politikaları Diyalogu. *Doktora Tezi*. Avrupa Birliği Bakanlığı Akademik Araştırmalar Serisi-4.
- Sözlüğü, T. D. (2005, Aralık Cuma). *Türk Dil Kurumu TDK Sözlüğü* (10. Baskı b.). Ankara: TDK Yayınevi.
- Spies, O. (1974). *Doğu Kültürünün Avrupa Üzerindeki Tesirler*, (Çev: N. Ersoy), A.T.O. Dergisi İlave Yayını No:8, Ankara.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2), 419-426
- Sullivan, M. P. (1989). Transnationalism, Power Politics and the Realities of the Present System. M. W. (ed.) içinde, *International relations in the twentieth century : a reader* (s. 255-274). London: MacMillan Education Ltd.
- Şahin, Ç. (2004). Güvenikleştirme; Soğuk Savaş Sonrasında Türkiye Örneğinde Yeni Bir Güvenlik Analizi. İzmir.
- Şahin, G. (2015). Soğuk Savaş Sonrası Değişen Güvenlik Anlayışı Bağlamında NATO. *Doktora Tezi*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı.
- Şemşit, S. (2010). Avrupa Birliği Göç Politikasının Güvenikleştirilmesi ve Dışsallaştırılması: Türkiye'ye Yansımaları. *Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şemşit, S. (2018). Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 269-289.

- Şen F. (2008). *Hollanda ve Avrupa'daki Türk Nüfusu ve Hane Verileri*, Hollanda İstatistik Dairesi CBS.
- Şener, B. (2017). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Uluslararası Göç Olgusu ve Ulusal Güvenlik Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-30.
- T. C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (2019). Temel Sosyal Göstergeler, <https://www.ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/hollanda/ulke-profilu/genel-bilgiler>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- T. C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (2020). Avusturya'nın Nüfus İstatistikleri, <https://ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/avusturya/avusturyanin-nufus-istatistikleri>, (Erişim Tarihi: 27.02.2021).
- t24.com.tr (2011). Norveç'te 77 kişiyi öldüren Breivik'in manifestosunun internetten satıldığı ortaya çıktı, <https://t24.com.tr/haber/norvec-te-77-kisiyi-olduren-breivik-in-manifestosunun-internetten-satildigi-ortaya-cikti,813286>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Tangör, B. (2014). 21. Yüzyılda BM, NATO, AB ve AGİT'in Balkanlar'daki Güvenlik Yaklaşımı:Güvenlik Yönetişimi. *BİLGESAM*, (s. 42-60). Kocaeli.
- Tecmen, A. and Kaya, A. (2018). Islam Versus Europe: Populist Discourse and the Construction of a Civilizational Identity. *The Review of Faith & International Affairs*, 17(1),49-64.
- Tekeli, İ. (1975). Göç Teorileri Ve Politikaları Arasındaki İlişkiler. *Odtü Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1(1), 153-176.
- Tepealtı, F. (2019). Avrupa Birliği'ne Yönelik Türkiye Geçişli (Transit) Göç Hareketleri ve Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(41), 125-140.
- Timeturk.com (2017). Hollanda'da kaç Türk yaşıyor?, <https://www.timeturk.com/hollanda-da-kac-turk-yasiyor/haber-526666>, (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

- Turan, S. ve Özkural Köroğlu, N. (2017). *Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kuramları ve Sorunlarına Temel Yaklaşımlar*, Londra: Transnational Press.
- Tür, Ö., & Koyuncu, Ç. A. (2010). Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımı: Temelleri, Gelişimi, Katkı ve Sorunları. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi*, 7(26), 3-24.
- TÜSİAD, (2006). *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Uluslararası Göç Tartışmaları*, İstanbul, TÜSİAD Yayınları.
- Uçarer, E. M. (2001). İltica ve Avrupa Entegrasyonunu Yönetmek: Dışlama Alanlarını Genişletmek? *Uluslararası Çalışmalar Perspektifleri*, 2(3), 288-304.
- Van Gent, P. W., Jansen, F. E. and Smits, H. J. (2014). Right-Wing Radical Populism in City and Suburbs: An Electoral Geography of The Partij voor De Vrijheid in The Netherlands. *Urban Studies*, 51(9), 1775-1794.
- Verney, S. (2011). Euroscepticism in Southern Europe: A Diachronic Perspective, *South European Society and Politics*, 16(1), 1-29.
- Voegeli, W. ve Gümrükçü, H. (2012). *Die Türkei Auf Dem Weg Zu Einem Visumfreien Europa Turkey On The Way To A Visa Free Europe*, Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Yayınları.
- Vollmer, B. A. (2016). A Hermeneutical Approach to European Bordering. *Journal of Contemporary European Studies*, 25(1), 1-15.
- Vossen, K. (2010). Populism in the Netherlands after Fortuyn: Rita Verdonk and Geert Wilders Compared. *Perspectives on European Politics and Society*, 11(1), 22-38.
- Vural, R. ve Cenkseven, F. (2005). Eğitim Araştırmalarında Örnek Olay (Vaka) Çalışmaları: Tanımı, Türleri, Aşamaları ve Raporlaştırılması, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (10), 25-38.
- Waever, O. (1995). *Securitization and Desecuritization*. (R. D. Lipschutz, Dü.) New York: Columbia University Press.

- Waever, O. (1995). Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi, Uluslararası İlişkiler Dergisi, 5(18), 151-178.
- Weaver, O. (2004). *Aberystyth, Paris, Copenhagen: New Schools in Security Theory and Their Origins between Core and Periphery*.
- Welle, D. (2018, Mayıs 30). *DW Made for Minds*. Şubat 22, 2020 tarihinde Avusturya'dan Serbest Dolaşım Açıklaması: <https://www.dw.com/tr/avusturyadan-serbest-dola%C5%9F%C4%B1m-a%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1/a-43990626> adresinden alındı
- Williams, P. D. (2008). *Security Studies as an Introduction*. New York: Routledge.
- Wolfers, A. (1952, Aralık). "National Security" as an Ambiguous Symbol. *Political Science Quarterly*, 67(4), 481-502.
- www.nytimes.com, (2018). Austria's Far Right Wants the Freedom to Smoke Austria's Far Right Wants the Freedom to Smoke (18.03.2018), <https://www.nytimes.com/2018/03/18/world/europe/austria-smoking-ban.html>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- www.reuters.com (2019). Austria far-right leader ramps up anti-immigration rhetoric before European elections (05.05.2019), <https://www.reuters.com/article/us-austria-immigration/austria-far-right-leader-ramps-up-anti-immigration-rhetoric-before-european-elections-idUSKCN1SB0C2>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- www.runnymedetrust.org, (2015). "Islamophobia A Challenge A Challenge The Runnymede Trust Islamophobia", <http://www.runnymedetrust.org/uploads/publications/pdfs/islamophobia.pdf>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Yalvaç, F. (2011). Uluslararası İlişkiler Kuramında Anarşi Söylemi. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi*, 8(29), 71-99.
- Yanık, C. (2013). Dünya'da ve Türkiye'de Çokkültürlülük, Ankara: Sentez Yayıncılık.

- Yazan, Y. (2016). *Avrupa Birliği'nin Yasadışı G Politikası Türkiye rneği çerçevesinde İnsan Hakları Sorunsalı* (2. Baskı b.). İstanbul: Milenyum Yayınları.
- Yumak, S. (2017). Avrupa Birliği Temel Değerleri ve Bu Değerlerin Birliğin Geleceği İçin Taşıdığı nem: Polonya rneği üzerinden Bir İnceleme, *Ankara Avrupa alışmaları Dergisi*, 16, (2), 199-218.
- Zimmerman, K. F. (2005). *European Migration: What Do we Know?* Oxford: Oxford University Press.
- Zora, K. (2015). Güvenikleştirme: Hukuksal Meşruiyetten Siyasal Meşruiyete Evrilme ve Kopenhag Okulu. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(2), 111-126.